

27. Zápisnica posledného predvojnového soboru baziliánov v Krásnobrodskom monastyre (1909)

*Historická poznámka: Je potrebné vedieť, že v r. 1909 baziliáni v Uhorsku neboli rádom pápežského práva, ale práva episkopského (odjakživa podliehali právomoci vlastného baziliánskeho episkopa-archimandritu sídliaceho v monastyre – od 18. st. svetského episkopa). Rádom pápežského práva sa stali až po prijatí jezuitskej reformy po r. 1921. Preto Krásnobrodskému soboru v r. 1909, keďže už nemali vlastného archimandritu-episkopa, mal predsedat' prešovský episkop **Ján Valij** (1882-1911). Episkop delegoval namiesto seba svetského kňaza **Kornela Kovalického**. Autor tejto knihy vyjadruje svoje uznanie i podákovanie pani **Monike Krajnákovej** (1927) z Prešova za nasledovný voľný, orientačný preklad Zápisnice z maďarčiny do slovenčiny:*

Zápisnica, ktorá bola prijatá prostredníctvom Rádu sv. Bazila Veľkého v Uhorsku dňa 16. a 17. júna 1909 pri príležitosti uskutočneného veľkého provinciálneho zasadania v Krásnobrodskom monastyre

Predseda: **Kovalický Kornel** veľprepošť a pápežský prelát, poverený prešovským episkopom. Prítomní: v doprovode s veľprepoštom **Dr. Repák Jenő** profesor teológie, **Choma Joakim** – protoihumen, **Jozevič Jenő** – Černeča Hora, Mukačevo, **Zubrickýj Tivadar** – Mária Pócs, **Mikulič Kyril** – Imstičevo, **Vrábely Matej** – Bixád, **Szegedy Vasil'** – Krásnobrod, **Dudič Ince** – Male Berezne, **Gavriš Koloman** – Chust-Boroňava, **Kralickýj Metodij** – ihumen na Bukovej Hore, **Molnár Emil**, **Manu Leo**, **Dolhy Leontin** – definitori-konzultori, **Brinskyj Nikolaj** – Černeča Hora, Mukačevo, **Rusinko Alexij** – Bixád, **Skyba Teofan** – Imstičevo, **Popovič Alexej** – Bixád, **Maxim Atanasij** – Chust-Boroňava, **Maxim Avhustin** – Male Berezne, **Šoltés Eugenij** – Krásnobrod – delegáti monastyrov. Notári-zapisovatelia: **Dr. Repák Jenő** profesor teológie, **Molnár Emil** – monastyrský tajomník.

- 1.) Deň pred rokovaním si rádoví otcovia, zvolení účastníci na čele s protoihumenom odkončili sv. spoveď, Božiu Liturgiu a sv. príčastie.
- 2.) Po ukončení Božej Liturgie a vzyvaní pomoci Sv. Ducha v monastyrskej cirkvi, veľprepošť **Kovalickýj Kornelij** zaujal v kapitulnej miestnosti predsednícke miesto.
«Slava

Legyzobornya

mely fehéretett a magygororásigi a Vbasil rendi szerzet által, 1909 évi június hó 16-án a Krásnobrod-i monastorban megfartott tanácsmányi választó magygyűlés alkalmából.

1. Első ülés: 1909 június hó 16-án.

Elnök: Az esperesi megyéspüspök Úr. Nagy méltóságának ex. gr. apudis hó 21-én 1870. h. a. k. kezgye megbízása folytán Kovalicsky Kornél esperesi székesháptaloni magypprepost, ^{prae}praelatus Erdélyben, Selenlevők: F. Repák Lőrinc, tanár a magypprepost úr kíséretében. Hanna Koachim tartományi rendfőnök. Loxovicz Lőrinc munkács-
csernekhegyi, Lubriczky Lívadar máriapócsi, Mikulics Cyrill -
misticei, Mabely Máté bikarádi, Regedi Bazil, Krásnobrod-i, Radics Linc hisbevezető, Gárviz Kelemen huszt. boronyai, Ké-
litzky Althód bukóchegyi hárfőnökök. Molnár Emil, Mátyás
László, Dóhly Leontin, definitorok. Krinszky Miklós munkács-
csernekhegyi, Kuszinkó Ernő máriapócsi, Székely
Győző misticei, Popovics Elek bikarádi, Maxim Alhánás
huszt. boronyai és Maxim Agoston hisbevezető. Pótlás Eugén
krásnobrod-i monastorok képviselői. Legyzók: F. Repák Lőrinc,
theol. tanár, Molnár Emil ~~definitor~~ rendi titkár.

1) Az első ülést megelőző napon a választó magygyűlésre felgyűlt rend-
atyák a tartományi főnök elnöklété alatt előterjesztéseket tartottak,
mintán a győzelet, st. orisát és elterjesztéshözérték.

2) A monastori templomban
a pót. Lelek segítségül hívása után
végzett imnepélyes st. mise befe-
zésével a rend pártában magy-
gyűlésén az elnöki széket Kovalics-
ky Kornél magypprepost, püspöki
megbírtott fogháltta el. Csaber

„Izuegy Ispuennny” provokoval hönönti
 ne az egybegyűjtésért, A’ Mönnyel bírált
 kezeletit immo pléneklése után, az el-
 mölté benniteltja az egyezési magyis piú-
 póka ér. B’lágyimlétsáigának hegyes le-
 matót, nellyel a gyűlés veretesére piúpá-
 ki b’ntos minóségben kiküldetett. Eiv-
 ból fakadó szerzeteltjes szavakkal
 üdvözlé a szeretes atyját, b’ntosítva
 őket, hogy a legteljesebb szerzet és jó
 ábravattal jötti b’ntosják, hogy minós-
 áron hromoly, és a rend jövöjére né-
 ve magy fontosságú kérdések, melyek
 a magygyűlésen tárgyalás alá kerül-
 nek, eredményes megoldást nyer-
 jenek. - A’ rend szabályai b’ntosnak
 a legfontosabbakat jeltitja, letki ve-
 onak plé, hogy ezek őket szerzetitök
 telosségek pontos teljesítésére bírja,
 és fegyelmüket felhívja, hogy letkötme-
 retök plé nem mérülhetök és megneve-
 vesletethetök, parvát követve, oly ja-
 voslatok plétenjertése és megneve-
 zésával tárgya a rendet elektéperit
 mely mindnyájuk által végletke-
 rett kezsüköségletet kezsüköséglet
 plégitani. És hogy a rend jövöjére
 néve üdvös reformok szaknyán
 megfoghatóak valók, erre az plének
 b’ntosítokat nyert a szeretes atyját plé-
 zetes hivatalgatisa alváltásával szer-
 zett társantatalaisól. Ugy h’ntja,

Iesus Christu», s tímito slovami
 pozdravuje predseda prítomných.
 Po zaspievaní «Carju nebesnyj»
 prečítal prípis prešovského episko-
 pa (**Ján Valij**, 1882-1911)¹,
 ktorým ho poveruje ku kvalitnému
 vedeniu zasadania. Z úprimného
 srdca pozdravuje mníšskych bratov,
 ubezpečuje ich, že prišiel medzi
 nich s plným vedomím, aby vážne
 a mníšske dôležité otázky, ktoré sa
 počas zasadania prednesú, riešili
 s úspechom. Hľadiac na budúcnosť
 rádu sa budú realizovať reformy,
 ktoré pramenia z výpovedí
 duchovných rádových otcov
 a z ich skúseností.

- 3 -

hogy minden egyes tagja mélyen át
van hatva hitelési győreléssel és kérs
s rend febrővárosátására, főzmenés
bőrdi, anikártsis a legnagyobb remény
nyel más a nagygyűlés elő se ezzel nyitól
mítörölve si szerzetesatyákat a nagy
gyűlést megnyitották.

Choma Joakim – protoihumen
v mene jeromníchov vyslovil
podakovanie predsedovi
za srdečný príhovor.

3.] Cúttán a püspöki megbírók
elnöki jagánál fogva, a jegyzői list
re Dr. Repáka Jenő theol. tanári ^{tit.}
se meg
vették, a szerzet tagjai pedig ama
nyak rézörökl másodika jegyzőiből
már emil atyát választották meg,
egyhangú közfelkiáltással.

Týmto boli obsadené obidva mies-
ta notárov.

4.] A elnök felhívja az egyes
amostorok küldöttéit, hogy a rend
szabályok 17. r. 1. f. 43-a értelmében,
munkára be megbíró leveleit.

Zástupcovia monast'rov po vyz-
vaní o predloženie poverovacích
listín boli potvrdení siedmi, a to:
z Černej Hory, máriapovčský,
imstičevský, bixádský, chust-
boroňavský, maloberežňanský a
krásnobrodský. Z monast'ra
Bukovej Hory sa neprezentoval.

Vie, že každý účastník je hlboko
dojatý pocitmi zodpovednosti a pri-
pravený prispieť na povzdvihnutie
rádu. Do tohto veľkého zasadania
vstupuje s najväčšou nádejou
a z príležitosti jeho zahájenia opä-
točne pozdravuje...

Choma Joakim sa rend tartsó
mónyi főnöke szerzetes társai mevében
is hűvelattaljas tisztelettel mond. munkó-
metét az plébánosok részhez való becsülettel.

Po tomto, okrem už vybraného a pred-
sedom schváleného notára-zapisova-
teľa **Dr. Repáka Jenő** členovia
soboru zvolili spomedzi svojich
radov jednohlasne ešte jedného
notára **Molnára Emila**.

A két jegyző kövételével elfoglalta.

Predsesda vyzval jednotlivých
zástupcov monast'rov, aby podľa
mníšskych Pravidiel predložili pove-
rovacie listiny.

A monast'orok küldöttéit a felhívás
ra megbíró leveleiket bemutatják a mely
nek alapján két (2) szerzetes atya igazolva
lett, mint: a szerzeteshegyi, máriapöcsi,
misléci, bixádai, huszt-boronyai, kis-
boronyai, hrszambódsi amostorok jezs.
viselői. A bukachegyi amostor nem jezs.
viselője a magát. Ennek megterítésé után
a rendháptalan tagjainak létszáma a

Týmto bolo 19 členov potvrdených a uznaných notárom.

jeggyűlésünk szején felszólalt kiskanizsán (1909) taggal megállapítottuk, a f. szava szétlál bíró penztárg ismertetett el.

5.) *Aloma* *Teochim* tantomáynyi rendfőnök az plótó felhívására bejárnak, az általa hivatalosan megvár. gált monastorok állapotaival az következébe:

A) *A* *krasnobrodskii* monastorban a. u. monastor avistatitit' 1907. évben június hó 1-én 1908. évben május hó 5-én és 6. évben április hó 23-án tartottak nagy.

A monastor épületeit illetőleg a hárs főnökkel kéjeren rendbehozta. Szar, hogy min. deit pedésedgra, szaroban szymunkalato hat megteretett három év kelfyára alatt, melyeket tövébe kvakarantán nem lehetett.

A szar monastorok szardállkodási működéséről, be felvilágosított fog adni *Dolhy Leontin* atya, mint szardasági referens, kinek az ő szar monastorok szarjantok szarabudnyozás sz referálási adlyaból átadattak.

A monastor 1908. év szar napló szar. nékos: Bevétel: 18 881 kor. 04 fill.
kivétel: 18 741 kor. 58 fill.
Maradék: 109 kor. 46 fill.

Telesleg kerelésben levő pénzeszköz minden monastornál megjelölték, az 1909. év szar napló szar, mely az ő szar válassza szar tárgyszorok rendszerezésére áll dt. lakintés végett.

Na výzvu predsedu prostredníctvom **Chomu Joakima**, protoihumena, bola podaná správa o stave monastorov nasledovne:

a) V Krásnobrodskom monastyre bola urobená kánonická vizitácia 1. júna 1907. V roku 1908 dňa 5. mája a v nasledujúcom roku 23. apríla. Čo sa týka monastyrských budov, ihumen ich dal do poriadku. Je pravdou, že na dlh tieto práce v priebehu troch rokov musel uskutočniť, pretože sa nedali už oddiaľovať.

Za hospodársku činnosť všetkých monastorov podá podrobnú správu **Dolhy Leontin** ako hospodársky referent, ktorému všetky úradné listiny za cieľom preštudovania a podania správy boli odovzdané.

Za monastyr v roku 1908 príjem 18.781 korún, 04 halierov výdaj 18.671 korún, 58 halierov zostatok 109 korún 46 halierov. Momentálne spravovaná peňažná hotovosť je v účtovnom denníku za rok 1909 a je k dispozícii k nahliadnutiu všetkým zvoleným členom.

-6-

A helytől a templom mellett kőnyílás van, az
kerettel, két állatvára, s a város néha ad feld-
tett be; a házának főtetője pordlásra van
leperesztetve alkatlanított, 42800 kor. ért.
Az iskolához egy aranyedény temetőre építve
8000 kor. Péteretté 52 hold föld 12 hold
dehánny termelési pengedéllyel 40000 kor.
A helytől a templom tornyáig az a két
alkatlanított. - A monostor 1908. évi
nyilvántartásának: bevétel: 113573 kor. 17 fill.
kiadás: 106434 kor. 52 f.

Maradványok: 4833 kor. 65 fillér.

d.) A kiskerecsényi monostorban az
törvényes látogatás 1907. évi május
30-án, 1908. évi máj. 9. én és 1909. évi máj.
május hó 1-én tartatott meg.

Prohivitsiúse aranyostonfőnöki arany-
ostor főnöki epületét polóvá rendben
tartatott fenn. A templom belső festé-
set kijavították. A templom ^{és} a temp-
lom közötti kőfal, a helyi kőpótlás az
kőműves munkát illetőleg helyesen ren-
delt. ^{javított} A látogatás befejeztetve. A monostor
törvényes kijavított. - A monostor
1908. évi nyilvántartásának: bevétel:
15373 kor. 34 f. kiadás: 8547 kor. 28 f.

Maradványok: 1036 kor. 06 f.

e.) A kisteleki monostorban az
törvényes látogatás 1907. évi
május 20. én, 1908. évi május 13. én,
1909. évi május 4. én tartatott meg.

a na cerkovnej veži boli umiestnené
hodiny...

V roku 1908
príjem 113.573 korún, 17. halierov
výdaj 105.734 korún, 52 halierov
zostatok 7.838 korún, 65 halierov.

**d) V Maloberežňanskom monasty-
re** boli urobené kánonické vizitácie
30. mája 1907, 9. mája 1908 a 1.
mája 1909.

Dudič Ince, ihumen, udržoval
všetky budovy v príkladnom
poriadku. Obnovil vnútornú i
vonkajšiu časť cerkvi, aj kaplnku dal
do poriadku. Šesť izieb
vymalovaných a strecha opravená.

V roku 1908
príjem 9.583 korún, 34 halierov
výdaj 8.547 korún, 28 halierov
zostatok 1.036 korún, 06 halierov.

**e) V Chust-Boroňavskom monas-
tyre** bola návšteva uskutočnená 20.
mája 1907, 13. mája 1908 a 4. mája
1909.

nyugválti keli'zetéit mindkétfelé fordították. A templombelsőn egy kelio'nyagváltó, a keli. norvoki kizivárvittatták. A templom tornony sa monastoron a kőműves munkáit elláté. leg rendszabhozatták. Megyédül kiforgárolom. do az, hogy a monastoron belül az egy. szobákban a porsómaradvák tartatták.

1908. máj 6-án a paplak'váltóval:

Cserétek 27094 kor. 24 fill. kivadás. 26358 kor. 52 f.

Monastók 692 kor. 78 fillér.

A. J. Aranyoskőszegyi monastorkban a tornonyos kelt. szegény 1907. évi június 6-án 1908. évi június 8-án és 1909. évi június 18. 19. évi tartatott meg.

Locvits Joannikus hárfőnök a monastor. és a malak'váltókat többé-korábbé igazkészté. rendben tartani. Olyanok ann. háltokhat arvácsolt hárván év. befolyásom alatt; és pedig: A templom és monastort a kőműves munkáit ellátólag teljes. rend. ke. hozta. A templom és monastor hozgany. sott van kinn. az. befodva, a két. tornony pedig két. mer. kifertve. A nagy. kert. bástya. inak. bázis. egy. tel. o. tá. is. ki. tették. festve. A gazd. arányi épületék kizivárvittatták. A. által. aban. jelenleg a monastor. malak'váltó. épületéi. elég. jó. hárván. által. az. egy. edül. a. leg. arány. az. J. Aranyoskőszegyi. torn. templom. és. kizivárv. kelio'ny. teljes. a. rest. arány. bást. mire. arány. a. monastor. hozgany. monastor. főnök. arány.

Urobené rekonstrukcie na streche, vo vnútornej strane cerkvi nové veľké dvere, murárske práce na veži. Výhrady sú iba k tomu, že v monastyre v jednotlivých keliách-izbách sa prechovávali malé zvieratá-dobytok (zrejme v zime – pozn. autora). V roku 1908 príjem 27.051 korún, 24 halierov výdaj 26.358 korún, 52 halierov zostatok 692 korún, 72 halierov.

f) Monastyr na Černečej Hore, návšteva vykonaná 6. a 7. júna 1907, 8. júna 1908 a v roku 1909 18. a 19. mája.

Jozevič Joannikij – ihumen monastyra sa usiloval udržať v poriadku aj vedľajšie budovy. Vykonali sa murárske a maliarske práce aj na cerkvi a na monastyre. V priebehu troch rokov boli bašty v záhrade zastrešené a vymalované. Tak isto aj hospodárske budovy a vedľajšie budovy sú v dobrom stave. Jedine Boží stánok si žiada vo svojom vnútri plné reštaurovanie, čo černecké predstavenstvo už na predchádzajúcej kapitule žiadalo, žiaľ dodnes to takto stojí. Je nutné poznamenať, že na Černečej Hore je núdz a o sýpku a obilie sa uskladňuje v monastyrských izbách, čo je v budove na úkor ticha, čistoty a poriadku.

- 8 -

so smutk a úľavou sa angažovali
 do hotelerstva, sajnovo aramban, most
 jánigóll. Príkladom je táto
 még meggyőzvény, hogy esemele-
 pegyer magtar. hídnyalón,
 a monaster lakónalóli használat.
 tatalak a spakomanevűtől a st-
 raktdarozásból, ami az épületben
 fenntartandó rend és tisztaság, va-
 lamint a bőséges és minőség.
 tekintetéből igen határozta.

1908. évi évi naplóardéka:

Bevétel: 22.248 kor. 99 fillér
 kiadás: 21.815 kor. 32 fillér
 Maradék: 433 kor. 67 fillér

A rendfőnöki kezébe a kapu,
 Dolhy Leontin beállt a szent Ba-
 zilreudi monasterok 1908. évi gaz-
 dasági állapotáról:

1.) Krasznabíródi monasterban
 a bevétel tett összesen: 1884 kor. 60 fill.
 a kiadás volt összesen: 3228 kor. 20 fill.
 a maradvány a veszteség: 1442 kor. 20 fill.
 tett ki.

2.) A kiskőchegyi monasterban
 a bevétel tett összesen: 407 kor. 50 fill.
 a kiadás tett összesen: 1253 kor. 34 fill.
 a veszteség: 845 kor. 84 fill.

3.) A máriapócsi monaster
 bevétel tett: 94335 kor. 92 fill.
 a kiadás volt: 16544 kor. 82 fill.
 a veszteség: 17897 kor. 90 fill.

V roku 1908
 príjem 22.248 korún, 99 halierov
 výdaj 21.815 korún, 32 halierov
 zostatok 433 korún, 67 halierov.

V súvislosti s podaním správy
 zo strany ihumenov monastyrov
Dolhy Leontin referuje
 o hospodárskom stave siedmich
 monastyrov sv. Bazila Veľkého:

- 8 -

4.) A huszárkeresztyeni monostor

bevétele volt: 967 kor. 38 fill.

kiadása pedig: 2872 kor. 19 fill.

tulkiadás: 1904 kor. 31 fill.

5.) A kisberezvai monostor: a

bevétele tett: 2940 kor. -

kiadása volt: 3100 kor. -

tulkiadás: 160 kor.

6.) A bakcsódi monostor

bevétele tett: 559 kor. 50 fill.

kiadása volt: 6860 kor. 28 fill.

tulkiadás: 6300 kor. 28 fill.

7.) A misztvei monostor

bevétele volt: 610 kor. 40 fill.

kiadása tett: 1272 kor. 32 fill.

és így a tulkiadás: 1161 kor. 90 fill. ...

tett ki.

A fenti kimutatás szerint egye-
dül a máriapócsi rendház nem fi-
zet név szerződéses kiadásra. A többi
rendházak gazdasági bajainak or-
voslása sürgető beavatkozást és alapos
megfontolást igényel, miután az el-
múlt felhívásra nem találtak kegye-
széses előjavaslatokat, melyek alap-
jában a gazdaságukat kedvezményesít-
hetné lenni. - Többek között előadásra utaló határozatba ment, hogy az

Podľa uvedených údajov jedine

Mária-Povčianský monastýr
nedopláca na hospodárenie.

Ostatné monastýry potrebujú
okamžité riešenie týchto
hospodárskych ťažkostí
v dôsledku čoho predseda
vyzýva jeromníčov, aby pred-
ložili návrhy na zlepšenie tejto
hospodárskej situácie. Prijat'
konečné rozhodnutie boli pove-
rení ihumeni a tajomníci monas-
tyrov.

összes tulkiadást kedvezményes mo-
nastorok kivételével kiadásra, a befolyt
összeg pedig intenzív gazdaságvesztés
ra, alábbvaló feltételekkel és átvételükkel,
a jövőbelenként minden monostor

a hozzájárulási vételek azaz arányában részesüljék. A határozat végrehajtásával a rendfőnöki példányszám kiratott meg.

6.) *Stomva Joachim* tartama: myi rendfőnök betérjeszti a rend, refer. malásóra a vonatkozó javakat.

Al legutóbbi időben a hallo. Likus lapok és azok nyomán mások polkio sokat foglalkoztak a renddel és az előzetes megállapítások, hogy a rend talján megajánlt a refer. mátióra. -

La alkonics Háhuvár, mabusi esperes. lelkész úr az „Alkotmány” f. e. 4. számában úgy nyilatkozott, hogy a szent Babil rendi szerzetese a pap. pápna csak saját kezeik.

A munkács egyházmegyei püspöke úr Örmény méltóságú *Vodička Imrivel* folytatott beszélgetése alkalmával megemlítette, sőt súlyosbította *La alkonics* Háhuvár állításait, mondván, hogy a rend csak a múltban tett felejtetetlen dolgokat a gör. kath. egyháznak a nem számít. *Alig van* tennet embere. *Exen* párbeszéd megjelöl az „Alkotmány” f. e. 32. számában a *Börnszög* aem tartotta szükségesnek azt megemlíteni, *hát* igaz, hogy az a párbeszéd magától és önmagánál is inkább a fenti értekezés nyomán.

Choma Joakim protoihumen predkladá k reformáru sa týkajúci návrh:

V poslednom čase sa v katolíckych listoch ako aj v inej tlači zaoberali otázkou rádu a konštatovalo sa, že celkovo dozrel na reformy.

Žatkovič Koloman – mohnáčsky duchovný správca, sa vo 4. čísle vydania *Alkotmány* vyjadruje, že členovia Rádu sv. Bazila Veľkého v porovnaní sa so svetským duchovenstvom sú iba «srvátkou».

Mukačevský episkop (**Julij Fircak**, 1891-1912) s **Vodičkom Imrichom** v pokračujúcom dialógu posilnil výrok Žatkoviča vyjadriac sa, že rád iba v minulosti robil nezabudnuteľnú službu gréckokatolíckej Cirkvi. Dnes to však neplatí. Sotva má vzdelaných ľudí.

Na to sa objavil dialóg v 32. čísle vydania *Alkotmány*, čo nebolo popreté. Je pravda, že tento dialóg sa udial a pán episkop sa v tomto zmysle vyjadril.

Az, Buzgári kőrtény f. e. 23. vámban minden igazság ellenére konstataáltak, hogy a rendi tárgyak gimnáziumi osztályokat és négy évi teológiát, nem végeznék, aminek ellenük, mielőtt a rend megreformálódna feltétlenül szükséges.

Áhítván a hitvitákáig ilyen röviden szóltam, ítélt és tárgyat a rend megreformálására, amiközben a rendelkezések IV. n. 1. f. 1. és a következő szakaszai, melyek általánosan azért jöttünk létre, hogy a szerzetes rendet emelje mindenben a legelőkelőbb tanácskozási, és minden kérdés tárgyalására elől kitérünk, nem lehet, nem szabad, és jelen magygyűlésnek legfontosabb tárgyát, a reformus, és kell hogy lépésre.

Nem a fent előzőleg igaztalan és onétatlan kormandások, melyek minden alapot nélkülöznek, szolgálnak a tökéletes, de azon tapasztalati tény, hogy a rend plebejé amiközben a terhény, és a mai viszonyok között, pléggé érvényesül, nem tud kéfé. A rend, amely a fentebb leírtak alapján, az egyház és a világ ma ma a tevékeny működésével párosult, nem a fentebb leírtak kivárá, a keresztények. A rendnek, amely a keresztény tökéleteség igényét kell kielégítenie, de feladása, a hitviták lelki szellemi partitíván is behatárolom, kell a keresztények.

Cerkovnyj vistnik v 23. čísle konštatuje, že členovia rádu neabsolvujú gymnaziálne štúdiá a štyri roky teológie, a preto nie sú vzdelaní.

Aj preto je bezpodmienečne potrebné uskutočniť reformu.

Kedže nás vonkajší svet tak nepriaznivo posudzuje, v zmysle mníšskych pravidiel sme sa zišli, aby sme všetky náležitosti týkajúce sa rádu riešili, poradili sa, lebo tomu sa vyhnúť nemôžeme a ani nesmieme. Ba naopak, najdôležitejším jednaním na terajšom veľkom zasadaní bude riešiť reformy.

Realita-skutočnosť je tá, že činnosť rádu je neúplná a v dnešných pomeroch sa nevie dostatočne uplatniť smerom vonku. Rád nielen na kresťanskej dokonalosti má napredovať, ale pre zabezpečenie duchovného blaha našich mníšskych bratov je potrebné intenzívnejšie spolupracovať, lebo Cirkev a svet sa dnes už združujú v aktívnej činnosti.

-H-

és így a gör. kath. egyházban azt tal-
 jaitani, mit a latin kath. egyházban
 a katolikus névvel nevezett keresztessék
 tevének. Mindes reformatívus nével
 is elérhető, de biztosabban reformá-
 tívus utjón, mert a tiszta puritánus
 fegyelmében más kezdettől fogva,
 ilyen hatékony hivatalosa leszenek mon-
 va és a célváltás megfélelően prek-
 renitívus kiterjedése. A rend mitalos
 is kényszerűségek is követték, amint
 is meggyűlöletben és szünteleni egy-
 hár hivatalos részesül, javaslatoke ter-
 jesztettek elő, ezek azonban a rendre
 névvel, mindig balcsikennel megrod-
 tate. Így a dolgot az a népszerűségi
 előismeret és a megott tanítók képeze,
 pénzügyi ügyben kereszténység kiter-
 tése, tagadó válság folyton és parochi-
 als adminisztrációja. Népmisziók
 tartásának pedig semmiféle egyházi
 felváltásig sem követték a keresztet,
 pedig ezen a tereken boldogságulhatott
 na, a legjobban. -

Ugyen a reformatívus előismereteket
 kell reformatívus, de az ala így, ha plow-
 énteként és reformatívus sportok. Ezt kell
 a rendet a pusztosítási joghatóság alatt,
 teljesén képzési, mert mostani st-
 lapotában nem szabadulhatott a ko-
 nal, sem a Volsicska plétté képzés-
 gel, plimert a munkássági joghatóság

Takto v gréckokatolíckej Cirkvi
 treba uskutočniť to, čo v reholiaci
 latinskej Cirkvi činia. To by sa
 dalo dosiahnuť aj bez reformy, ale
 je to istejšie cestou reformy, lebo
 členovia sprísnenou disciplínou už
 od počiatku budú k tomuto posla-
 niu vedení a tomuto cieľu primerane
 odborne formovaní. Bol pred-
 ložený návrh na rozšírenie činnosti
 doterajšieho okruhu rádu, ale
 zo strany mukačevských
 cirkevných predstaviteľov tento
 skončil s neúspechom. Následkom
 zápornej odpovede parochiálnej
 administratívy zlyhalo úsilie
 pohnúť dopredu osvetu (výchovu)
 ľudu. Na vykonávanie úsilia
 pre veriacich doteraz žiadna
 cirkevná vrchnosť rehoľu
 nepožiadala, ktorá by sa na tomto
 poli najlepšie uplatnila.

Po takýchto smutných udalostiach
 reforma je potrebná; ale iba tak,
 keď ako protihodnotu Rímska
 Apoštolská Stolica rád
 od episkopskej právomoci celkom
 vyjme, lebo v súčasnom stave
 nemôžeme kráčať s dobou.
 To pred **Vodičkom** so smútkom
 uznal aj mukačevský episkop
 (**Julij Fircak**, 1891-1912).

Uti is. Az prólepekben áll a magyar. országgi szer. katta. egyháznak és az egyes. toli szentnek is, hogy jövegye a sz. Bazilmandet a pápától joghatalmáig alól és közvetlen felelősségre, alá rendelésig, sornál közvetlenül intesse. -

A rendtörvények f. sz. marcius. hó. ban személyesen járt Rómában. A „Congregatio de propaganda fide” praefectusának Gotti bíborosnak önm. mentisjávóval felelt. értesítésben javas. latot tett a sz. Bazilrend reformációjá. ra tárgyában, a következőképp: „négy elő- tenjertes képernyő: -

1.) Bácsassék a reformáció, a magyarországi Jezsuitákra, úgy ahogy az a galiciai provinciában történt. - Itt is mérészig az, hogy az Országma. gyar. országgi jezuiták - provinciálisok nyilatkozata szerint - oly kevesen van. nak, hogy a sz. Bazilrend reformálh. sára, eszélőszert nem vállalkozhat. nak -

2.) A sz. Bazilrendi novitások küldetésnek a Jézusvárossági atyák novitátusában is ott egyúttesen nevel. tessenek és képzéssenek a jezuitáris. sági növendékeknek. Itt is mérészig az, hogy az így nevelt növendékek in. febbé volnának jezuiták, mint bazi. líák, inkább latinok, mint görög. nyel. - Ez önmagyában a Jezuiták

Je to v záujme gréckokatolíckej Cirkvi v Uhorsku, ale aj Apoštol-skej Stolice, aby bol Rád sv. Bazila Velkého vyňatý z právomoci episkopa a bezprostredne sám riadil osudom rehole.

Protoihumen Rádu (**Choma Joakim**) v marci toho roku (1909) osobne išiel **do Ríma na Kongregáciu Propaganda Fide k Jeho Eminencii Gottimu – prefektovi** a pri rokovaní v zmysle reforiem Rádu sv. Bazila Velkého predložil návrh a to v súvislostiach:

1.) Zveriť reformu uhorským jezuitom, tak ako sa to stalo v Haličskej provincii. Tu je ťažkosť tá, že rakúsko-uhorskí jezuiti podľa vyjadrenia ich provinciála sú tak málopočetní, že na reformu Rádu sv. Bazila Velkého sa nemôžu v tomto čase podujat’.

2.) Novicov Rádu sv. Bazila Velkého posielat’ do noviciátu rehole otcov jezuitov a tam spoločne vychovávať a vzdelávať s jezuitskými chovancami. Tu je ťažkosť v tom, že takto vychovávaní chovanci by boli radšej jezuitmi ako baziliánmi, radšej latiníkmi ako grékmi. A nakoľko jezuitskí chovanci na verejných gymnáziách pokračujú v prerušených gymnaziálnych vedomostiach, je

-19-

növendékek megismerésére gimnáziumban folytatják a magyarságot gimnáziumi tanulmányukhoz, magyaron lehet séges, hogy érettségij után a bazilitánövendékek körül sokan a magyarságra mennek, mint azt tapasztaljuk a nemzet pénzán nevelt, képzésben növendékek körül. -

2.) A református keresztelvények hívasására magy. galíciai református Baziliták. - Ezen úddal halmarásba nem jöhet szél, mert a galíciai Baziliták mind ukráinisták a magyarságra politikai szempontból feljelen lehetetlen. -

4.) Utolsó vélemény az, hogy egy magyarsorsági bazilita páter, húszéves és jesuiták monitóriusába, ott maradjon egy éven át a szentái a galíciai baziliták, monitóriusok tartása mellett valamilyen bazilita monitóriusba kezdje magy. a monitóriusok nevelését. - Azon eset, ha a Baziliták körül senkinek fogadnia el a reformátusok és a római szent szentistákra nézve a magyarságra, a monitóriusok továbbá hívek pertetésére bizonnyalan jóre kíván delletők a galíciai baziliták körül a magyarsorsági államháznak, magy. valamilyen latin ritusú szerzetes rendből, erre alkalmasak stb. -

možné, že po maturite medzi baziliánskymi chovancami mnohí sa rozhodnú opustiť rád, ako už v tom máme skúsenosti.

3.) Na presadenie reformy pozvať už zreformovaných baziliánov z Haličiny. Tento spôsob použitia nemôže byť, lebo haličskí baziliáni sú všetci Ukrajinci a ich pozvanie z politických dôvodov nie je možné.

4.) Posledný názor je ten, že ak by jeden uhorský baziliánsky jeromník bol poslaný do jezuitského noviciátu, tam by sa zdržal jeden rok, potom v zmysle dodržania konštitúcie poľských baziliánov začal by v niektorom monastyre s výchovou novikov. V prípade, že by sa reformy neprijali, vedúci by ostal bez pomocníkov na vzdelávanie novicov, museli by sa objednať poľskí baziliáni pochádzajúci z Uhorska, alebo spôsobilí kňazireholníci z rehole latinského obradu.

- 14 -

*A rendfőnöke az utolsó r. leány
ajánlotta, a bíborosok és Eminenciái
járnak magas figyelmező, ki is azt, pe-
ségesen magdévó tette, s megbírtar-
zal, hogy a nébárto magy. gyűlésen a
reformatív. tárgyat a gyűlési atyák elő-
terjessze. Pó. próser hívei, hogy a bari-
lita atyák körött mindenesetre aka-
ni fog, 4-5 oly egyén, aki a tökéletesen
élet utáni tárgyátok és a reformatív. pe-
rezultuvenetésére hszabandó. -*

*Az elnök felkéri az atyákat
tanácskozással a reform. felelt. s
mindbarok, akitk pártolják az utóljá-
ra előadott r. eleményt és a galician
reformált babilitók pártjára apostoli
benjárók jállal járvalmagyott constitu-
tívók alajján elfogadják a reformá-
tív, ebbeli elhatározásukat a magy.
gyűléssel másbéli nyilatkozatban tu-
datni s írvesskedjenek. A megválasz-
tandó prouvinciálisok kötelesege
keud az predményről jelentést kenni
a Congregatio de propaganda fidei ma-
fectusával, aki a továbbí. intézkedést
a jelentés beérkezésig fölfüggesztani
mértartatott. -*

Prítomní jeromnísi reformu v zásade
prijmú, spôsob a vypracovanie vlastné
nech riadi podľa rozumného uznania
reholné vedenie a zároveň nech

Protoihumen (**Choma Joakim**)
tentó posledný variant odporúčal
Jeho Eminencii (prefektovi
Kongregácie Propaganda Fide
v Ríme) do pozornosti, ktorý si to
vzal za svoje a uistil, že záležitosť
reformiem zasadačím na zhromaž-
dení predloží. Ba silne verí, že
otcovia baziliáni v každom prípade
ktorí túžia po dokonalejšom
živote, sú ochotní reformu prijať.
Vedúci požiadal otcov, aby roko-
vali o reforme a tí, ktorí podporujú
posledný názor-variant a prijmú
reformy na základe konštitúcie
schválenej cez Apoštolskú Stolicu,
toto svoje rozhodnutie láskavo
vyjadria na veľkom zasadnutí
(kapitule) písomne. Povinnosťou
protoihumena bude **prefektovi
Kongregácie Propaganda Fide
(v Ríme)** podať hlásenie,
od ktorého závisia ďalšie riešenia.

*Et jelen volt szerzetes atyák a refor-
matívot elvben elfogadják, a mások
szókat pártolását illetőleg, intézked-
jék a rendhosszú köv. b. szótára, re-
rint, egyittal r. tárgyt. tárgyalás*

- 15 -

ihneď predloží prefektovi
Kongregácie Propaganda Fide
(do Ríma).

8.) Az plébóla plébterjesei, a Congregatio pro propaganda fide, praefectus in unum, per episcopum praeposita Ur. S. Nagyemeltóságához intézett levelet, amelynek értelmében a most Bazilicumban felhivatalok, hogy megye meg az újonok részére Ungvárt a munkácsokgyűlésre megyei kongregációk által megválasztott szónok templomát, hogy ott a novitiusok a plébóla felügyeleté alá kerüljenek mellé, jóváhívataluknak megjelöltük kiképzésben részesíthessék.

Spomínaný prípis bol vzatý na vedomie váhavo s tým, že nie sú doriešené majetkové a finančné potreby nového monastýra. Rozhodnutie bude oznámené cestou protoihumena rádu.

8.) Az a. Laachium rendfőnök plébterjesei az Ungvárt megválasztott szónok templom alá az építendő új rendházak költségének fedezésére bejött ténylegességéről való rámaclást, egyben, az a plébna forrásaitól kiadásoknál is beosztva.

gréckokatolicka cerkov nie je doposiaľ vlastníctvom rádu. Dovtedy rád nemöze

plébterjesei, a Congregatio de propaganda fide, praefectus in unum.

Predседа predloží prefektovi Kongregácie Propaganda Fide prípis prešovského episkopa, v ktorom sa jedná o zakúpenie užhorodskej gréckokatolíckej cirkvi pre novicov Rádu sv. Bazila Veľkého, aby títo pod episkopským dozorom a vedením mohli mohli sa podieľať primeraným formovaním na svoje budúce povolanie.

A megyei leiratot hódolathaljas tisztelettel tudomással veszik, arról, hogy a kérdéses ingatlan, mintán per alatt van, birtoklása pedig nem lehet, új rendházak a szükséges eszközök megvásárlására pedig felépartható. Ezen matterokat a rendfőnök úgyán, közlendő a felelősséget Congregatioval.

Protoihumen predostrie návrh zakúpenia užhorodskej gréckokatolíckej cirkvi a aj krytie nákladov na výstavbu nového monastýra. Berie sa na vedomie, že užhorodská

Tudomással vétetett arról, hogy az ingatlan szónok templom költségének megfizetésére a plébna forrásaitól, adókat pedig

nič stavať.

9.) *Abbas Leo clater jertest tess, miserunt sa mudiapocii hrafonok, mint ex ottavi lelkeset, adminintra-tora, katekretessék vasár és ünnepek-sor, sa tridenti xsinati XIII. alsóben herotti határozzaltkiserint, sa népéret misékni, akosdólyortatosa, postán sa segédlelkés, vagy pedig a hit megbe-
Návrh prijatý.*

10.) *Flonna Joachim tartomá-nyi rendfőnök sa Rendrabsályok IV. f. f. 185-a megoldottatására néve, ugyanazon n. és f. 185-a alapján, clater-jertest inték, miserunt sa nagygyűlé-sek sa jövőre néve nem sa régi szabály, értelmében, hanem ott kontassanak, ahol az sa rend jerdeme sa követelmé-nyeinek jobban felel meg. -*

Ezen claterjertés kapcsán, az el-nök egyben sa legnagyobbajánlat tal ad kifejezést annak ténynek, hogy 40 éven keresztül sa szabályok ellené-re az episzteri egyb. m. területén nagy-gyűlés nem tartatott. -

Návrh prijatý s tým, aby sa predos-trel cestou kniežatstva na schválenie **do Ríma vedeniu Kongregácie pre rehoľníkov.**

11.) *Popovics Elek javasla. tot terjert elo, miserunt sa Rendr-*

sa rend semmit sem építhet. -

Manu Leo – máriapövcský ihumen a zároveň duchovný správca navrhol, aby Služby Božie za veriacich, ktoré podľa rozhodnutia Tridentského kon-cilu XXIII. sa povinne konajú v ne-dele a sviatky, v prípade nejakej prekážky smel končiť pomocný duchovný, alebo kto by bol tým poverený.

Az claterjertés javaslat elfogadtatott.

Choma Joakim – protoihumen k rehoľným ustanoveniam mal pri-pomienku, aby veľké zasadanie (kapitula) sa v budúcnosti robilo nie v starom ponímaní, ale aby sa kona-lo tam, kde nato záujem a pod-mienky rádu vyhovujú. Preto v týchto súvislostiach protoihumen vyjadruje poľutovanie, že za štyrid-sať rokov na prešovskom cirkevnom území veľké zasadanie (kapitula) nebolo.

A javaslat elfogadtatott assal, miserunt ex jövő nagyos végelt her-egprimás útyolú Rómába sa Congre-gatio super statum Regularium "verék" régéher feltérjertessék.

Popovič Alexej – predložil návrh, podľa mníšskych

-14-

szabályok Nr. 1. f. 15 Sa, melyek rend-
főnök választásnál szavazat egyen-
lőség esetére a döntést jogot az elnök
re bízza, a hárfőnökök választásánál
előfordult, szavazat egyenlőség
esetén a döntést jog a rendfőnököt
illetse, ki jobban ismeri az avaral-
kalmas szereztesatyák történetét.
get.

Po viacerých pripomienkach opatrenia mníšskych ustanovení ostávajú nezmenené.

12.) *Stoma* Soachim, rendfőnök indítványozta, miszerint az 1894 évi maggygyűlésen hozott határozat, melynek értelmében a hárfőnökök is a hivatalos, teljes letérésre köteleztettek, végrehajtassék.

Všetci ihumeni sa zaviazali sľub skladať.

13.) *Manu Leo* ritust illeto következó kérdésekre nézve egyöntetű eljövök magyallapításait kéri: hogy a litia felvételén végertessék is nem minit, pedig tisztán, epitrachleomban? Szombati utrenyén na „I. banime” na pláit stávirák, miképen pnekeltessék, na „banime” na vogy pedig amicus na amicus ^{na} hetyott? Gyzyéma a pkenovis. ban na plá na, pítópok és protokollon és hetymen pulitandok? Husvéd hetében

ustanovení pri voľbe protoihumena rozhodujú a právo sa zveruje predsedovi. Pri voľbe ihumenov rozhodujúce právo nech má protoihumen, ktorý lepšie pozná jeromnícha na to súčeho.

(ó az elnöki választásokról)

Pöbök hárfőnökökét is a rendfőnök intézkedése váltóratlaun megvágyott.

Choma Joakim navrhuje: rozhodnutie na kapitule (velkom zasadaní) **z roku 1894**, aby aj ihumeni skladali sľub povinne, bolo uskutočňované.

Az összes hárfőnökök is határozat értelmében az egész letérésre köteleztettek.

Manu Leo kladie nasledujúce otázky týkajúce sa jednotného postupu v obrade:

niekedy prvokto egyházi életünköt mi-
^{székes} lajosaként, vagy pedig mindele csak?
 A korábbiakhoz képest, plőt, vigi-
 liákon, a p. t. mise délelött végzetésé-
 se, vagy pedig délután, minint, az elő-
 nem írván.

V tejto otázke s ohľadom na skúse-
 nosti, že v monastýroch nie je jed-
 notnosti, každý na výzvu protoihum-
 ena nech podá hlásenie a na zákla-
 de toho sa zvolá porada a záležitosť
 dôkladne prerokuje. Rozhodnutie
 jednotného postupu protoihumen
 oznámi všetkým ihumenom monas-
 tyrov.

V paschálnom týždni cirkevné rúcha
 sa zvyčajne nosia svetlé (biele) alebo
 iba farebné? Božia Liturgia v pred-
 večer (na viliju) Roždestva a Boho-
 javlenija sa môžu konať doobeda
 alebo poobede, ako je to predpísané?

Fekintettel azon tapasztalati tényre,
 hogy ezen kegydésesben a rendkívül sa-
 ban nem egyöntetien járnak el, min-
 den egyes monostor főnöke felhívandó,
 hogy az ott hivatás sokott eljárásról,
 legyen a rendfőnökök jelentést. A ja-
 lentések beérkezével, a rendfőnökök kö-
 szögét, szorvezen, hogy a beérkezett jelen-
 tések alapján kelvő tanácskozásokat
 tárgyalják, tegye az ügyet, a tanácsko-
 zás eredményét és a hozott határozat-
 okat egyöntetileg eljárás végett körökbe az
 összes hársak főnökeivel.

14.) Molnár Emil indítvá-
 nyozza, miszerint december 9-án vá-
 gyeleten sokott, Garanie obamisa
 Anna, pedig garaur npecsbamyro To-
 zopoznyy a pt Bazilreua vataneny.
 nyi monostorakban decretális ün-
 nep legyen.

Návrh jednodhlasne bol prijatý.

15.) Manu Leo javasolja,
 hogy a hársfőnökök a rendfőnök
 által a célra készített nyomatáro-
 nyok felhasználatával havonként

Molnár Emil navrhuje, nakoľko
 sa 9. decembra zvyklo odbavovať
 «Počatie sv. Anny» v niekoľkých
 monastýroch Rádu sv. Bazila
 Veľkého, nech je to dekretálny
 sviatok.

Arendatyák a javaslattal egyhau-
 gyalag elfogadják.

Manu Leo navrhuje, aby ihumeni
 na pripravenom tlačive mesačne
 robili hlásenie

-19-

jelenként tegyenek a maradványok
melyek nyilvános.

Návrh jednohlasne prijatý.

16.] Szegedy Vasil' plébánya,
miszerint a bukói helyi monostor
lakói része és szardnaci régi épület
rossz állapotban vannak, azonnal
rendbehozatalára a monostor a más
reges részeken nem rendelkeznek, két
újon belső és a más részén jövedelmek
mivel nem jövedelmező, csak alap-
jain, elhanyagoltság, hogy a monos-
tor az éves jövedelmét a jövedelmek vagyo-
sával együtt eladja a térségnek.

**Nakolko vec si vyžaduje vážne rozhodnutie, (Bukova Hora) sa predbežne pripo-
jajú ku Krásnobrodskému monasturu.**

17.] Choma Joakim rendfőnök
plébánya, miszerint Kovács Józson per-
zetes hitye, nyilvános részleges felelős
a hiti rendbehozatalára, a hiti
horonyai monostorban felvett jéppé-
könyv kiegészítésével a rendfőnök-
séghez fel lett jelenve, saját hatóság
kérésére kezdés sikkett. Kovács
Józson a jegyzőkönyvben fegyverelt, illi-
tésnek valószínűsítet, miszerint a szard-
naci alapjain kezeltétek a rendfőnök-
lyokban plébáni, amonstorum parvum
jövetelek. Kovács Józson ezekhez fele-
lősül 1908 évi dec. hó 28-án Ameri-
kába költözött. Utólag elbeszélte

o stave dobytky.

A jánoshat egyháziügyek elfogadhatott.

Szegedy Vasil' predkladá: nakolko
obytné budovy, ako aj ostatné
hospodárske budovy **na Bukovej
Hore** sú v zlom stave a na ich
opravu monastyr potrebnú čiastku
nemá, prijať pôžičku pre skromné
príjmy nie je na prospech. Na tomto
základe predkladá návrh, aby
všetok monastyrský majetok
hnutelný a nehnuteľný sa predal.

*Oblietávaj az ügy beosztottakat
együtt a jánoshat és Krásnobrodskému monos-
tornak a jánoshat.*

Choma Joakim protoihumen
predkladá: jeromních **Kováč
Jázon** robil verejne v opitom
stave škandál. V doprovide s poli-
cajným kapitánom z Chustu a
so zápisnicou bol odovzdaný
do **Boroňavského monastyra**
ihumenovi k jeho ďalšiemu
riešeniu. **Kováč Jázon** v zápisnici
pravdivé tvrdenia priznal
a na základe mníšskeho ustanove-
nia a predpisu prvým napome-
nutím bol potrestaný. **Kováč
Jázon** nato **28. decembra 1908**
utiekol do Ameriky.

-20-

szerte, de a rend definitoriumus
sok nem adta meg, minél Ortinskyj
amerikai püspök útján kérték
re. Ortinskyj nyitott kérté, a rendet, hogy
a fekt érintett selymnek elkeresését ad-
jon. A püspök levele tárgyaltatt és
definitoriumban, es egyben való ha-
tározatkoratála és magygyikésre ha-
sraltatott.

Kovácsi Jázóni z pohľadu
verejného záujmu rádu prepustenie
sa nemôže vydať, o čom treba vyro-
zumieť aj episkopa **Ortinského**.

13.) *Maté József* szerzetes utya
nyilvános részegysége, a rendházból
pungaladás méltótlis távozása és egyéb
botránnyos események miatt a rend
felbontását kívánatott. 1908 évi március
hó 20-án közgyűlésemre városa ab-
telteti és a huszöt-horosznyi monas-
terban a hántori teendők végzésével
bíratott meg. Irásban abbéli kérel-
mél terjeszti elő, hogy a rendbevá-
ra vétésébe, es ha azonnal nem vol-
na felbontó, kéri a magygyikés
határozatát, nemélteti a város ha-
tározás behit márvéletét.

Do rozhodnutia sa vzalo: podľa nás
kňazské oblečenie môže nosiť, pri
spoločnom stole sa stravovať, v ne-
deľu a sviatočný deň dostať víno –
avšak kňazské funkcie vykonávať
má zakázané. O rozhodnutí

Dodatočne požiadal o prepustenie,
ale rád «definitorium» mu nedal,
o čom bol cestou amerického episko-
pa **Ortinského** vyzozumený. **Ortin-
skyj** (**Soter Ortinskyj**, 1907-1916)²
znova požiadal o prepustenie spomí-
naného jeromnícha. Episkopov list
bol prejednaný a rozhodnutie bolo
ponechané na rozhodnutie kapituly
(veľkého zhromaždenia).

Horvác Saxonmak a rend közérdeke
szempontyából az elkeresést nem adható
ké. Minél Ortinskyj püspök útján kérték
téli rendeltetett.

Maté Jozef jeromník bol zo stredy
rádu vylúčený pre verejné opilstvo,
opúšťanie monastýra bez súhlasu a
pre pohoršujúce skutky. **20. marca
1908** bol opäť z milosti prijatý
a v **Chust-Boroňavskom monasty-
re** poverený kantorovaním. Písomne
svoju žiadosť predkladá, aby ho
do monastýra prijali a ak by nebolo
možné hneď, žiada kapitolu (veľké
zasadanie) v nádeji, že jeho prijatie
späť v závere rozhodnú.

Glátarozatba ment, minemint a
papi állományt felveheti, a közérdekel-
nél étkerhetik, város sárményesap
kört kaphat, papi funkciókat aron-
ban végrehajtás. A rend mebe-

výsledku jeho žiadosti o budúce prijatie do vnútra (hrude) rádu bolo odročené na nasledujúcu kapitolu.

19.) Choma Joachim rendfőnök a plótterjerté, miszerint Lupin Silvester volt husár-leonnyai hárfonőköcske hivataláról le kellett men. Laniá, Buzsákyt kért Amerikába való távozásra, azt meg is háptár oly kikötés mellett, hogy az Ungváron építendő monostor javára Amérikában könyvkereskedni engedélyt, munkáltatónak javadalmát jövedelmének a felét is a célra elhatali. Ezen feltételek betartása és az elvámolására esküvésével előbitatt ígérteket lett. Miretlen jó ideig semmi válasz, sem pénzösszeg nem érkezett, anélkülönök levelben valóztatott fel elvámolásra. Ezen felhívásra Lupin Silvester szal válaszolt, hogy azért nem írt, mert nem volt elegendő pénz a célra elhatali.

lebe kezdő feleletet, pedig hivatalos ügyében a határozatkoratal sa jónó magygyűlésre lett elhatali.

Choma Joakim protoihumen predkladá: **Lupin Silvester**, bývalý **Chust-Boroňavský ihumen** bol z funkcie uvoľnený, nakoľko požiadal o súhlas odísť do Ameriky, čo aj dostal s takou podmienkou, že na výstavbu **Užhorodského monastyra** v Amerike nazbiera milodary, ktoré na tento cieľ pošle. Dodržanie tohto sľubu odprisahal, potom dlhú dobu nijakú správu nedal, ani peňažná čiastka neprišla. Na výzvu protoihumena **Lupin Silvester** odpovedal, že preto nepísal, nakoľko doposiaľ nemá čo zúčtovať.

Nakoľko sľub nedodržal, vyzvať ho k návratu na vlastné trovy.

20.) Ezentén Choma Joachim tartományi rendfőnök a szoci. hárfonőköcske és a többi hivatalnokhoz írt - meglobatásuk lejárvára, semmondanak hivatalokról és az összes hárnak kérését

Miretlen esküvel ígért költségek rögzítése plegat nem tett visszatávon. do sa sajtát köttégeni -

Po tomto **Choma Joakim** protoihumen, ihumeni i ostatní úradujúci, ktorým končí kadencia, vzdajú sa svojho úradu a všetky domové kľúče odovzdajú väzenému

átadóják bíbeltségéig, az elvált úr heréle.
Predseda nato verejne vyhlási všetky uvolnené úradné miesta.

21.) Az plunók pléárdjya, hogy plóváltott az ó'péséréit, az a kőteleesség, hogy az rendfőnöki állásra, az hármusi kijelölést megtegye, az szerzetes atyák pészéréit pedig az a kőteleesség, ha az szerzetend, érdemeket nemek elött kántva, az rendfőnöki állásra, lelkián meretes meggyőződésük szerint adóják le javaslatokat, oly gyűjtés válasszván, ki az egyház és az rend érdemeket méltán viselve az nagy honderesű reformokat megjeles kez kezérelt vánni, és az rendet az a mai kor követelményei velt megfelelté" minvonaabra felmentés.

A rendfőnöki állásra kijelölés:

- 1.) Gheza Lovaskim,*
- 2.) Dudas Ince,*
- 3.) Zubriczky Fivadar monastes atyáskat.*

Az plunók felhívja az jelölt szerzetes atyákat, hogy az válasszva tartamára hagyják el a kennek.

Nato navrhnutí jeromníci sa z miestnosti vzdialili.

22.) A jelöltök tavordosa után, az plunók felhívja az szerzetes atyákat, miszerint az plóirt elváltások megartóvel adóják

predsedovi do rúk.
tolnók erre az értes hívatalokkal megíróvoldottéknek az gyilvárnítja hni.

Predseda (**Kovalickyj Kornelij** veľprepošt a pápežský prelát, poreny prešovským episkopom) predkladá, že z jeho strany je povinnosť na miesto protoihumena určit' troch a zo strany jeromníčov je zase povinnosťou v záujme rádu, aby podľa svojho presvedčenia zodpovedne hlasovali za takého jedinca, ktorý cirkevné a mníšske záujmy a veľké reformy bude schopný presadiť a rád povzdvihnúť na úroveň zodpovedajúcu požiadavkám dnešnej doby. Na protoihumena vyznačil (kandidátov):

- 1.) Choma Joakim**
- 2.) Dudič Ince**
- 3.) Zubriczky Tivadar**

Predseda vyzve navrhnutých jeromníčov, aby počas hlasovania opustili miestnosť.

Erre az rendfőnöki állásra kijelölt hármusi szerzetes atyák az teremek elvározott.

Po vzdialení sa oslovených, predseda (**Kovalickyj Kornelij**) vyzval jeromníčov, aby podľa predpisu po ukončení rozjmania

be titkos szavazataikról. -

Pozbierajúc hlasovacie lístky a po ich otvorení prostredníctvom predsedu (**Kovalického Kornelija**) sa ukázalo, že jednohlasne bol zvolený jeromních **Choma Joakim**.

*23/ Leve az plunkák eltekintés
Cyrill, és a két jegyzőből álló bizottság
megjött. Kérdőre hozták a megválasztott
rendfőnökre írtesítésre, illetve behívó
ra megérett. -*

Choma Joakim jeromních vstúpil do miestnosti za veľkej ovácie a predsedu (**Kovalickýj Kornel**, ktorý zastupoval prešovského episkopa **Jána Valija**, 1882-1911) ho pozdravil so srdečnými slovami. Novozvolený protoihumen prehlásil, že s mníšskou poslušnosťou a poníženosťou prijíma zvolenie a zároveň sľubuje na znak toho, že na základe starého hesla «Všetko obnoviť v Christu» vynaloží v ťažkej práci s pomocou Božou všetky schopnosti na rozkvet rádu. Zároveň s hlbokou úctou ďakuje episkopom poverenému predsedovi, ktorý na tomto pre rád veľmi dôležitom veľkom zasadnutí (kapitule) predsedá a múdrym riadením ochotne prispel k riešeniu úloh. Poďakoval sa aj spolubratom za dôveru a prosí ich, aby ho aj naďalej v plnení ťažkej úlohy podporovali.

odovzdali svoje tajné hlasovanie.

Beszavazták a titkos szavazati jegyzéket, és az plunkák által felbontatván, kitérték, hogy Glenna Szavachim, erre tesztára, egyhangúlag választott meg, a rendtartományi főnökekül.

Nato predseda poslal členov komisie **Mikuliča Kyrila** a dvoch notárov, aby zvoleného protoihumena o tom upovedomili a zavolali dnu.

Glenna Szavachim a szerzetes atyák előtt ovációja közt, belejött a pátromba, az plunkák által szétbontva felváltva megszavazkál. A választottat megállástól rendfőnök pedig híjelteti, hogy szerzetes megdelmiséggel és aláretéséggel fogadjja a megválasztást, egyháttal igéri, hogy régi jel szavához híven, „Mindent megújítani Christusban” a szerzetesek felváltva tatarásának nehéz munkáját tehersegenek gyaragságához kezdés. Titánként hogy olcsóink segítségivel háró munkálkodni kíván. Egybenmely ködolattal megadta a rendtartományi rendfőnökre írtesítésre, és a rendnek azen igaz fontos meggyötetés plunkákul és aat a gyűlés kötes szerzetes által feladatára írtés megoldásában támaszgatni kívéne volt. Meghörtönné rendtartományi szerzetesek bizalmát kéni. Hat

-24-

hogy melles feladatokat teljesítsebban,
és továbbra is tanmunkáinak.

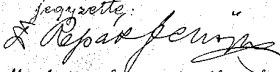
24.) Az előző felhívja az új
rendelvényeket, hogy immo polgari me-
netben vonuljon be a templomba
a szabályokban előirt immo polgari
eskü letétele végett.

Predsa vyzval nového protoihu-
mena, aby sa slávnostne premiest-
nil v doprovode ostatných
do cerkvi a podľa predpisov zložil
slávnostný sľub.

Hneď nato protoihumen, predsa
i všetci prítomní za spevu Velké-
ho slávoslovia vstúpili do cerkvi,
kde sa podľa predpisov uskutočnil
sľub. Po tomto sa odspievala
jekténija, nasledovala pápežská
hymna, mnoholitstviye kráľovi,
prešovskému, mukačevskému,
samosujvárskemu sídelnému
episkopovi a predsedovi veľkého
zasadnutia. Po mnoholitstviiji
novému protoihumenovi nasledo-
valo jeho požehnanie všetkým
účastníkom a prvý deň veľkého
zasadania (kapituly) sa ukončil.

Mire sa rendelővökre sa plönte, és az
éves jelentövére által immo polgari
a „Hogy-Deceologion” esküvelés anellett a
templomba a hivertetett, ahol a szabály-
gyekében előirt eskü letette, és ennek meg-
törkente után a szokásos pletenit elő-
mekelvéin, ettette a pápát, a királyt,
az episzepi, amukadési és samosujvárs-
ni anegye és püspököket és a nagy gyűlést
verető plövéket; az plövék elötvéin az
új rendelővökre. Ennek végertével az
új rendelővökre az éves jelentövére al-
dását követően, ezzel az első ülés befeje-
xést nyert.

zapisovateľ
Dr. Repák Jenő
profesor teológie

jegyzette:

theol. tanár, pentarékai nök.

II. Második ülés 1909. évi június hó 17. én.

Druhé zasadanie dňa 17. júna 1909

Jelenk: Horváth Elek főnök, az episzepi anegye és püspök
in Sötöm. meghívottja. Jelen voltak: Horváth Elek, tartományi
rendelőnök. Kezdetben „Hogy-Deceologion”, Lubricus Fivator
munka.

poési, Mikuláš Pytlík miestni, Vrábely Matko biskupski, Progedi Basil
krasnobrodski, Jucius Luca kiskerenski, Javris Kelenau husz. boranyai,
Vrábelky Sthelwóh bulóschegyi hárfővőstök. Móludr Jemil, Oláh, Leo,
Dolhy Leontiu defintorok. Brunszky Miklós amúntader-eremneksegyi,
Kuzinkó Jannómmel márványosai, Szikba Teofán, miszlici, Popovics
Jolela biskupski, Maxim Alhavae husz. boranyai és Maxim Siga-
ton kiskerenski, Soltész Eugén krasnobrodski amonastorok hájpniselői.
Jegyzők: Dr. Képák Gusó theol. tudor, Móludr Jemil defintori, és ruszoi
átthár.

25.) A. Olemyszi király kérdései
jma plénielése után, az elvőta a mag-
jelentések elvőzöshén, Anaba Lucey
olpimny aravákal az egytelés mag-
nyitja.

26.) Progedi Basil krasnobro-
dski amonastor fősöké plénielése, misze-
pint az amonastorban tovább pléniel
elölshontá javításai amúntalatohat
négytelést. Akeretesen a kgyháropok
és az amonastor hálsó falait, tétő-
zetét rendbehozatták, zindelyes-
tették az maghárt, az sarrvasarmonha
is töllel. Lőistállót és új esőrt épít-
tetett. A amonastorhoz tartozó kora-
mai kgytelést zindelyestették. Kora
javításai amúntalatoke összege:

9246 kor. 64 fill. 100 lei; ebből
3948 kor 64 fill. kifizetletett
maradt: 5298 kor -- törleszletlen.

Kora amúntalatoke végzésére más-
ve, engedélyt, a rendkeomményából
nem kért, nem szent, amintha,

Po odspievaní Carju nebesny
predseda pozdravil prítomných
a so slovami Slava Isusu Christu
otvoril zasadanie.

Indomásul jegyzésük föl.

**Szegedy Vasil' ihumen
Krasnobrodského monastyra**
predložil: na monastyre sa naďalej
konajú opravné práce. Do poriad-
ku sa menovite dali kaplnka
a vonkajšie múry monastyra
a strecha. Sýpka a maštale
sa prikryli šindľom. Vybudovala
sa koniareň a nová stodola.

Opravné práce činili 9.246 korún,
61 halierov, z toho bolo zaplatené
3.947 korún a 61 halierov. Ostala
splátka 5.299 korún.

Na tieto práce súhlas od vedenia
neprosil.

- 26 -

...a szabályokat felelősen volna
 ezzel járítani, de mert ezen munkák
 láttok végzéséhez egy fillérje sem volt
 és így a költségek fedezéséhez kérés
 az ország hivataloson, hivatalos kért
 volna engedélyt a munkálatok
 végzéséhez, így sem kapta volna
 meg azt. Gondolt arra, hogy előre
 nem látva segítségül, könyörölkö-
 nyosa ügyét a által magját federheti
 a költségeket, de azon reményében
 is szabotkorotti, Michtis utólagos em-
 péri a jóváhagyást, a kőművesek el-
 szerelt, munkatársainak a nagy szá-
 rúgy munkálatok végrehajtásához
 költségen felvételére az engedélyt, de-
 rette szerint jólanne, ha a működés
 a hibák, engedélyezné a költséget.

Súhlas by ani nebol dostal,
 nakoľko nemal ani haliera.
 Uvažoval, že cez zbierky miloda-
 rov bude môcť uhradiť náklady.

Napokon dodatočne žiada
 o súhlas, uznanie splátky a podľa
 jeho názoru by bolo dobré, ak by
 Máriapovčiansky monastýr
 poskytol pôžičku.

Opravy budov sú bezodkladne
 potrebné, preto jeromníši uznajú
 dlhujúcu splátku. O prostriedkoch
 určených na ďalšie opravy a prijatie
 pôžičky sa rozhodne na roko-
 vaní vedenia.

28. Binyi Hriňák bode felel-
 művész a rendelkezés felvételét kérel-
 mesi, kérelmét az elnök jóváhagy-
 tenjeszti, elő jó felelősen értesít a nagy-
 jelentésű a. hivatalos a, hogy a hi-
 vatalos módon tárgyalassék az ügy-
 pedly a definitóriumban!

Prítomní prijali prejednanie

A rendelkezés a javításra mindig a fel-
 készülés szükségesét előmonda a kőműves-
 nek egyelőre. A kőműves javítások
 költségére elő jó hivatalos felvételre utá-
 sítást jó hivatalos kért, hogy a rendelkezés
 hivatalos tanácsa. - / Definitórium! /

Binyi Hriňák umelecký maliar
 žiada o prijatie. Žiadosť predsta-
 vený podporuje a predkladá prí-
 tomným s otázkou, či si želajú
 prejednať prijatie hneď, alebo až
 v definitóriume.

A jelenlétére a megítélésre nyújtás, be-
 ...

- 28 -

žiadosti na verejnom zasadaní.

Po hlasovaní väčšiny hlasov bola žiadosť zamietnutá.

28.) Molnár Emil plátárjereti, mivenerint a anáriapovicsi, ps a munkás, monostorhoz a monostorhoz vikáriusai, munkások és hárfőnökökkel és hasonlóan országos, kerületi, és községi (helyi) köztársaságok -

Návrh jednohlasne prijatý.

29.) Az plúskák felkéri a kórtórsági rendfőnököt, hogy az országos hárfőnököknek tegye meg a hármas jelölését.

Bere József, Tóth János rendfőnök, a, a munkások, munkások, monostorhoz hárfőnökök jelölési: Jozsef József, Mátyás József, Dolhy Leontin, keresztelvények.

Návrh bez výhrad sa dal na tajné hlasovanie. Zo 16 hlasujúcich po 4 hlasy dostal **Jozsef Jenő** a **Maxim Avhustin**. 8 hlasov dostal **Dolhy Leontin** a tak sa stáva ihumenom **Mukačevského monastyra na Černečej Hore**.

30.) A máriapóvicsi monostorhoz főnökül jelölési: Zubrickyj Tivadar, Rusinkó, Emanuel, Manu Leo atyjok.

azok tárgyalás mellett foglaltak állást. A kérvény az előzáró szavazás után, a többi részgel együtt utasított.

Molnár Emil predložil: nakoľko máriapovčskí a mukačevskí-černečohorskí vikárii pokiaľ spravujú majetok ako ihumeni, nech sú povinní to robiť pod sľubom.

A javaslatot egyhangúlag elfogadták.

Predseda poprosí protoihumena, aby na jednotlivé ihumenské miesta vyznačil troch kandidátov.

Choma Joakim protoihumen na Mukačevsko-černečohorský monastyr **Jozsef Jenő**, **Maxim Avhustin**, **Dolhy Leontin**.

A plúskák a jelölést nem kérték meg, megjelölték a titkos szavazás.

A beadvény 16 szavazat körül Jozsef Jenő 4, Mátyás József 4, a szavazatok között Dolhy Leontin pedig 8 szavazattal választották meg a munkások, munkások, monostorhoz főnökül.

Na ihumena **Máriapovčianskeho monastyra** je navrhovaný **Zubrickyj Tivadar**, **Rusinkó Emanuel** a **Manu Leo**.

-28-

Zo 16 hlasujúcich dostal **Manu Leo** 7 hlasov, **Zubrickyj Tivadar** 5 a **Rusinko Emanuil** 4 hlasy. Ihumenom v **Máriapovčianskom monast'rye** sa stáva **Manu Leo**.

Е) а мiаристiесi мonасторхоу фiнo-
пiл' жeлoтi: Мiкyлиес Кyрилл, Мaсiм
Атхaнaсiа, iс Brиnскyй Мiкoлoс, штыдцaт

Mikulič Kyril obdržal 11 hlasov, **Maxim Atanasij** 3, **Brinskyj Nikolaj** 2. Ihumenom **Imstičevského monast'ra** sa stáva **Mikulič Kyril**.

д) а хушт-борoнyяи хoс' фiнoстeиц
жeлoтi: Гaврiс Кoлoмeн, Мaсiм
иc Шoлтeс Jенo, штыдцaт.

Chust-boroňavský monast'yr preberá novozvolený predstavený **Gavriš Koloman**, ktorý obdržal 13 hlasov zo 16 hlasujúcich. **Maxim Atanasij** dostal 1 hlas a **Šoltés Jenő** 2.

д) а хiсбeрeнyяи мonасторхоу
фiнoстeиц жeлoтi: Дyдиeс Ицe, Крa-
ликyй Мeтoдiй, iс Шeстaк Бaрнaбaш.

Zo 17 hlasujúcich **Dudič Ince** 14, **Kralickyj** 2 a **Šesták** 1. Ihumenom Maloberezňanského monast'ra sa stáva **Dudič Ince**.

д) а мaлoбeрeнyяи мonасторхоу
фiнoстeиц жeлoтi: Шeгeдeс Bасиl', Eккeл

А бeрeдoтt 16 мaвaрaт'тoс, Мaсiм Лeo
i мaвaрaт'тaт, Зyбрицкyй Тивaдaр 5 iс Рy-
синскo Емaнyиeл 4 мaвaрaтa, пeлoнe-
кeи, а мaриaпoвчiянскi хoс' фiнoстeиц oб-
штыдцaтeиц.

Za ihumena do **Imstičevského monast'ra** navrhnutí: **Mikulič Kyril**, **Maxim Atanasij** a **Brinskyj Nikolaj**.

А бeрeдoтt 16 мaвaрaт'тoс Мiкyлиес
Кyрил 11 мaвaрaт'тaт, Мaсiм Атхaнaсiа
3, iс Brиnскyй Мiкoлoс 2 мaвaрaтa, пe-
лoнeн oбштыдцaтeиц oт мaгyгa мiаристeиц
хoлoтeиц фiнoстeиц.

Do **Chust-boroňavského monast'ra** navrhnutí: **Havriš Koloman**, **Maxim Atanasij** a **Šoltés Jenő**.

Бeрeдaтoтt 16 мaвaрaт'тoс Гaврiс
Кoлoмeнe 13, Мaсiм Атхaнaсiа 1
iс Шoлтeс Jенo 2 мaвaрaт'тoс, iс
Лeгy Гaврiс Кoлoмeн мaгyгa шoшт-бoрoнyяи
хoс' фiнoстeиц мaлo-
штaтoтeиц.

Do **Maloberezňanského monast'ra** navrhnutí: **Dudič Ince**, **Kralickyj Metodij** a **Šesták Barnabáš**.

А бeрeдoтt 17 мaвaрaт'тoс Дyдиeс
Ицe 14, Крaликyй 2 iс Шeстaк 1 мaвa-
рaтoт'тoс, мaгyгaтeиц Дyдиeс Ицe мaгyгa
шoшт-бoрoнyяи хoс' фiнo-
стeиц мaлoбeрeнyяи мaлoштaтoтeиц.

Krásnobrodský monast'yr:
navrhovaní **Szegedy Vasil', Ekkel**

Frédor és Soltész Jenő atyjáknak.
Zo 17 hlasujúcich boli 2 hlasy
Šoltésovi Evhenijovi a ostatné
hlasy padli **Szegedi Vasilovi**, ktorý
sa stal ihumenom

Krásnobrodského monastyra.

*g/ a biseroddi hárs főnökökél jeltö
li Vrabely Maté, Jozsevis Jenő és Po
povics Jelek atyjáknak.*

Prv, než by začala voľba, **Vrabely
Matej** sa vzdal kandidatúry a sú-
časne vyhlásil, že má výhrady pro-
ti kandidatúre **Popoviča Alexija**
a dá to písomne na prejednanie.

*At pluoča Vrabely Matéuvala a je-
félékévöl vialó lemondását elfogad-
ja, a személyes ügy tárgyalása a tekin-
tetében kéndéclintés az atyjáknak,
Királyiátsé, hogy az ügy megítélésé-
ben tárgyaltassék, vagy pedig a
pand. kormánytanácsánál vialó
tessék.*

Väčšina rozhodla postúpiť vedeniu
rádu.

*Jenő a pandfőnök a biseroddi
monastorhoz főnökökél jeltöli: Joz-
sevis Jenő, Kralicsky Method és
Popovics Jelek atyjáknak.*

Z podaných 16 hlasovacích lístkov
Jozevič Jenő dostal 7, **Popovič 6**
a **Kralickýj 3** hlasy. Ihumenom sa
stal **Jozevič Jenő**.

*g/ At pluoča felhívja az
új hívő főnökökét a főnök min.*

Izidor a Šoltés Jenő.

*A beadvető 16 navaarat jeltöli Soltész
Jenő 2 navaaratával, munkáin magy só-
tökökkel Szegedi Vasil és Krásnobrod-
di hárs főnökökél vialástólott meg.*

Za ihumena **Bixádskeho monas-
tyra** boli navrhnutí: **Vrabely
Matej, Jozevič Jenő, Popovič
Alexij.**

*Mielőtt a navaaris elmondástólott vol-
na, Vrabely Maté lemondol a jeltölevöl,
egyben kijelente, hogy Popovics Jelek jeltö-
lése ellenis vinnaké kifogásai és azokat
tárgyalás aegelt, újvársan lenjorítu elo.*

Predseda **Vrabelyove M.** zrieknu-
tie kandidatúry prijal, na osobné
prejednanie prípadu sa opýtal prí-
tomných otcov, či si želajú, aby
záležitosť bola verejne diskuto-
vaná, alebo má byť predložená
na rozhodnutie vedeniu rádu.

*A monastyri dolog tárgyalását a tétök-
ség az rendelkezésény tanácsánál vialta.*

Nový návrh kandidátov na ihume-
na **Bixádskeho monastyra:**
**Jozevič Jenő, Kralickýj Methodij,
Popovič Alexij.**

*A beadvető 16 navaarat jeltöli Jozsevis
Jenő 7, Popovics 6 és Kralicsky 3 nava-
arat kappott és így Jozsevis Jenő a kik-
rádó hárs főnökökél vialástólott meg.*

Predseda vyzval nových ihumenov

ta xerivintu eskui letenváiro.
 „Jen az, y... monostor nyjonnou
 választott királyságok esküszómona
 Szentháromság, egy Szentre a bol-
 dogaságos Péter-Mária-ra és Szent
 minden szentjeire, hogy szavetkés,
 no kirólt háir ésszes kügés és nyugatla,
 vagy yonát feltámasztessen fogom
 szelni, abból az penzefőnökségek
 tuda és kőleagyereke nélkül má-
 solnák penzmit sem szótól és
 pl nem tulajdonitok. Szent ppeny
 silyregejjen. Amen.“

Zvolení ihumeni sľub zložili.

31./ Honora Joachim penz-
 főnök a penzefőnökségek
 társasul ajánlja: Molnár Emil,
 Dolhy Leontin, Manó Leo és Krá-
 lický Method a szegelyet.

Navrhovaných jednohlasne zvolili
 za členov definitória a títo podľa
 predpisu slávnostne zložili sľub.

32./ Honora Joachim penz-
 főnök a penzefőnökségek
 Molnár Emilt ajánlja.

Menovaný funkciu tajomníka
 prijal so samozrejmosťou.

33./ Honora Joachim penz-
 főnök platenjarti, miniszertu a
 penzefőnökségeknek ülésein

na zloženie sľubu.

Ja x,y... novozvolený ihumen
 monastýra prisahám na jediného
 Boha vo Svätej Trojici, Prečistu
 Divu Mariju a všetkých svätých,
 že na riadenie zverený mi monas-
 týr, jeho hnutelný a nehnuteľný
 majetok svedomite budem ošetro-
 vať, z neho nebudem bez vedomia
 protoihumena nikomu nič dávať
 a sebe privlastňovať. Nech mi
 Hospod' Boh pomáha. Amen.

A megválasztott királyságok eskü-
 szómona.

Choma Joakim protoihumen
 do definitória (konzulty) provincie
 navrhuje týchto otcov za členov:
**Molnár Emil, Dolhy Leontín,
 Manu Leo a Kralický Metodij.**

Az ajánlottak egyházközség defi-
 nitóriájuk választottak meg és az
 szabályokkal együtt esküt tettek
 szegelyesen letették.

Choma Joakim protoihumen
 navrhuje na funkciu sekretára rádu
Molnára Emila.

Molnár Emilt kiválasztuk köz-
 helyjeleréssel elforgadtattott.

Choma Joakim predkladá, že
 na zasadaní konzulty boli zvolení
 vikári monastýrov:

-37-

Popovics János, a bixádskij, Ru-
sinskoj konnomanuel, a máriapócs-
ai és Bixádskij Metód, a mu-
kacsévszki hegyi monostorok-
hoz vérdíjviselőnek választották.

Novozvolení vikári zložili predpí-
saný sľub.

34. Horeňa, Szabolcs, tartó-
mánya, ucsd-főnök, plébánosok
a presbiterji elválasztását.

a) m. k. Máriapócsai monostorok
Brinszky Isidor, a fekete-
hegyi Isidor, a bixád-
skij Metód, a vérdíjviselő.
János, a bixádskij.

b) a máriapócsai monostorok
Rusinskoj konnomanuel vérdíj-
viselő, Maxim Szigoston, a se-
géd-lelkész, Maxim Sthavár
kelecsánok, János, a praxitei
gyógytornász, Szkyba, Sesták, a
mitelének, a tordósi Szabolcs, a
dar, a m. k. d. e.

c) a Malobereznai Vrabely
Máté, a hitközlőnek, a m. k. d. e.

d) a Chust-boroňavskij monostor-
hoz Motimer, Bartolomej, a hitkö-
zlőnek, a m. k. d. e.

e) a bixádskij monostorok
Popovics János, a vérdíjviselő, a
Hrabar Sthavár, a festőnek, a m. k. d. e.

pre Bixádsky monastyr Popovič
Alexij, pre Máriapóčiansky
monastyr Rusinko Emanuil
a pre Mukačevský monastyr
Kralickýj Metodij.

A magyvárosi szobor vérdíjviselő
az elvált, a hitközlő, a m. k. d. e.

Choma Joakim protoihumen
predkladá nasledovné personálne
rozmiestnenie:

a) do Mukačevského monastyra
na Černečej Hore **Brinskyj Isidor**
ako cerkovník, **Eckel Isidor**
a **Kralickýj Metodij** ako vikár
monastyra,

b) do Máriapóčianskeho
monastyra **Rusinko Emanuil**
ako vikár, **Maxim Avhustin** ako
lektor a pomocný duchovný,
Maxim Atanasij ako cerkovník,
učiteľ a spovedník, **Skyba, Šesták**
a **Zubrickyj Tivadar** ako učítelia,

c) do Maloberežňanského
monastyra **Vrabely Matej** ako
kazateľ,

d) do Chust-boroňavského
monastyra **Motrinec Bartolomej**
ako kazateľ,

e) do Bixádskeho monastyra
Popovič Alexej ako vikár,
Hrabar Atanasij ako maliar.

*f) a munitioi hrahos Biharij Pavlo
tanitónak, abbatyála Jeronim's hat.
vénneké kéküldetett.*

f) do Imstičevského monast'ra
Biharij Pavlo ako učiteľ a
Marták Jeremija ako brat.

*g) a Jeronim'sóli monast'ónak
Sóltés Enev' hit vónakata kéküldetett.*

g) do Krásnobrodského monas-
t'ra **Šóltés Evhenij** ako kazateľ.

Menovaní osobné rozmiestnenie
vzali na vedomie a vzdialeným
sa to oznámi písomne.

*A magy jelentés a monolyi waltors -
vónek tudomással vették a tóvóle,
vónak irásban kéküldetett.*

*35./ Sóstás Jeronim'só felli-
vatott, hogy a tanitói oklevéltani
pléb. megismereni egyetemesen.*

Šesták Barnabáš upozornil, aby
sa usilovali učiteľské diplomy čo
najskôr si zadovážiť.

O tom príslušní aby boli ústami
ihumenov vyrozumení.

*tervél a felhívott hárfonőket utján
értesítendő.*

*36. Hanna Joachim nevű
főnök a kéküldöttönmből tan-
gobul ajánlja Szervics Sándó bék-
pótló, Dvidics László kéküldöttön,
és Szegedi Bárány Jeronim'só bék-
főnököt.*

Choma Joakim protoihumen
navrhuje pre vonkajšie definitó-
rium-konzultu týchto členov:
Jzevič Jenő bixádsy, **Dudič
Ince** maloberezňanský a **Szegedy
Vasil'** krásnobrodský ihumeni.

Velké zasadanie (kapitula)
navrhovaných jednoznačne potvr-
dilo.

*A magy jelentés az ajánlatokat jól
definitóriumokul egyházi magy elfogadta.*

*37./ A tanitónak magy rendfo-
nók konvokálták ajánlják: Valija
Sándó episzopi magy a püspökön
Kovalického Korneliját, Kovalickay
Kornél prélasszéküli magy a
pöpst pápai prélátus, a magy
magy a S. Repáka Jenő
theol. tanár, a magy a S. Jenő geog.
jót, felhívve őket püspök
daránya.*

Protoihumen navrhuje prijať
za spolubratov (3. rádu)
dôstojného prešovského episkopa
Dr. Valija Jána, predsedu
veľkého zasadania veľprepošta
Kovalického Kornelija a profeso-
ra teológie a zapisovateľa-notára
Dr. Repáka Jenő a prosí ich
k tomuto prijatiu.

Doporučených jeronmisi

A ajánlatokat a rendelkezés magy -

hlasito a s veľkým nadšením zvolili za mníšskych spolubratov (3. rádu).

hangulilag, nagy lelkesedéssel választották meg a rend, nemfaterésűl. a testvértársakat. A két utóbbit is mála stárat az országokhoz intéretté az egyházközségben nagy hűvösani a feljegyzés.

Diebe társagy nem lévén az plústa a testvéri érdelem legmögögebb fokozval törszóni az atyákmal a gyűlésen tanúsított bizgárat, megfontoltá nésvétélét és eljövendát a tanszékhez és monete ténben, is mindem nyugodt szeretetű és imáskés és rajónlja, egyben a rend főnöknek is az összes niszomnan megválasztott elöljáróknak az az eldöntésként a munkaközösségek azon elgájjal, hogy az nagygyűlés főválasztás fontos határozatai minél előbb megválasztóljonak. Jemel a nagygyűlés az eperjén meggyés püspöke Dr. Köbörgyméltak. gának kelles eltelésével bekezesi.

Kelt mint fent.

Kovalický Kornel

Kháptalboni nagy yparósa és püspök hatás a nagygyűlésen az eperjén püspöke megválasztja.

Tegyette: Dr. Repák Jenő

szentesi püspök és teológus tanár.

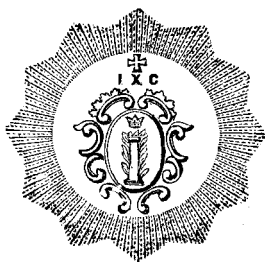
Viacej námetov nemajúc, predseda s najteplejším bratským pocitom podakoval sa otcom za ich rozvážnu účasť na zasadaní a počas rozhodovania. Zároveň všetkým ihumenom monastýrov a všetkým novozvoleným poprial sily a požehnanie v ich činnosti s tým želaním, aby na tomto veľkom zasadaní vynikajúce závažné rozhodnutia čím skôr sa uskutočnili. Týmto veľké zasedanie-kapitulu s nadšeným zaspievaním mnoholitstviya prešovskému episkopovi bolo uzavreté.

Kovalický Kornel, veľprepoš a prelát, splnomocnenec prešovského episkopa

zapisovateľ: **Dr. Repák Jenő**, prísediaci a profesor teológie.

¹ **Ján Valij (Valyi)** sa narodil 22. septembra 1837 v obci Staré Venčelovo v Sabolčskej župe (dnes na Zakarpatskej Ukrajine), kde jeho otec bol gréckokatolíckym parochom. Strednú školu ukončil v Debrecéne, Užhorode a Velkom Varadíne. Teológiu ukončil v Užhorode a potom išiel na štúdiá do Viedne, kde v roku 1869 získal doktorát. Na kňaza bol vysvätený prešovským episkopom **Josifom Gagancom** (1843-1875) dňa 26. októbra 1865. Niekoľko mesiacov slúžil pastoračne a potom bol vymenovaný za prefekta eparchiálneho seminára v Užhorode. Bol tam aj profesorom cirkevného práva a dejín. Roku 1878 sa stal kanonikom Mukáčevskej gréckokatolíckej eparchie a 11. októbra 1882 bol vymenovaný za prešovského episkopa. Na episkopa bol vysvätený v Užhorode 20. mája 1883. V Prešovskej eparchii povzniesol vzdelanostnú úroveň a svoje vlastné peniaze neľutoval na dobročinné účely. Vybudoval budovu eparchiálneho seminára. Miloval svoj ľud i gréckokatolícky obrad, ale vtedajšie uhorské úrady ho dokázali zneužiť na maďarizáciu gréckokatolíkov na Podkarpatsku. Zomrel 19. novembra 1911, (porov. A. Пекар, *Нариси Історії Церкви Закарпаття*, I, Рим, 1967, str. 206).

² **Soter Ortinskyj, OSBM**, bol spočiatku apoštolským vizitátorom haličských a podkarpatských gréckokatolíckych farností v USA. Ako apoštolský vizitátor bol podriadený miestnym latinským biskupom. Od 28. mája 1913 sa konečne stal nezávislým episkopom americkej eparchie tzv. ruského obradu. Zomrel nečakane – dňa 24. marca 1916, (porov. A. Пекар, *Нариси Історії Церкви Закарпаття*, I, Рим, 1967, str. 211).

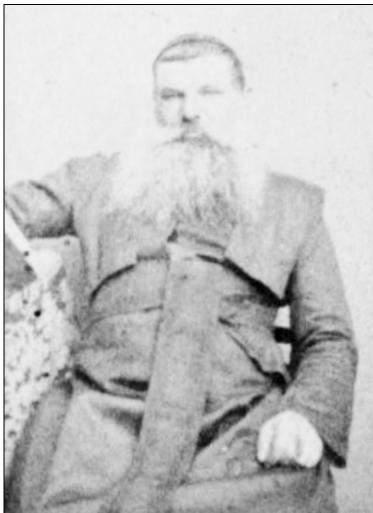

Starodávny baziliánsky erb prevzatý zo starej knihy vydanej baziliánmi v Haličine...

28. Štvrté zničenie Monastyra v r. 1915

Dňa 28. júla 1914 vypukla I. svetová vojna. V tento prvý deň vojny boli štátom zhabané-zrekvirované dva zvony z krásnobrodскеj farskej cerkvi *Sobora sv. Joana Krestiteľa*.¹ Dá sa predpokladať, že v tom istom čase za prítomnosti baziliánov v Krásnobrode boli zhabané zvony i z monastyrскеj cerkvi *Sošestvija Sv. Duchu* Krásnobrodského monastyra, pretože Monastyr leží v bezprostrednej blízkosti železnice. Rakúsko-uhorská armáda potrebovala všetok dostupný kov na delá a gule... Zvony prestali zvonit' a namiesto nich za zlovestne rozozvučali smrtonosné kanóny a delá...

Hneď na začiatku vojny Rusi obsadili Haličinu, ktorá patrila do Rakúsko-Uhorska. Niektorí baziliánski haličskí jeromníci – občania Rakúsko-Uhorska, medzi nimi i protoihumen **Platonid P. Filas** (1864-1930),

*Krásnobrodský ihumen jeromník
Pavel Biharij pôsobil
v Monastyre v r. 1914-1915.*

spolu so študentami, preto vycestovali utekajúc pred postupujúcimi ruskými vojskami. Chceli prejsť cez Uhorsko do Viedne – hlavného mesta Rakúsko-Uhorska. Časť z nich, a medzi nimi i protoihumen Filas,² sa na krátky čas zastavili v Krásnobrodskom monastyre, kde ich miestny ihumen jeromník **Pavel Biharij**³ veľmi žičlivo prijal.

Keď sa však ruské cárske vojská začali približovať a bolo jasné, že za krátko preniknú cez Karpaty a obsadia i Krásnobrodský monastyr, haličskí baziliáni, spolu s miestnym ihumenom jeromníkom Pavlom Biharijom prozreteľne odcestovali na juh do ba-

A KRASZNIBRODI SZENTBAZILRENDI MONOSTORFŐNÖKSÉGTŐL.
o o c ————— o i o o o ————— o i o

30.....szám
1914.

Méltóságos és Tiszteltelt Paszvik Úr
Kegyes Abtyám.

A rendfőnök úr kegyes beleszgerése s megbízása folytán a lovag család királylyal kötött szerződést jóváhagyás végett van szerencsém ide mellékelve tisztelettel felkerjesztem:

A mellékelt becsalvél s helyhatóság: bizonylat alapján kércém, alárattal jóváhagyással ellátva, a Ntn. vallás és közoktatás ügyminiszteriumko partolólarg felkerjesztem:

Hercsém ismétlése mellett magyok Nagymonostorom s ppa jarmins hó sz én

Méltóságadnak

szembell jöljés esoloto
leg kiracbb fiva
Paszvik Úr
monostor főnök

Jeden z posledných listov napísaný v Krásnobrodskom monastýre pred jeho zničením v I. svetovej vojne. Podpísaný je ihumen jeronních Pavel Biharij, OSBM.

ziliánskeho monastyra v Mária Pócsi. Pri odchode z Krásnobrodského monastyra v zlej predtuche ihumen jeromních Pavel Biharij dovolil každému zobrať si to, čo bolo komu potrebné, a to aj hosťom z Haličiny, i keď haličskí baziliáni nepatrili do Karpatoruskej provincie. Hlavne tí, ktorí nemali dostatok odevu, využili toto dovolenie. Ale i napriek tomu v Monastyre ostalo veľa užitočných vecí a okrem toho i veľmi cenný monastyrský archív a bibliotéka, ktorej časť daroval monastyru o. A. Duchnovič a veľa cenných historických portrétov episkopov a protoihumenov. Kde sa to všetko neskôr podelo, nevie nikto. Rizy a časť bohoslužobných predmetov z baziliánskej cirkvi boli prenesené do cirkvi v dedine Krásny Brod. Čaše do monastyra v Mária Pócsi.⁴ Niektoré knihy z knižnice boli vyvezené do Šárošpotoku a tam navždy uviazli v dôsledku vzniku hraníc medzi Maďarskom a Slovenskom.⁵

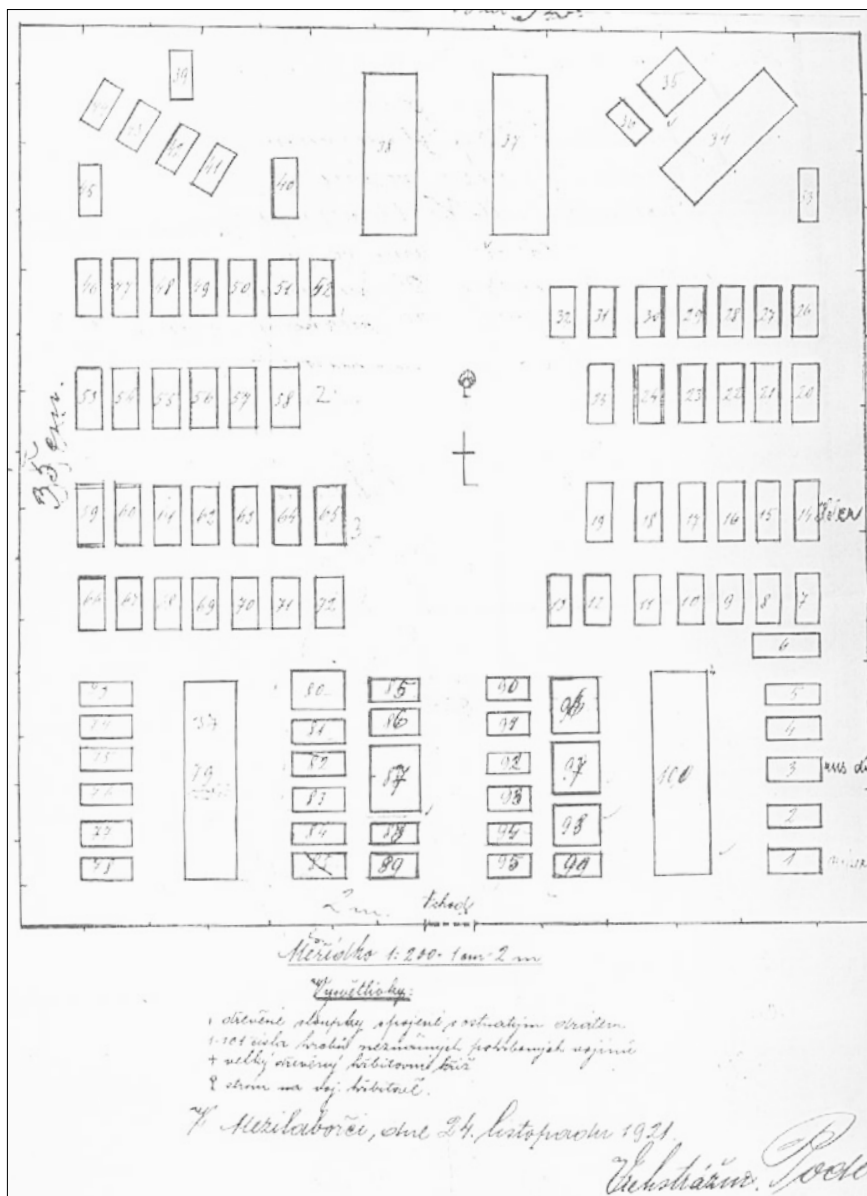
V niektorých štátnych vedeckých knižniciach v Maďarsku ešte i dnes nachádzame knihy, ktoré, ako prezrádzajú pečiatky a pokrajné zápisy, kedysi boli majetkom Krásnobrodského monastyra. Ako ľahko overiteľný príklad uvádzame knihu: *Trebnik sireč Molitovnik*, Lvov, 1644, ktorý sa nachádza v *Debrecénskej knižnici* so zápisom na titulnej strane, že patrili Krásnobrodskému monastyru. Tiež knihu: *Tipikon, sijest' Ustav*, Moskva, 1859, ktorá sa tiež dnes nachádza v knižnici *Debrecénskej univerzity* v Maďarsku. Na prvej strane tejto knihy je napísané cyrilikou venovanie: *Krasnobrodskomu monastyrju podaril Vysoko prepodobnijšij Hdin (Hospodin) Aleksandr Duchnovič*.

23. novembra 1914 ruská armáda, po mohutnej ofenzíve v Haličine, vpochodovala do Humenného a obsadila aj väčšinu severného Slo-

venska odkiaľ definitívne ustúpila až pod tlakom rakúsko-uhorskej armády o pol roka nato, až 7. mája r. 1915.

Dvojhľavá orlica rímskeho Romula (uprostred), dobový erb Rakúska (vľavo) a Ruska (vpravo). Orlica symbolizuje následníctvo po rímskych cisároch. Dynastia ruských cárov rodu «Rjurik» pochádzala priamo z rodu rímskeho cisára Augusta.⁶

Vojenská mapa cintorína z I. svetovej vojny na Manastyri v Krásnom Brode –
 «Náčrtek vojenského hřbitova v obci Krásný Brod č. II. u Monastýru».
 Z archíva Ing. Miroslava Burala zo Stakčína. Pozri vysvetlivky na str. 414.

Rok 1915 – krvavé boje – 1.006 padlých vojakov a zničenie Monastyra...

Začiatkom r. 1915 boli monastyr i cerkov zasiahnuté rakúskymi granátmi. Išlo o zrážku ruských a rakúsko-uhorských jednotiek. Rakúšaci sa snažili Rusov vytlačiť z územia vtedajšieho horného Uhorska...

Podľa **Slepcova** priamo v hlavnej budove Krásnobrodského monastyra sa umiestnil štáb ruského vojska (73., 74. a 118. pešieho pluku). **7. februára 1915** hliadky 6. egerského pluku zajali ruských vojakov pri Vyšných Čabinách. Keď sa dozvedeli od zajatcov o pozícii

Rusov v oblasti Sukova, Monastyra i Valentoviec, začali ich ostreľovať. Už vtedy bol Monastyr značne poškodený.

16. februára 1915 začali rakúsko-uhorské vojská ofenzívu a **19. februára 1915** napadli obrannú pozíciu Rusov práve pri Monastyre. Monastyr však bol neskôr opäť obsadený Rusmi. Z Laboreckej doliny, podobne ako z celého Slovenska Rusi odišli až 7. mája

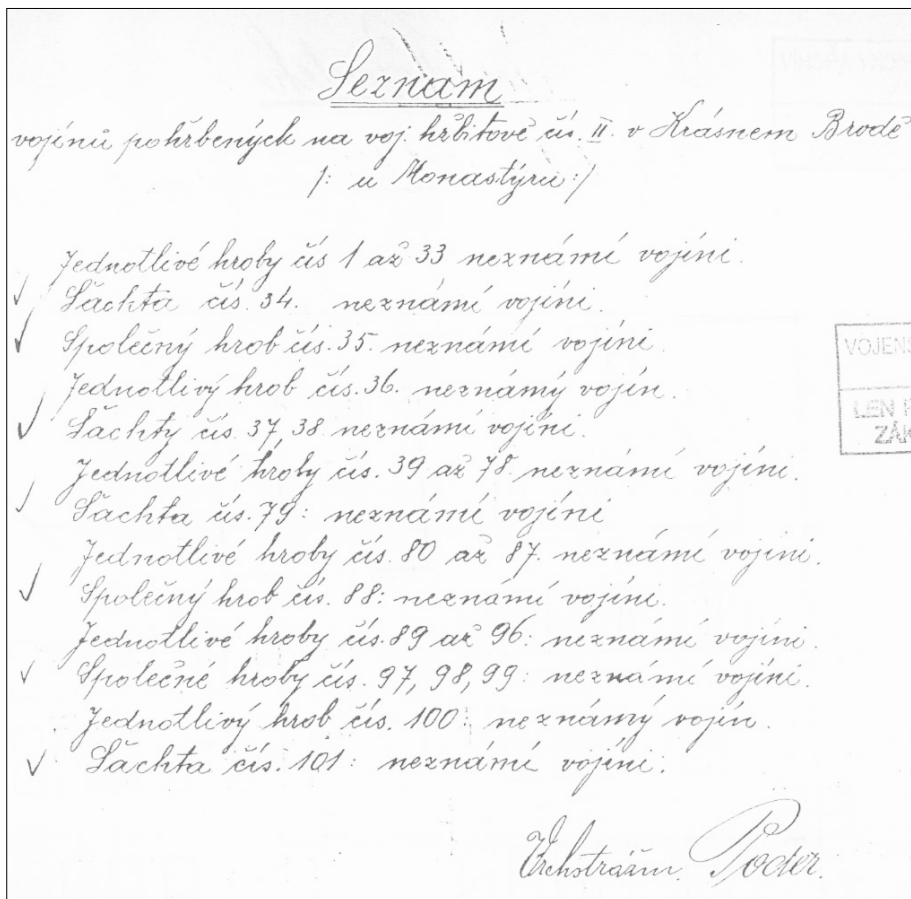
1915, keď sa vojskám Nemecka a Rakúsko-U-

horska podarilo prelomiť ruskú obranu pri Gorliciach.⁷

V bojoch pri Monastyre mali veľké straty i Rusi i Rakúšaci (v radoch rakúsko-uhorskej armády bojovali aj Rusíni a Slováci). Často tu dochádzalo i k bojom zblízka – na bodáky. **Bural** vo svojej štúdií o cintorínoch píše: «V blízkosti zrúcanín monastyra, asi 50 metrov na východ od kaplnky (Pokrova), sa nachádza vojenský cintorín... Cintorín sa rozprestiera na ploche približne 1440 m². Hroby sú dobre viditeľné, vystupujú 15-20 cm nad okolitý terén...».⁸

V 101 hroboch bolo narýchlo pochovaných 1.006 dnes menovite už neznámych vojakov. Smutne a nemo tu pripomínajú tragédiu ľudskej pýchy a egoizmu, ktorá sa tu odohrala v r. 1915. Pôvodne bol cintorín oplotený drevenými stĺpkami a ostnatým drôtom.⁹ A v jeho strede bol postavený dubový trojramenný kríž s byzantským maľovaným roz-

"Zoznam" 1.006 pochovaných padlých ruských a rakúsko-uhorských vojakov na Monastýre v Krásnom Brode spísaný 24. novembra 1921. Šesť rokov po udalostiach sa už nevedeli mená 1.006 mladíkov padlých za ruskú, či rakúsko-uhorskú moc v r. 1915... Táto obrovská masa predčasne a zbytočne zomrelých mladíkov, odsúdená do anonymity, na území Krásnobrodského baziliánskeho monastýra čaká na vzkriesenie svojich tiel na konci pozemských dejín a času. Autor tejto knihy pôvodne chcel na týchto stránkach uverejniť všetkých 1.006 mien padlých mužov, ktorí bojovali proti sebe a teraz ticho a pokojne ležia vedľa seba... a už neoddeliteľne patria k dejinám Monastýra. Ich mená zisťoval v archívoch Viedne i Moskvy, avšak bez akéhokoľvek úspechu... Rakúšaci a ani Rusi neboli vôbec tak precízni v úcte k zachovaniu mien svojim padlých ako Nemci, ktorí majú vedené presné evidencie... Tento "zoznam" tu bol uverejnený z archíva Ing. Miroslava Burala zo Stakčína.

pjatim (ukrižovaním) a tabuľkou «ІНЦІ».

Tí, ktorí do seba v živote s nenávisťou strieľali, teraz ticho ležia na tom istom spoločnom monastyrskom cintoríne jeden vedľa druhého a čakajú strašný súd. Fascinujúce je uvedomenie si pravdy kresťanskej viery vo všeobecné vzkriesenie na konci sveta. Z teritória Krásnobrodského baziliánskeho monastyra budú vzkriesené nielen celé tisícky za posledných tisíc rokov tu pochovaných mníchov-baziliánov, ale aj 1.006 mladých rakúsko-uhorských a ruských vojakov, ktorí tu zahynuli v nezmyselnej vojne v r. 1915. Dnes na začiatku 21. st. v celom Krásnom Brode žije 400 ľudí – a tu, len na samotnom monastyrskom cintoríne je pochovaných vyše 1.000 mužov v rozkvetení života a sily.

Okrem toho v Krásnom Brode existujú (mimo monastyrského) ešte dva iné vojenské cintoríny z I. svetovej vojny. Na jednom z nich je pochovaných 273 vojakov a na druhom (na kóte 496) je pochovaných 80 rakúsko-uhorských a 612 ruských vojakov¹⁰ (teda spolu 692 vojakov, ktorí ležia vedľa seba). V katastri obce Krásny Brod je na troch vojenských cintorínoch z I. svetovej vojny spolu pochovaných skoro 2.000 vojakov (presne: 1.971), pričom, čo sa týka počtu pochovaných na jednom mieste, je cintorín *na Manastyri* so svojimi 1.006 vojakmi najväčším vojenským cintorínom z I. svetovej vojny na celom východnom Slovensku.

Križie vojenského monastyrského cintorína od r. 1915 až po súčasnosť

Od r. 1915 do r. 2006 uprostred vojenského cintorína sa týčil drevený trojramenný pravoslávny križ s maľovaným rozpjatím, lebo väčšina tu pochovaných sú pravoslávni Rusi. Vztyčili ho tam ruské vojská ešte počas I. svetovej vojny a maľované rozpjatá obnovovali gréckokatolíci-baziliáni, posledne v roku 1998 jeromník G. A. Timkovič, OSBM. Ináč cintorín bol zarastený a neupravovaný (pozri fotografie na nasledujúcej strane). Potom, čo v r. 1990 Rád sv. Bazila Veľkého bol v Československu opäť dovolený a bola mu reštituovaná aj časť monastyrských pozemkov v Krásnobrode, pred týmto vojenským cintorínom, ktorý je majetkom baziliánov, začali pravoslávni každoročne provokatívne vztyčovať vždy ďalšie a ďalšie veľké drevené pravoslávne križe, s nápismi: «ПРАВОСЛАВНА МОЛОДЬ 1993», «ПРАВОСЛАВНА МОЛОДЬ 1994» atď. (pozri obr. na str. 416).

Obr. hore: pohľad do vnútorného areálu vojenského cintorína z I. svetovej vojny, na ktorom je pochovaných 1.006 vojakov a uprostred ktorého do r. 2006 stál pravoslávny kríž. **Obr. dole:** ten istý vojenský cintorín na Manastyre v pohľade z prednej strany zvonku – zarastený stromami a krovinami s provokatívne každoročne vztyčovanými pravoslávnyimi krížmi, a to i napriek tomu, že pozemok je majetkom gréckokatolíckych baziliánov. Fotografie z r. 1996.

Dôležitá poznámka: Charakteristickosť tzv. pravoslávneho trojramenného kríža so spodným lomeným ramenom sa v priebehu desaťročí mení a záleží nielen od času, ale aj od miestnej lokality. Napr. tento kríž je vyrytý na hrobe gréckokatolíckeho mnícha-baziliána Mateja Michajila Rubyja z r. 1906 na monastyrskom cintoríne v Krásnobrode (pozri obr. str. 356). Vtedy to bol kríž používaný aj v gréckokatolíckej Cirkvi na Slovensku, lebo tu pravoslávni ešte neboli (obnovení boli až emigrantami z Ruska po r. 1917). V súčasnosti tento trojramenný kríž so spodným lomeným ramenom sa pokladá za typický pravoslávny v Rusku, na Ukrajine, v Poľsku, na Slovensku... Naopak, v pravoslávnom Srbsku sa tento tvar kríža vôbec nepokladá za pravoslávny, ale za gréckokatolícky (podobne v USA a Srbsku rusínski gréckokatolíci bežne používajú trojramenný kríž so spodným lomeným ramenom na svojich cerkvách, či pri cestách). Pravoslávni v Srbsku pokladajú za «pravoslávny» kríž jednoramenný, ktorý my na Slovensku nazývame «latinským». Tento jednoramenný latinský kríž pravoslávni v Srbsku vztýčujú na všetkých svojich pravoslávnych cerkvách.¹¹

V r. 2006 vojenský cintorín na *Manastyri* dala do poriadku rakúska organizácia zvaná *Rakúsky Čierny Kríž – Österreichisches Schwarzes Kreuz*, ktorá naň rozmiestnila aj symbolické kamenné pomníky a uprostred vztýčila latinský kovový na čierne namaľovaný jednoramenný kríž. Takto znovu upravený cintorín bol následne 7. októbra 2006 na odpust *Pokrova Presv. Bohorodici* slávnostne posvätený za prítomnosti miestnych gréckokatolíckych baziliánskych jeromníčov, miestneho pravoslávneho kňaza a predstaviteľov vlády Slovenskej republiky (pozri na str. 517-518).

---

¹ Zachované dobové zápisnice hovoria: Zvony z krásnobrodскеj farskej cerkvi boli prevzaté a prevážené na železničnej stanici v Medzilaborciach 28. júla 1914. Menší zvon vážil 48 kg, bol z roku 1768 a mal nápis «*Jesus Nasarenius Rex Iudeorum*». Väčší zvon mal 165 kg a mal staroslovanský nápis, ktorý hovoril, že bol odliaty zo zbierky krásnobrodských veriacich za kurátorov **Michala Bajcuru, Ondreja Krajňaka, Vasila Libaka, a Michala**... a za parocha **Eduarda Gerberyho** (1881-1919). Väčší zvon bol odliaty **Františkom Walsерom** v Budapešti 17. 6. 1887. Zvony z gréckokatolíckej cerkvi v Rokytovciah však boli zrekvirované a prevážené na medzilaboreckej stanici až 28. júla 1916 (teda o dva roky pozdejšie než krásnobrodské): menší mal 23 kg, bol z roku 1723 (ϠΑΥΓΙΩΝ). Rok na ňom bol odliaty cyrilikou a bola na ňom znázornená uhorská svätoštefánska koruna. Stredný vážil 27 kg so staroslovanským nápisom cyrilikou: «*Sej zvon izlijachsja do vesi Rokytoyce chramu Blahoviščenija*». Najväčší zvon vážil 141 kg. Bol na ňom nápis, že zvon vyrobil **Lászlo Lajos** a **Sándor** v Kis Gejőcz v roku 1893.

² Protoihumenom haličských baziliánov bol v rokoch 1904-1917.

³ V r. 1921 o. **Pavel Biharij** vystúpil z Rádu na protest proti jezuitskej reforme baziliánov a stal sa svetským kňazom, (porov. *Analecta OSBM*, VII (1971) str. 171).

Táto mimoriadne cenná historická fotografia Krásnohradského monastyra je z apríla-mája roku 1919. Fotku vyhotovil vojenský fotograf československého Vysokomýtskeho 30. pěšieho pluku na sklenenom negatíve o rozmeroch 13x18 cm. Fotografia je z Regionálneho múzea vo Vysokom Mýtě, Česká republika, je pod copyright menovaného múzea. Tu bola uverejnená s láskavým dovolením riaditeľa múzea Mgr. Jiří Juneka.

⁴ Porov. A. Пекар, «"Записки" о. Гліба Г. Кінаха, ЧСВВ, про початки реформи на Закарпатті», *Analecta OSBM*, Rím, XII (1985) str. 134-135.

⁵ Porov. E. Ojtozi, *A Máriapócsi Baziliták cirillbetűs könyvei – Knihi kirillovskej pečati mariapovčanskich bazilian*, Debrecen, 1982, str. 75 a 104.

⁶ «Hosce fratres originem a Romanis traxisse, gloriantur Rhuteni: a' quibus etiam praesens Moscovuiae princeps, se genus duxisse suum asseris...», (*Revrm moscoviticarvm commentarij Sigismundi Liberi Baronis in Herberstain*, Neyperg & Guetenhag, Basileae, 1571, str. 3) – preklad do slovenčiny: *Rusi sa chvália, že títo traja bratia majú svoj pôvod od Rímanov, od ktorých pochádza aj terajší moskovský vládár* (= cár Ivan IV. Hrozný, 1547-1584 z dynastie Rjurik); *Гостунская а Воскресенская летопись* o prvom vládrovi Rusi Rjurikovi píše: «... они же шедше... обрѣтоша княза рюрика сына ѿ рода римскаго царя августа...», (A. Андреевъ, «Рюрикъ», *Рускій биографическій словарь*, XVII, Петроградъ, 1918, стр. 764) – preklad do slovenčiny: ... oni že odíduc... našli knieža Rjurika, pochádzajúceho z rodu rímskeho cisára Augusta...

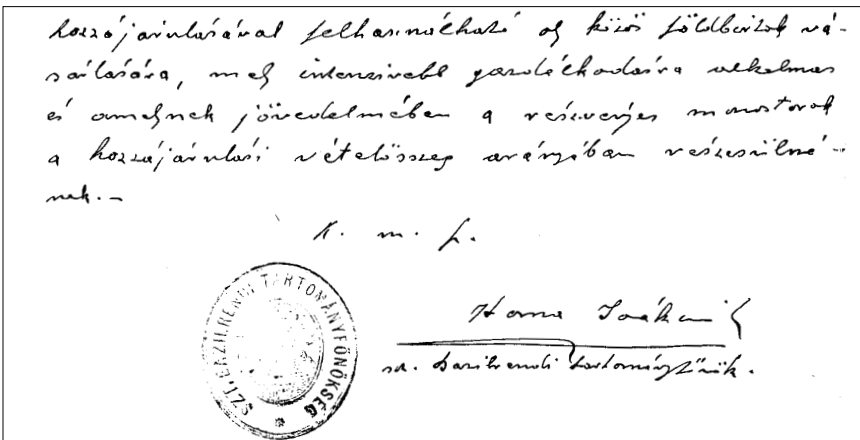
⁷ Porov. I. Слепцов, «Як був зруйнований Краснобрідський монастирь», *Русин*, Prešov, 3 (1993) str. 7.

⁸ Porov. M. Buraľ, I. Slepcov, «Военские цинторны з прvej svetovej vojny на výchодном Slovensku» v *Prvá svetová vojna. Pozabudnuté цинторны*, Svidník, 2005, str. 85.

⁹ Porov. *tamtiež*, str. 85.

¹⁰ Porov. *tamtiež*, str. 85.

¹¹ Pozri štúdiu o tvaroch kríža: G.A. Timkovič, J.V. Timkovič, «Крїж», *Краснобрідський зборник*, Prešov, 1/II (1997) str. 5-23.

Rukopis dlhoročného baziliánskeho protoihumena – prešovského rodáka Joakima J. Chomu (pozri str. 365-366). Dokument je z 12. októbra 1913.

Ч. 289.

До

Чувиланой Сиравы Подкарпатской Руси
в Унгородѣ.

Глиже подписалии Провинциалии Уния св. Василия Великого в Подкарпатской Руси в милеи променелии принадлежан в Чувиланой Сиравы Подкарпатской Руси, будыме такы ласкави ликои туны предложении променей взяти в Чувилане и просвещении нашими монахами гражданство Подкарпатской Руси преодати.

Главои Уния туны в Подкарпатской Руси подражае сь реформи. Дяе переае сали реформи Римской Апостолской Престави череа Трапского Апостолского Делегата вырезалии нашими Братей Василия Великого изъ Имперской Митрополитии. Также Уния Василия Великого само едун, оае конды изъ другой Митрополитии, во своя прийимии. Но поае реформа потрадуе вь велико времени, и оба оаи проуказамь своимь возмолити для Республлитии Чехословацкой, просити одуаствити туныио.

Тожне оици токии душевными дѣлами занимаеи и войиталии нашими монаховь, и по правиламь немолити занимаи сь политикомь, а и мило возму на себе вьржи тельности для кихь и отвѣтальности, поаеи издотвореи сели, кто способалии, работавоциии общаами будуть каиого отечества, котори туны славакскои дуаи будуть разпространити.

Мей прошалии повторителноа вьржан вь Виссу ласту и вь глудкии нормениемь останеи

Муркото 3. декабря 1920 году

Ваше подданико

Тоа Кирило Хома

Протоиерей Уния св. Вас. Великого

М. П.

Rusínsky písaná žiadosť z r. 1920 o udelenie československého štátneho občianstva pre haličských ukrajinských baziliánov o. H. Kinacha, o. P. Bulyka a br. V. Navrockého, ktorí mali previesť jezuitskú reformu baziliánov na Podkarpatsku.

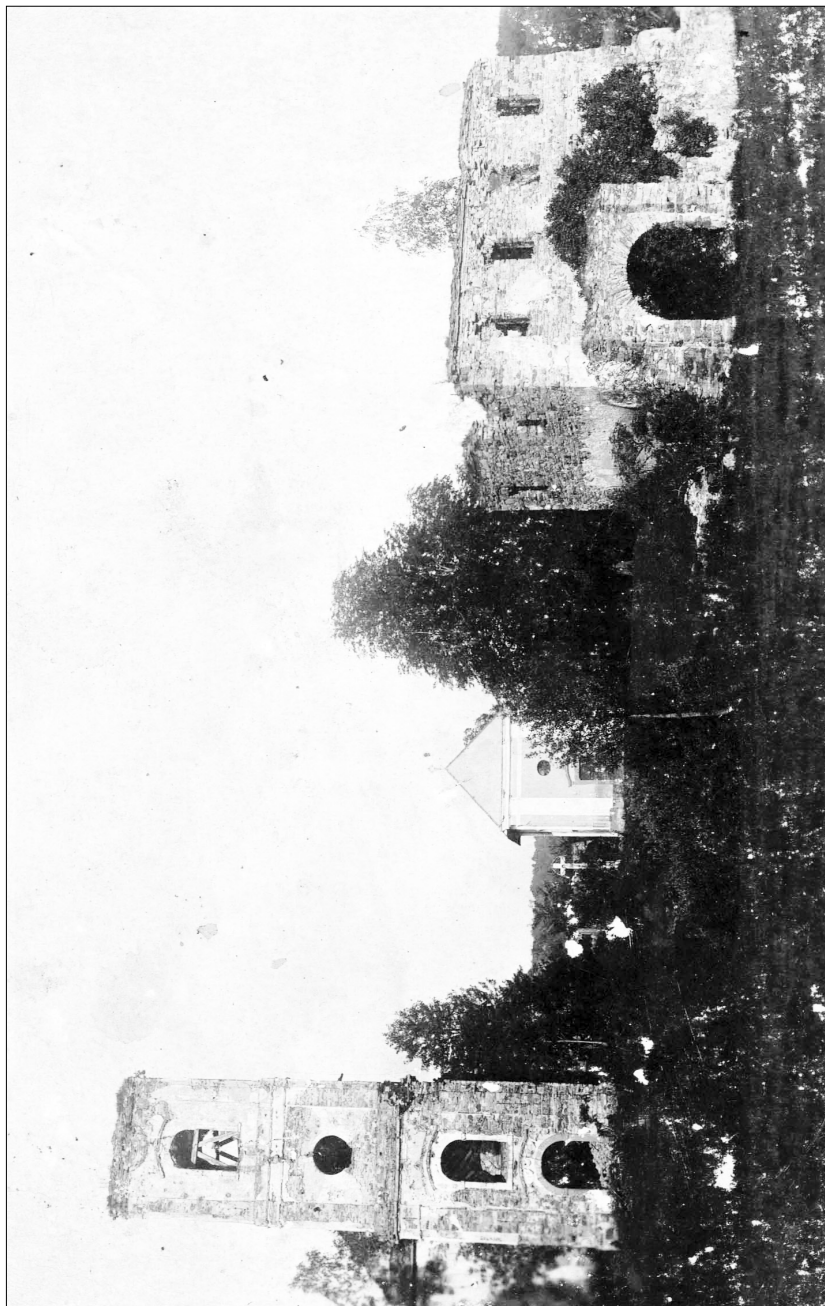

29. Monastyr po I. svetovej vojne

VI. svetovej vojne poškodený Monastyr sa dal ešte opraviť, jezuitská reforma baziliánov tomu však zabránila.

Na prvé roky v Krásnobrode tesne po I. svetovej vojne spomína haličský ukrajinský bazilián-reformátor o. **Hlib H. Kinach, OSBM** (1888-1980), vo svojom *Denníku*: «*Veci z monastyrskej cerkvi boli prenesené do parochiálnej cerkvi v Krásnom Brode. Čaše boli odvezené do baziliánskeho monastyra v Mária Pócsi... Potom sa nikto nepostaral, aby bol monastyr obnovený. Na začiatku postačovalo dať na monastyr strechu a na niektorých miestach obnoviť prerazené steny. Ale cerkov bola celkom rozbitá*».¹

My len dodávame upresnenie: I. svetová vojna trvala štyri roky – **od r. 1914 do r. 1918**. Krásnobrodský monastyr bol zničený **vo februári roku 1915**. Počas I. svetovej vojny, ako i tesne po nej ho nebolo možné obnoviť, lebo chýbali peniaze – a zbožný ľud musel obnovovať svoje domy, aby mal kde bývať... V **r. 1921** začala tzv. II. reforma baziliánov na historickom Podkarpatsku, v rámci ktorej starší baziliáni museli ísť ešte raz na noviciát... Mnohí jeromnísi s večnými sľubmi (nevynímajúc predvojnového krásnobrodského ihumena P. Biharija, OSBM) vtedy na protest opustili takto novovznikajúci hybridný "jezuitsko-baziliánsky rád", pretože pri svojom postrížení – večných sľuboch prisahali navždy zachovávať *Pravidlá* najstaršieho rádu na svete – Rádu sv. Bazila Veľkého a nie latinskej spoločnosti sv. Ignáca z Loyoly. Táto jezuitská reforma trvala až desať rokov (!) – do r. 1931,² kým si všetci zvyšní starí mnísi s večnými sľubmi (ktorí zostali a neopustili nový "rád") postupne neurobili ešte raz jednoročný noviciát v novom latinskom, tzv. reformovanom-jezuitskom duchu. V takejto krízovej situácii, keď sa v historických intenciách latinského egerského biskupa Erdődyho (pozri str. 159) všemožne podnikalo, aby všetko pôvodné gréc-

Pohľad na Krásnobrodský monastyr od západu v roku 1930.

kokatolícke a cyrilometodejské medzi baziliánmi čo najviac zahynulo, nebolo ani len pomyslenia na obnovu Krásnobrodského či Bukovského monastyra. A jezuiti boli tí poslední, čo by chceli ich obnovu. Roky neúprosne utekali a chátrajúce budovy padli za obeť – ako zdroj lacného stavebného materiálu pre okolité vojnou zbedačené obyvateľstvo.

Všetko zlé však Hospod' Boh vie obrátiť na dobré. Tesne po rozbití Československa nemeckými fašistami (1939), vznikli na jeho troskách tri štáty: Protektorát Čiech a Moravy, Slovensko a na území Podkarpatskej Rusi – tzv. Karpatská Ukrajina. Karpatská Ukrajina (Podkarpatská Rus) existovala doslovne len niekoľko dní, lebo ju hneď vojensky anektovalo horthyovské fašistické Maďarsko. Maďari na Podkarpatskej Rusi opäť začali Rusínov maďarizovať a preto, aby dostali z obsadeného územia preč čo najviac rusínskej inteligencie, v r. 1939 vydali príkaz, že územie Podkarpatskej Rusi musia opustiť všetci baziliáni, ktorí sa tam nenarodili. A to bolo v skutočnosti šťastie v nešťastí (pri pohľade dnešnými očami): Vďaka tomuto nútenému "exilu" 9 rodákov zo Slovenska sa muselo chtiac, či nechtiac, v intenciách, či proti intenciám neprajných jezuitov vrátiť domov (pozri ďalej) a tí začali pôsobiť v Medzilaborciach a plánovať obnovu baziliánskych monastyrov na Bukovej Hore³ a v Krásnom Brode... a neskôr aj úspešne obnovili viaceré baziliánske monastyry na území Slovenska.

Ak by Maďari v r. 1939 nevyhnali časť baziliánov z Podkarpatskej Rusi, je veľmi pravdepodobné, že by nikdy neexistovala dnešná baziliánska Provincia sv. Cyrila a Metoda na Slovensku a Monastyr v Krásnom Brode by nikdy viac nebol obnovený. Dnes na zač. 21. st. už "reformovaní" baziliáni (už dokonca ani nie Rádu sv. Bazila Veľkého, ale akéhosi nového ukrajinského «Baziliánskeho rádu sv. Jozafáta») majú svoje monastyry s cerkvami v Krásnom Brode, v Trebišove a Prešove, a okrem toho dve funkčné monastyrské cerkvi s maličkou budovou monastyra na Bukovej Hore pri Stropkove (starodávny Bukovský baziliánsky monastyr).

Keď sa baziliáni v r. 1939 vrátili na Slovensko, zrucaniny monastyra v Krásnom Brode i na Bukovej Hore už boli naozaj neopraviteľné, a tak sa v nich ani nedal obnoviť baziliánsky život bez ich znovupostavenia. Bývali teda na fare v Medzilaborciach (pozri ďalej).

Rok 1925 – nový zvon pre Krásnobrodský monastyr

Vzhľadom nato, že na krásnobrodské odpusty *Sošestvija Sv. Ducha i Pokrova Presv. Bohorodici* baziliáni vždy dochádzali do Krásneho

ПРОТОИГУМЕНАТ ОО. ВАСИЛИЯН
ПРОВИНЦІЇ СВ. НИКОЛАЯ В УЖГОРОДѢ.

Число: 411/33

Высокопреподобному
Зарядови Новиціату ОО. Василиян
Чернеча Гора.

Сим допускаеся кандидат Голіман Іван
уроджений дня 2/II - 1918 в _____
до монаших облечин и до Новиціату нашего Чина.

В Ужгородѣ, дня 8/III - 1933

Игуменъ Ч
Протоигумен
Секр. пров.

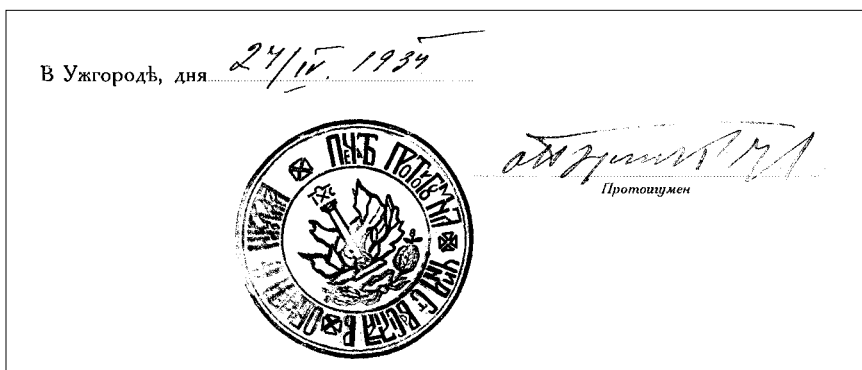
Medzi najvýznamnejších baziliánov v Československu v druhej polovici 20. st. nepochybne patrili veľmi aktívny a temer všade známy jeromník (tajný gréckokatolícky e-piskop) **Marián Ján Potaš, OSBM** (1918-2006). Patrili medzi prvých reformovaných baziliánov. Hore uvedený autentický dokument z Černečej Hory pri Mukačeve sa týka práve jeho osoby a začiatku jeho baziliánskeho noviciátu v r. 1933. Dokument je opatrený originálnou predreformnou pečatou s ikonou zakladateľa baziliánov – sv. Bazila Veľkého (329-379) s východnou mîtrou na hlave a žezlom v rukách.

Brodu, dali v r. 1925 uliat' nový zvon, pre ktorý vedľa kaplnky *Pokrova Presvjatoj Bohorodici* vybudovali i miniatúrnu murovanú zvonicu. Tento zvon v malej zvonici tesne pri kaplnke *Pokrova Presvjatoj Bohorodici* dodnes visí funkčný, i keď už prasknutý. Na zvone je cyrilikou odliaty nápis znenia:

«АЗЪ "ВАСИЛІЙ" ИЗЛИАНЪ ВЪ СЛАВУ БОЖІЮ И ЧЕСТЬ ПРЕБЛ. МАТЕРИ БОЖОЙ ДЛА КРАСНОБРОДСКОЙ ОБИТЕЛИ Ч. СВ. ВАСИЛІА В. ПОКАЙТЕСА ПРИБЛИЖИ БО СА ЦАРСТВІЕ НЕБЕСНОЕ. - ФАБРИКА ЗВОНОВ "АКОРД" УЖГОРОД. 1925.» — v preklade: *Ja Vasilij som bol odliaty na slávu Božiu a česť Prebl. Matky Božej pre Krásnobrodský monastyr Rádu sv. Bazila Velkého. Robte pokánie, lebo sa priblížilo Kráľovstvo nebeské. Fabrika zvonov Akord, Užhorod, 1925.*

Na zvone je odliaty aj ikonografický reliéf postavy zakladateľa baziliánov sv. *Vasilija Velikoho* v episkopských rizach s východnou mitrou na hlave a východnou episkopskou palicou-žezlom (s dvoma hadmi otočenými dovnútra) v rukách.

Po vybudovaní murovanej zvonice a odliatí zvona prišla na rad vojnou poškodená kaplnka *Pokrova Bohorodici*. Už v r. 1926 bola opravená a opäť sa zachránila aj ikona *Krásnobrodskej Bohorodici*.⁴

Pečať a podpis baziliánskeho protoihumena v Československu o. *Polykarpa Bulyka* z r. 1934 (protoihumenom bol v rokoch 1932-1939 a 1949-1961). V pečati je ohnivý stĺp symbolizujúci zakladateľa baziliánov sv. *Bazila Velkého*.

V r. 1939 Maďarsko obsadilo Podkarpatskú Rus, ktorá dovtedy bola súčasťou Československa a tesne pred anexiou na niekoľko dní mala dokonca i samostatnosť. Maďarské úrady následne rozhodli, ako bolo už vyššie naznačené, že všetci baziliáni, ktorí sa nenarodili na Podkarpatskej Rusi, alebo v Maďarsku, sa museli vystáňovať. V dňoch medzi 20. aprílom a 14. májom r. 1939 maďarskí žandári s bajonetmi v rukách deportovali skupinu baziliánov na hranice so Slovenskom. Jednalo sa o deväť rodákov z územia Slovenska: o **Sebastiána S. Sabola** (1909-2003), o **Nikodéma N. Kretta** (1912-1983), o **Mariána J. Sučka** (1900-1967); bohoslovcov: **Mariána J. Potaša** (1918-2006), **Manuela M. Hlaváča** (1919-1978),⁵ **Jána M. Maguru** (1919-1950), **Jeronyma A. Fedoroňka** (1918-2004); novica **Inokentija J. Fedoroňka** (1923-1971) a brata-pomocníka **Metodija M. Švajku** (1902-1979).

V noci 23. mája násilne prinútili k prechodu slovenských hraníc aj dvoch baziliánov haličského ukrajinského pôvodu: o **Hliba H. Kinacha** (1888-1980) a brata **Veniamina V. Navrockého** (1878-1942), ktorých poľské úrady odmietli prijať, pretože už medzičasom získali československé štátne občianstvo (získali ho na doporučenie protoihumena J. Chomu, pozri dokument z r. 1920 na str. 420). Koncom mája r. 1939 tu prišiel i o **Polykarp P. Bulyk** (1885-1961),⁶ protoihumen Provincie sv. Mikuláša na území Podkarpatskej Rusi, ktorý tak isto po r. 1920 získal československé štátne občianstvo. Tak sa naraz na území Prešovskej eparchie ocitlo dvanásť baziliánov, národnostne: deväť Rusínov (Ruténov) zo Slovenska a traja Ukrajinci z Haličiny.

Medzilaborce – prechodný "Monastyr" (1939-1950)

4. júna 1939 dal prešovský vladyka bazilián **Pavel P. Gojdič, OSBM**⁷ týmto dvanásťm baziliánom bez strechy nad hlavou gréckokatolícku faru v Medzilaborciach, s tým, že na oplátku budú splácať obrovské dlhy, do ktorých sa medzilaborecká farnosť hlúpostou predchádzajúcich farárov dostala.

Sv. svjaščenomučenik Pavel Gojdič mal úctu k cirkevnému úradu: «farár»

V tom čase prešovskí episkopi nepremiestňovali tak nezmyselne kňazov z farnosti do farnosti ako tomu je od r. 1990 až podnes.

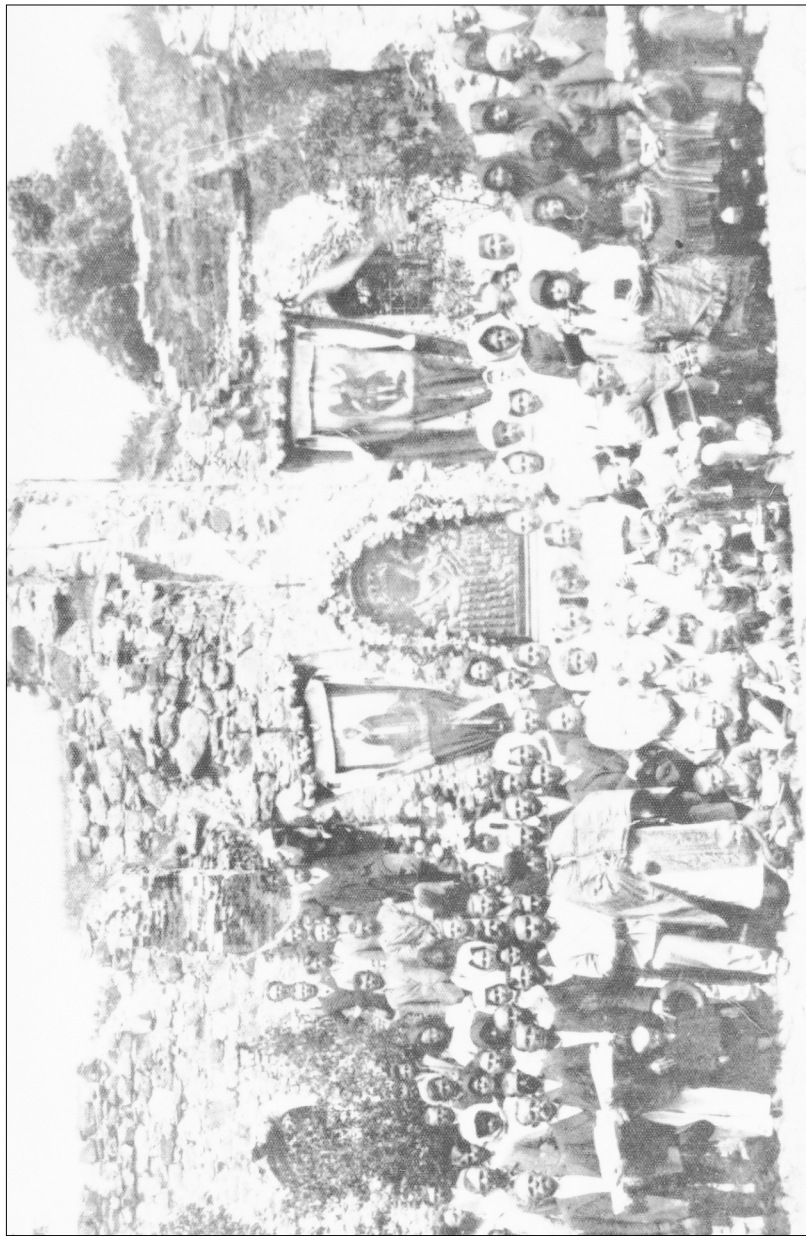
Vtedy bola zachovávaná dvojtisícročná prax o tom, že ak nejaký kňaz do nejakej farnosti išiel, zostal tam až do smrti. Preto, keď nastala mimoriadná situácia, že Maďari vyhnali početných baziliánskych jeromníčov z Podkarpatskej Rusi, ktorí anektovali, títo nemali kde ísť, lebo Krásnobrodský i Bukovský monastyr boli rozváľané a iné monastyry na Slovensku nemali.

Vladyka Kyr Pavel P. Gojdič mal všetky gréckokatolícke farnosti obsadené... Mohol by urobiť tak, ako to robia biskupi dnes bežne: jednoducho premiestniť nejakého farára z «dobrej fary» na «horšiu» a odvolávať sa pritom na «svätú poslušnosť» — aby potom na tú «lepšie finančne zabezpečenú faru» mohol dať svojich dvanástich spolubratov baziliánov. Svätý vladyka Gojdič však nebol klientelista ani rodinkár, a preto, keďže v tom čase mal voľnú len jednu-jedinú farnosť Medzilaborce (do ktorej žiaden ženatý farár nechcel ísť, lebo bola veľmi zadĺžená), preto Medzilaborce dostali baziliáni. Baziliáni si na medzilaboreckej gréckokatolíckej fare zriadili prechodný "krásnobrodský" monastyr s tým, že z baziliánskych peňazí postupne splácali Židovi obrovské dlhy farnosti. Ako neskôr spomínal episkop M. J. Potaš, OSBM, baziliáni v tom čase spávali na vlhkej dlážke, lebo si posteľe nemohli dovoliť a ak mali k jedlu vôbec nejaké splesené zemiaky, boli veľmi radi.

V menovacích dekrétach protoihumen vždy v tom čase (1939-1950) tituloval predstaveného v Medzilaborciach: «**игумен монастыря Красный Брід, т.ч. в Межилабірцях**» (v preklade: *ihumen Krásnobrodského monastyra, toho času v Medzilaborciach* – pozri napr. menovací dekrét z r. 1948 na str. 430).

Častá zmena «farára» – vynikajúci recept na slovakizáciu-latinizáciu

Po r. 1968 sa Rusíni na Slovensku násilne slovakizujú prostredníctvom gréckokatolíckej hierarchie dosadzovanej priamo z rímskokatolíckeho Vatikánu. Najprv sa násilne menil cyrilometodejský juliánsky kalendár na gregoriánsky. Potom sa likvidovala cyrilometodejská staroslovanská bohoslužobná reč a rusínčina... Po r. 1968 sa najprv postupne previedli zo staroslovanskej na slovenskú bohoslužobnú reč farnosti na Zemplíne, kde sa hovorí «po hutoracky». Ako vymyslený dôvod sa uvádzalo, že ľudia «hutoraci» (vo Vojvodine-Srbsko sa volajú «Rusnaci»: muž sa volá «Rusnak» a žena «Ruskyňa» a hrdo sa dodnes hlásia k Rusínom) starosloviančine nerozumejú a že po staroslovansky ostane naďalej len v rusínskych gréckokatolíckych farnostiach severovýchodného Slovenska, kde jej rozumejú. Po r. 1990 sa na slovenskú bohoslužobnú reč začali násilne masovo prevádzať aj rusínske (ruthénske) farnosti severovýchodného Slovenska, kde ľudia dodnes rozprávajú «po rusínsky».⁸

Krásnobrodský odpust na Rusáľu v roku 1930. Na fotografii sú veriaci z Krásneho Brodu spolu so svojim gréckokatolíckym farárom Aladárom Gerberým. Uprostred nich je medzi dvoma choruhvami čudotvorná ikona Krásnobrodskej Bohorodici, v pozadí sú rozvaliny cirkvi Sošestvija. Fotografia z archívu o. A. V. Turčanika, OSBM.

Robilo sa to podľa nasledovnej schémy: Gréckokatolícky episkop **Ján Hirka** dal na rusínsku farnosť nejakého mladého kňaza a medzi štyrmi očami mu predtým prikázal, aby tam zaviedol čítanie Evanjelia a Apoštola po slovensky a kázal veriacim len po slovensky a nie po rusínsky (ruthénsky), ako tam bolo dovtedy. Keď sa tak stalo, veriaci sa začali búriť a protestovať na episkopskom úrade v Prešove. Episkop Ján Hirka sa vtedy pred svojimi vlastnými veriacimi skryl a neukázal sa im na oči. Ľudia stáli na episkopskom úrade a čakali na svojho údajne neprítomného episkopa, ktorý bol dobrovoľným väzňom veľakrát i celý deň, kým veriaci neodišli (po r. 2003 dal nový prešovský episkop **Ján Babjak** (1953) za týmto účelom šikovne vybúrať-vytvoriť zadný východ, a tak po tomto roku už môže opustiť úradné priestory episkopského úradu nepozorovane). Zároveň mnohí prestali chodiť do cirkvi na bohoslužby.

Ak by Hirka daného kňaza ponechal na farnosti «doživotne», ako to dodnes predpisuje katolícke cirkevné právo, ten by už viac neslovakizoval veriacich, lebo by si plne uvedomil, akú devastáciu pastoračnú prácu už spáchal. Situácia v dedine by tak ostala neporušená až do smrti tohto kňaza (teda pár desaťročí). Latinizácia však nechcela a nechce tak dlho čakať, a preto episkop Ján Hirka takého kňaza o pár mesiacov nato, vymenil za iného novovysväteného neskúseného kňaza. Ten po presných inštrukciách od Hirku na tejto svojej prvej farnosti začal naoko bezmocne vyhlasovať, že on nemôže zmeniť, čo predchádzajúci farár zaviedol... Po nejakom čase tento nový farár urobil ďalší krok – zaviedol v rusínskej obci jednu mimoriadnu Službu Božiu s gitarovým doprovodom po slovensky v nedeľu, vraj pre mládež, ktorá nerozumie... Opäť v rusínskej dedine nastal rozruch... Preto Hirka odvolal skompromitovaného a poslal na danú farnosť ďalšieho nového mladého kňaza a latinizácia-slovakizácia pokračovala o ďalší krok ďalej... A to až dovtedy, kým staroslovanská liturgia a rusínčina v cirkvi neboli totálne eliminované. Preto boli tak časté zmeny kňazov na rusínskych farnostiach v deväťdesiatych rokoch 20. st. Na Zemplíne, kde už v tom čase bolo všade len po slovensky (Košický gréckokatolícky apoštolský exarchát) sa kňazi už nemenili tak často, lebo tam už nato nebol dôvod.

Tajný episkop-bazilián Kyr **M. J. Potaš** (1918-2006), ktorý bol Rusínom-Ruthénom ukrajinskej orientácie, sa viac ráz medzi spolubratmi vyjadroval, že pravoslávni na Slovensku by mali gréckokatolíckemu episkopovi Jánovi Hirkovi postaviť bronzovú sochu v nadľudskej veľkosti a pod ňou na podstavci vyryť zlatými písmenami nápis «*Gréckokatolíckemu episkopovi Jánovi Hirkovi vďační pravoslávni za posilnenie pravoslávna na Slovensku*», a to preto, lebo vďaka násilnej slovakizácii-latinizácii Rusínov-Ruthénov po r. 1990 veľa Rusínov spontánne prešlo z gréckokatolíckej do pravoslávnej Cirkvi (napr. skoro celá dedina Slovinky). Pri oficiálnom štátnom sčítaní ľudu v r. 1991 sa na Slovensku prihlásilo 30.000 pravoslávnych – o desať rokov nato, pri sčítaní ľudu v r. 2001 ich už bolo skoro dvojnásobne viac – vyše 50.000.

ПРОТОІГУМЕНАТ
ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО
В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Прямів, дня 10. травня 1948.

Ч. 11/1948.

Всім Високопреподобним Отцям і Преп. Братям
Провінції св. Кирила й Methodія
в Чехословаччині.

Одним повідомляю всіх Високопреподобних Отців і Братів нашої провінції, що Всесвітній й Високопреподобні Отець Генеральний Вікарій нашого св. Чина, Впр. О. Гліб Кинах, ЧСВВ. декретом з дня 24. квітня 1948. під числом 77/48. по приписам Конституції нашого св. Чина іменували перших дефінітивних ігуменів наших монастирів у Чехословаччині. Першими дефінітивними ігуменами є:

- Впр. О. Полікарп БУДАК, ігумен монастиря в Пряшіві.
- Впр. О. Полікарп ОЛЕНЯР, ігумен монастиря в Требішові.
- Впр. О. Йосафат КУЗНЯК, ігумен монастиря Красний Брід,
т.ч. в Межилабірцях.

При тому повідомляю, що настоятелем нашого осідку в Празі був іменований Високопреп. Отець Никодим Крет, ЧСВВ. дня 10. XII. 1947.

Подавши оце все до відома, випрошую багато Божого благословення для всіх Високопреподобних Отців ігуменів і прошу їх, щоб свої внесли й відповідальні уряди виконали в душі Правил нашого св. Чина для більшої слави Божої і добра безсмертних душ, а всіх їх підданих прошу, щоб до своїх ігуменів-настоятелів відносилися з найбільшою пошанов, як до заступників Божих і під їх проводом щоб старалися о своє власне освячення з тим високим і святим наміром, щоб наша молода провінція й усі її члени яконайбільше причинилися своїм життям і працею до збільшення слави Божої на землі й до спасення безсмертних душ.

протоігумен.

Spoločný oficiálny *menovací* dekrét z r. 1948 protoihumena československej baziliánskej Provincie sv. Cyrila a Metoda jeromnícha Sevastijana Š. Sabola (protoihumenom bol v rokoch 1948-1949), ktorým ustanovuje baziliánskych ihuменов monast'rov v Prešove, v Trebišove, v Krásnom Brode (t. č. v Medzilaborciach) a v Prahe.

Rusínsku (ruthénsku) gréckokatolícku farnosť Medzilaborce spravovali baziliáni od r. 1939 až do násilnej likvidácie gr. kat. Cirkvi, teda do r. 1950. Parochom Medzilaboriec bol v rokoch 1939-1943 o. P. P. Hučko, OSBM (pozri str. 471-477), v rokoch 1943-1945 o. P. Oleár, OSBM a v rokoch 1946-1950 o. J. A. Fedoroňko, OSBM.

Baziliáni v Medzilaborciach rozvinuli bohatú misijnú činnosť, ktorá však mala i svoje krušné chvíle. V tomto čase zúrila II. svetová vojna, Slovenský štát bol pod vplyvom nacistického Nemecka. Začal tu panovať prehnaný nacionalizmus. 1. júna r. 1941 slovenskí žandári uväznili v Medzilaborciach jeromnícha svätého života – Nikodéma Nikolaja Kretta, OSBM, a neskôr ho odviezli do väznice v Ilave. Príčina? Že vraj na jednej zo svojich kázni povedal, že každý, kto je proti Ukrajincom, pôjde do pekla. Do väzenia ho dali i napriek tomu, že veriaci

Krásnobrodský odpust počas II. svetovej vojny...

Vojnoví invalidi, vojaci-žobráci prosia na svoju obživu... Dobová fotografia. Žobrák na fotografii nám pripomína slepého zo 14. storočia, ktorého zázračne uzdravila Krásnobrodská Bohorodica (pozri str. 31-33)...

potvrďovali, že nič podobného nikdy nepovedal.

Keď ihumen Sevastijan S. Sabol (1909-2003)⁹ pred županom v Prešove protestoval proti jeho nespravodlivému uväzneniu, aj jeho chytili a zavreli do domáceho väzenia. Po štyroch dňoch ho polícia previezla do Medzilaboriec, kde po krátkom výsluchu bol prepustený na slobodu, kým jeromních Krett i naďalej ostal uväznený v Ilavskej väznici.

22. júna toho istého roku (1941) o. S. Sabol odcestoval do Bratislavy, aby informoval pronuncia Mons. **Giuseppe Burzio** (1939-1945) o nespravodlivosti slovenských úradov voči baziliánom. Mons. Burzio ihneď zatelefonoval do kancelárie prezidenta, tj. do kancelárie rímskokatolíckeho kňaza **Dr. Jozefa Tisu**

a zariadil, aby o. Sabol bol u neho prijatý na audienciu. 24. júna 1941 bol o. Sabol na 40 minútovej audiencii s prezidentom Jozefom Tisom. O dva týždne nato po priamom zásahu prezidenta-farára Tisa bol o. **Nikodém Nikolaj Krett** konečne prepustený z väzenia a vrátil sa do Medzilaboriec. Po týchto búrlivých udalostiach baziliáni sa zomkli ešte pevnejšie okolo Krásnobrodскеj Bohorodici. Odvtedy, čo o. N. Krett dostal tvrdé ponaučenie od Tisovského štátu, ktorý otvorene spolupracoval s nemeckým Hitlerovským režimom-fašizmom, nikdy počas svojho života nevstupoval

Baziliáni z Medzilaboriec v štyridsiatych rokoch 20. st. často chodili na ruiny Krásnobrodského monastýra si odpočínúť a nabrať nových duchovných i telesných síl...

do nijakých národnostných debát a horlivo sa venoval len spásе svojej duše a pastorácii veriacich. Ale nepomohlo mu to – bol komunistami neskôr väznený ešte mnoho rokov, nie však pre údajný nacionalizmus, ale pre svätosť svojho života, ktorá bola diablovej a jeho posluhovačom tŕňom v oku. V r. 1975 bol vysvätený na tajného gr. kat. episkopa (str. 441).

V októbri 1944 sa front II. svetovej vojny zastavil pri Medzilaborciach. Preto baziliáni z Medzilaboriec prešli cez lesy do novopostaveného monastyra na Bukovej Hore. V Medzilaborciach v tom čase na fare ostal iba na všetko pripravený o. N. N. Krett.¹⁰ Po prechode frontu sa väčšina vrátila opäť do Medzilaboriec.

V *Katalógu OSBM* z roku 1949, ktorý odráža stav baziliánov z r. 1948,¹¹ sa uvádza farnosť v Medzilaborciach obsluhovaná baziliánmi výslovne ako «*Krásnobrodský monastyr s dočasným sídlom v Medzilaborciach*».¹² Ihumenom monastyra bol od 24. apríla 1948 jeromník **Jozafát Š. Kuzmiak, OSBM** (1914-1978). Okrem toho tu boli: o. Jeronym A. Fedoroňko, o. Josafat J. Kaminskyj (1908-1970) a brat Metodij M. Švajka.

Katalóg OSBM z roku 1950¹³ tiež uvádza baziliánov, ktorí žili v Medzilaborciach, ako členov Krásnobrodského monastyra. Podľa

o. **Nikodém N. Krett, OSBM**
(1912-1983)

tohto *Katalógu* v tomto roku na medzilaborskej fare žilo dokopy dvanásť baziliánov: **Polykarp P. Bulyk** (1885-1961), **Jozafát Š. Kuzmiak** (1914-1978), **Hieronym A. Fedoroňko** (1918-2004), **Jozafát J. Kaminskyj** (1908-1970), **Marian J. Potaš** (1918-2006); scholastik **Stanislav Š. Danko** a traja bratia **Jozef Lozjak** (kuchár), **Metod M. Švajka** (1902-1979), **Pavol Varjan** (1909-1989) a traja novici: **N. Choma**, **J. Stasak** a **M. Najmyk**.

V päťdesiatych rokoch 20. st. boli gréc-

Krásnobrodský odpust v r. 1948. Na fotke je vidno nielen odpustové šiatre, ale i rozsiahle – čo do rozlohy – opevnenie monast'ra.

Krásnobrodský odpust v r. 1948. Vľavo je vidno vežu cerkvi Sošestvija a vpravo čelnú stenu mohutnej poschodovej budovy monast'ra.

kokatolícki baziliáni, podobne ako aj iní rímskokatolícki rehoľníci v Československu, likvidovaní komunistickým režimom. Mnohí boli uväznení, po prepustení na slobodu pracovali v dušpastierskej práci tajne. Takýto stav trval prakticky až **do jesene r. 1989**.

Rok 1951 – z kameňa Krásnobrodského monastyra vybudované družstevné kravíny...

Podľa svedectva **Michala Šmajdu**, v päťdesiatych rokoch 20. st. (niekedy **tesne po r. 1950**) *Miestny národný výbor v Krásnom Brode* (vedený socialistickými predákmi) zorganizoval socialistickú brigádu, do ktorej vyzval miestnych obyvateľov obecným rozhlasom. Poskytol im štyri traktory s vlečkami a išli rozoberať kamennú budovu Krásnobrodského monastyra. Nepáčilo sa to ani gréckokatolíkom (ktorí boli vtedy oficiálne zakázaní-zrušení), ani pravoslávny. Ale strach pred postihmi zo strany vtedajšieho *Miestneho národného výboru* (MNV) bol väčší než pred Hospodom Bohom... Vtedy ešte stojace zvyšky historických dvestoročných kamenných múrov za pomoci traktorov pováľali a zo získaného kameňa vybuďovali družstevné kravíny,¹⁴ ktoré dodnes stoja v Krásnom Brode.¹⁵

Najväčším nepriateľom všetkého krásneho, čo kedy vytvorila ľudská ruka, je nie samotný zub času alebo prsty prírody..., ale sám človek, a to hlavne v prípade, keď sa mení politický režim. Taká je mentalita ľudí predovšetkým v strednej a východnej Európe.

Taliani majú viac obchodno-turistického "rozumu" ako všetci Slovania dokopy

V Taliansku pamätníky všetkých režimov stoja dodnes, dokonca i fašistického Benita Mussoliniho (napr. obelisk s menom **Mussolini** pred olympijským štadiónom v Ríme) a turisti majú čo obdivovať a navštevovať. Taliansko má históriu a dodnes žije najmä z turistického ruchu. U nás však, pri každej zmene režimu, či politického systému – nový režim automaticky bezohľadne ničí všetky vybudované pamätníky režimu starého-predchádzajúceho, a tak turisti nemajú na obdivovanie takmer nič... Tak to bolo **po r. 1918** pri rozpade Rakúsko-Uhorska a vzniku predvojnového Československa (v Bratislave sa zničil korunovačný pahorok, váľali sa sochy a umelecké fontány **Márie Terézie**, **Františka Jozefa**...), tak to bolo po nástupe socializmu **po r.**

1948 (ničili sa "buržoázne" sochy **Masaryka, Beneša...**), tak to bolo i za socializmu (likvidácie sôch a pamätníkov "kultu osobnosti" **Stalina...**) a tak to bolo i po páde socializmu **po r. 1989** (nevedno kam zmizli všetky kvalitné bronzové, vysoko umelecké sochy **Lenina, Marxa, Engelsa, Gottwalda...**). Taká úbohá a nerozumná je naša slovanská mentalita.

Múdro však urobili za socializmu v Prešove. Nevedeli, čo majú urobiť so sochou gréckokatolíckeho kňaza a buditeľa Rusínov **Alexandra Duchnoviča**, ktorá bola postavená za prvej republiky v centre mesta. Duchnovič mal šťastie, pretože v časoch 19. st. – keď žil a pôsobil, Rusíni sa volali *Rusmi* a ich viera *ruska vira*. To prevádzilo nad tým, že bol kňazom zlikvidovanej gréckokatolíckej viery (1950-1968). Keďže vtedy sa hlásalo heslo «*So Sovietskym zväzom* (teda Rusmi) *na večné časy*», tak nechcenú obrovskú bronzovú sochu "Rusa" Duchnoviča neroztavili (ako to urobili so sochami Masaryka, či iných), ale ju len opatrne premiestnili na okraj mesta k rieke Toryse, kde stojí dodnes. Vďaka tomu, že túto sochu za socializmu nezničili, dnes skoro všetci prichádzajúci do Prešova americkí, či iní turisti, hlavne Rusíni (Rutáni), navštevujú túto sochu a fotia sa pred ňou – tak majú deň vyplnený i týmto kultúrnym zážitkom...

Podobne sa malo urobiť so starodávnymi bronzovými, či kamennými sochami a pamätníkmi všetkých minulých režimov... Keď sa zmenil politický systém, mali sa premiestniť z centra miest na ich okraj..., alebo odložiť-zavrieť do múzea a nie "po barbarsky" likvidovať vlastné dejiny a kultúru...

Gigantické osobnosti socializmu: **Lenin** (1870-1924), **Stalin** (1879-1953) a **Gottwald** (1896-1953).

«Socialistické smetisko» na Monastyre

Gr. kat. Cirkev bola komunistami oficiálne zrušená **v r. 1950-1968** a baziliáni doslovne, ako keby vôbec neexistovali **v r. 1950-1990**. Všetky majetky Cirkvi i baziliánov zkonfiškoval socialistický štát. Čo bolo baziliánske (či gréckokatolícke), to bolo v tom čase akoby prašivé.

Symbolické a veľavravné bolo i to, že v tomto období práve na pozemkoch slávneho a starodávneho baziliánskeho monastyra Krásny Brod bola založená skládka smetia a odpadkov z 22 okolitých obcí. Skládka smetia bola vytvorená v bezprostrednej vzdialenosti asi 100 metrov od rozvalín monastyra, a to tak blízko, že na jeseň, keď opadne lístie okolitých stromov cloniacich smetisko, obrovské haldy sme-

tia je vidno z okien aj neďaleko novopostaveného monastyra. Po r. 1990, keď nastala sloboda i pre baziliánov a týmto bola i v Krásnom Brode reštituovaná časť majetkov, územie smetiska im nebolo vrátené s odôvodnením, že sa vraj jedná o «zastavanú plochu» (v skutočnosti je dodnes a práve dnes zdrojom rozprávkových príjmov pre samotnú obec Krásny Brod)... A na toto smetisko sa zväžia smetie z okolitých obcí dodnes... Smetisko sa naďalej volá podobne ako za socializmu: «Monastyr» (pozri na str. 437).

Každé zlo sa však vracia ako bumerang... Ľudia (veriaci i neveriaci) z celého okolia aj dnes, podobne ako v minulosti prichádzajú k studni v areáli starého Monastyra, v minulosti na vozoch, dnes na autách,

Fotografia vstupnej brány na dodnes funkčnom obrovskom verejnom smetisku v Krásnobrodskom monastyre. Bolo založené za socializmu a bolo symbolicky ateistickým režimom nazvané «Monastyr». Fotografia je z roku 1997.

či ťahajú vozíky a čerpajú si monastyrskú vodu do mnohých plastových fliaš... Vodu si potom odvážajú domov a pijú. Každý rok na odpusty posväcovaná voda má totiž výbornú chuť (niektorí dokonca tvrdia, že je lepšia ako minerálna z obchodu). Za socializmu založené obrovské smetisko len sto metrov vyššie naďalej znečisťuje spodné vody, ktoré určite infikujú aj túto studňu a vodu v nej – teda bumerang sa vracia... A na smetisko sa obrovskými autami deň, čo deň naďalej dovážajú nové a nové haldy odpadkov rozličného typu a charakteru.

Rok 1972 – reštaurovanie Krásnobrodskej čudotvornej ikony

V sedemdesiatych rokoch 20. st. (r. 1972) zásluhou jeromnícha, tajného protoihumena **Mariána J. Potaša**, OSBM, bola Krásnobrodská ikona reštaurovaná akademickým maliarom **Mikulášom Jordánom** (1892-1977) a boli namalované i jej kópie,¹⁶ a to tak dokonale, že sú takmer na nerozlíšenie od originálu. To je mimo iného i najúčinnjšia ochrana tejto starodávnej historickej pamiatky, pretože nikto z nepovolných (dokonca ani pamiatkári) nevie, čo je kópia a čo originál. Viac o ikone pozri v kapitole č. 2 na str. 39-72.

Stará (vľavo) i nová studňa v Krásnobrodskom monastyre. Ženy si čerpajú vodu do plastových fliaš, aby si ich odniesli do svojich domácností... Foto z roku 2002.

Rok 1972 – tajný gr. kat. episkop a protoihumen Marián Ján Potaš, OSBM

V auguste r. 1972 bol za tajného gréckokatolíckeho episkopa vysvätený vtedajší tajný protoihumen Rádu sv. Bazila Veľkého v Československu o. Marián Ján Potaš, OSBM (1918-2006). Vysvätil ho tajný biskup **Felix M. Davidek**, ktorý okrem viacerých iných vysvätil za tajného gréckokatolíckeho episkopa 3. decembra 1967 aj o. **Eugena Kočiša** (pozri str. 441).

Rok 1974 – totálne vynovenie kaplnky Pokrova

I napriek tomu, že v sedemdesiatych rokoch vo vtedajšom Československu bol tvrdý socializmus a sv. Cirkev bola štátom prísne kontrolovaná a obmedzovaná (pozri napr. dokument z r. 1969 na str. 448), podarilo sa získať potrebné povolenia na opravu kaplnky Pokrova (od cirkevného tajomníka, ktorý v mene štátu obmedzoval Cirkev v jej činnosti). **V r. 1974** bola kaplnka Pokrova úplne vynovená. Oficiálne ju vynovoval *Gréckokatolícky farský úrad Krásny Brod* so svojim vtedajším správcom farnosti o. **Eduardom Gerbery** (1909-1993). Baziliáni vtedy boli zakázaní (1950-1990), a preto ich vtedajší tajný protoihumen a v tom čase už aj tajný gréckokatolícky episkop jeromních M. J. Potaš, OSBM pri oprave kaplnky mohol vystupovať len inkognito.

Kaplnka Pokrova v areáli Krásnobrodského monastyra ležiaceho ešte stále v ruinách (od roku 1915) bola zvonku **v r. 1974** opatrená novou, veľmi trvácnuou brizolitovou omietkou a bola vkusne vymalovaná i zvnútra... Pripomína to dodnes nápis v cyrilike nad vchodom do kaplnky z vnútornej strany: «Гію капліццю дали обновіти грекокатолики въ честь Прѣстѣя Владычицы нашея Богородицы ѿ приснодѣвы Маріи. 1974 рокѸ.» [čítaj: *Síju kaplicju dali obnoviti hrekokatoliki vo čest' Presvjatýja Vladýčicy našeja Bohoródicy i prisnodčvy Maríji. 1974 roku*]. V texte sa podčiarkujú gréckokatolíci, lebo od r. 1950 do r. 1968 bola aj samotná existencia gréckokatolíkov v Československu zakázaná komunistami. Preto v r. 1974 (šesť rokov po obnovení činnosti gréckokatolíckej Cirkvi) sa v nápisu podčiarkuje príslušnosť k tejto cirkvi, aby v prípade, žeby gréckokatolíci boli niekedy opäť zakázaní, nápis **z r. 1974** neustále pripomínal

ich existenciu a činnosť.

V abside nad prestolom je na stene namaľovaná freska *Sošestvija Sv. Duchu* so staroslovanským nápisom-modlitbou k Sv. Duchu nad ňou: «Царю небесный Оутѣшителю, Дше истины».

Takto vyzeral interiér gréckokatolíckej baziliánskej kaplnky Pokrova Presvjatoj Bohorodici (1759-1761) v Krásnobrodskom monast'ry s čudotvornou ikonou Krásnobrodskej Bohorodici na prestole v r. 2008. Nástenné malby sú z r. 1974. Dve ikony nahrádzajúce ikonostas pochádzajú z Trebišovského baziliánskeho monast'ra a do kaplnky boli privezené v r. 1998 (pozri na str. 53).

Rok 1975 – tajný gr. kat. episkop Nikolaj Nikodem Krett, OSBM

Vyššie spomenutý tajný gréckokatolícky episkop **Eugen Kočiš** 24. augusta 1969 tajne vysvätil na episkopa o. **Ing. Bedřicha Provazníka**, ten tajne vysvätil na episkopa o. **Fridolína Záhradníka** a ten v r. 1975 vysvätil tajného gréckokatolíckeho episkopa **N. N. Kretta, OSBM** (1912-1983). Tento v nadzvyčajnom dušpastierskom zápale a nevidanej horlivosti svätého života svätiteľ, po vzore prvotnej Cirkvi nábožné vdovy za diakonesy. Závistlivé a neprajné latinské jazyky ho po jeho smrti falošne obvinili, že vraj «*svätiteľ ženy na kňazov...*». Tajný episkop Krett zomrel náhle a za záhadných okolností v plnom prúde svojej tajnej a Bohumilej pastoračnej činnosti (celý čas navštevoval ľudí po bytoch a tajne ich spovedal) v Michalovciach dňa 29. apríla 1983.

70-té roky 20. st. – v Ríme tlačené farebné obrázky ikony

Koncom 70-tych rokov 20. st. sa podarilo protoihumenovi o. M. J. Potašovi, OSBM, prepašovať (v Československu bol vtedy ešte stále totalitný režim) do Ríma (Taliansko) farebné negatívy Krásnobrodskej čudotvornej ikony. Rímski baziliáni dali následne, a to dokonca viackrát vytlačiť farebné obrázky v niekoľko stotisícovom náklade na kriedovom pohľadnicovom papieri vo formáte vhodnom na vkladanie do modlitebných knižiek. Všetci gréckokatolícki baziliáni celého sveta tieto obrázky používali pri svojich ľudových misiách alebo pri primičných Liturgiách na rozdávanie ako pamiatku veriacim. Na obrázkoch bolo napísané, že sa jedná o Krásnobrodskú čudotvornú ikonu zo Slovenska. Takto sa Krásnobrodská čudotvorná ikona stala známou nielen v Taliansku, ale aj v iných krajinách, kde pôsobia baziliáni: v Kanade, USA, Brazílii, Argentíne, Uruguaji, Veľkej Británii, Poľsku, Maďarsku, Srbsku (Juhoslávii), Rumunsku a na Ukrajine.

---

¹ Porov. А. Пекар, «"Записки" о. Гліба Г. Кінаха, ЧСВВ, про початки реформи на Закарпатті», *Analecta OSBM*, Rím, XII (1985) str. 135.

² Podrobnejšie o priebehu II. reformy baziliánov na Podkarpatsku pozri J.V. Timkovič, *Letopis Bukovského monastýra (Bukovej Hory) a historické zmienky o iných baziliánskych monastýroch na východnom Slovensku*, Prešov, 2004, str. 137-143.

³ O znovupostavení monastýra na Bukovej Hore v rokoch 1942-1943 a živote baziliánov v danom období pozri *tamtiež*, str. 147-157.

⁴ Porov. С. Решетило, «Василиянські монастирі на Підкарпатській Ру-

си», *Календар Міціонаря на 1926 рік*, Žovkva, 1925, str. 123.

⁵ M. M. Hlaváč bol vyhladávaným svedníkom, mystikom. Zomrel v povesti svätosti so stigmami na rukách, (porov. J. Babjak, «Hlaváč, Emanuel Michal, OSBM», *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*, Bratislava, 2000, str. 485; J. Babjak, *Zostali verní osudy gréckokatolíckych kňazov*, 5, Košice, 1999, str. 29-33).

⁶ Protoihumenom Provincie sv. Mikuláša na Podkarpatskej Rusi bol od r. 1932 do r. 1940. Okrem toho bol neskôr (od r. 1949 do r. 1961) protoihumenom i československej provincie sv. Cyrila a Metoda.

⁷ Bol tiež baziliánom. Narodil sa 17. 7. 1888, na kňaza bol rukopoložený 27. 8. 1911, večné sľuby ako bazilián zložil 28. 11. 1926. Na episkopa bol vysvätený 20. 2. 1927. Zomrel 17. 7. 1960 v Leopoldskej väznici. V roku 2001 ho pápež Ján Pavol II. vyhlásil za blahoslaveného. Jeho sviatok sa slávi 17. júla (v deň sv. Gorazda podľa byzantského gréckokatolíckeho kalendára).

⁸ «Na Slovensku v r. 1968 bola Gréckokatolícka cirkev obnovená, avšak jej hierarchia nepokračovala v intenciách biskupa Gojdiča, ba práve naopak, **vydala sa cestou agresívnej slovakizácie cirkevných obradov a ich presadzovania v pastoračnej praxi spočiatku na slovenských, a potom na rusínskych farnostiach**. Tento stav pretrváva aj v súčasnosti...», (F. Krajňák, «Aplikácia rusínskeho jazyka v cirkevných obradoch Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku» in A. Plišková, *Rusínska kultúra a školstvo po roku 1989*, Prešov, 2008, str. 157).

⁹ Narodil sa v Prešove 7. decembra 1909. V rokoch 1948-1949 sa stal protoihumenom Československej provincie sv. Cyrila a Metoda. Provincia sv. Cyrila a Metoda, ktorá bola oficiálne vytvorená 16. marca 1948. V päťdesiatych rokoch musel emigrovať do USA, pretože ho hľadala sovietska KGB. Žil najmä v baziliánskom monastyre sv. Jozafáta vo Warren (Michigan, USA). Zomrel 20. 2. 2003 vo Warren, USA.

¹⁰ Porov. С. Сабо́л, «Причинки до історії Провінції св. Кирила і Методія в Чехословаччині», *Нарис історії Васи́лія́нського Чину Святого Йо́сафа́та*, Rím, 1992, str. 480-486.

¹¹ Porov. *Catalogus Ordinis Basiliani S.ti Josaphat ineunte anno 1949*, Nr. 1, Rím, 1949, str. 51; Tiež *Blahovistnik* z 1. apríla 1948 hovorí o tom, že baziliáni «obnovili Krásnobrodský monastyr, tým, že sa usídlili v Medzilaborciach na fare a obhospodarujú túto farnosť» (*Благовістник*, 7/1948, str. 55).

¹² «Monasterium Krasnobrodense n.t. in Medzilaborce S. Spiritus».

¹³ Porov. *Catalogus Ordinis Basiliani S.ti Josaphat ineunte anno sancto MCML*, Nr. 2, Rím, 1950, str. 42.

¹⁴ Každý kravín vybudovaný za socializmu tvorila veľmi dlhá prízemná budova, v ktorej bolo ustajenených vedľa seba niekoľko stovák kráv.

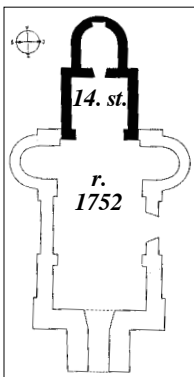
¹⁵ Porov. M.M. Bilančík, «Rujnovaňa slavného Krasnobridského monastyrja», *Blahovistnik*, Krásny Brod, 6 (2007) str. 6-7.

¹⁶ Porov. М. Пота́ш, «Памятники Пряшівської єпархії», *Гре́цкoкато́лі́cky kalendár* na rok 1985, Bratislava, 1985, str. 87.

30. Archeologický výskum v r. 1976

Od 5. do 29. júla r. 1976 uskutočnili – prevažne študenti archeológie – vykopávky na mieste rozvalín Krásnobrodského monastýra. Urobilo sa 12 sond. Výskumu sa však nepodarilo zachytiť prípadné doklady staršej stavebnej činnosti a ani nájsť nálezy staršie ako zo 17. st. so záverom, *«že preto je potrebné byť opatrným ohľadom datovania dávnych fáz budovania monastýrskeho komplexu, lebo doteraz sme nenašli potvrdenia o jeho stredovekom pôvode»*.¹

K tejto mienke treba však dodať, že je opodstatnená iba z hľadiska samých krátkodobých vykopávok ako takých (trvali len smiešnych 24 dní!), pretože praktická archeológia zvyčajne objavuje iba trvalé kamenné pozostatky; avšak je isté, že baziliánsky monastýr Svätého Ducha v Krásnom Brode bol v najstarších časoch drevený. Taktiež **pri robení vyššie spomínaných zemných sond ušli pozornosti archeológov ruiny svätyně cerkvi, ktorá je pozostatkom pôvodnej kamennej stavby zo 14. st. – pôvodnej kamennej kaplnky Presvätej Bohorodičky** (pozri str. 186).

Krásnobrodskí mnísi boli, i čo sa týka majetkovej situácie, vždy veľmi blízki veriacim, ktorým slúžili. Veď, zatiaľ čo sa iné monastýry v stredoveku budovali z kameňa a chudobní ľudia žili v dreveniciach, baziliáni mali svoje monastýry tak isto z dreva.

Ostáva teda naďalej hľadať staré, hlavne písomné zmienky, aby sa takto ešte viacej konkretizovala existencia Krásnobrodského monastýra v najstarších cyrilometodejských časoch. Škoda len, že niektoré bibliotéky, ktoré by nám mohli v mnohom objasniť situáciu, naďalej ostávajú uzavreté verejnosti i keď žijeme na začiatku 21. st. (napr. rímskokatolícky arcibiskupský archív v maďarskom Egeri). Možno obsahujú materiál, ktorý by niekoho zahanboval?

---

¹ Поров. Л. Олекса, «Історико-археологічне дослідження у Красному Броді в 1976 році», *Науковий збірник Музею української культури у Свиднику*, 10, Prešov, 1982, str. 623.

*Krásnobrodský odpust v štyridsiatych rokoch 20. storočia.
Obr. hore: pohľad od vstupnej brány na kaplnku Pokrova, obr. dole: pohľad
od kaplnky Pokrova Presvjatoj Bohorodici na oblúk vstupnej brány.*

31. Veľavravné a veľa prezrádzajúce počty pútnikov

Podľa **Kralického** (ide o svedectvo z r. 1865) sa v Krásnobrodskom monastyre každoročne schádzali ľudia z okolitých dedín a miest vo veľkom množstve hlavne na sviatok *Sošestvija Sv. Ducha (Trojcin deň, Rusala)*, na sviatok *Vozdviženija Čestnoho Kresta, Pokrova Prečis-toj Bohorodici* a na *Veliku Pjaticju*.¹

Podľa **Sabola**, v období počas a po II. svetovej vojne, sa tu gréckokatolíci schádzali každoročne na odpust *Sošestvija Svätého Ducha a Pokrov Presvjatoj Bohorodici*.² **Do r. 2001** sa tu pútnici schádzali vždy **podľa juliánskeho štýlu** (teda podľa starého cyrilometodejského kalendára). Vo farnosti Krásny Brod si gréckokatolícki veriaci udržali juliánsky kalendár až do r. 1998, kedy prešli na gregoriánsky kalendár (väčšina krásnobrodčanov i v r. 1998 bola proti novému kalendáru, ale ich vôľa nebola od miestneho správcu farnosti jeromnícha P. Š. Jacoša, OSBM, vzatá do úvahy).

Dá sa povedať, že odpustom (na *Rusala*) v Krásnobrodskom monastyre sa začínajú všetky významnejšie odpusty v Prešovskej eparchii a druhým odpustom (na *Pokrov*) tiež tu aj končia a prichádza zima.

V medzičasoch, keď nebol obnovený Monastyr, na odpustoch vždy prenášali kópiu ikony Krásnobrodскеj Bohorodičky v slávnostnej procesii z cerkvi z Krásneho Brodu – ako miestni veriaci hovoria – *na Manastyr*, kde sa konal odpust na priestranstve pred kaplnkou *Pokrova*.

10.000 pútnikov v r. 1614, 6.000 pútnikov v r. 1928...

Z r. 1614 máme zmienku, že na *Rusala* v Krásnom Brode bolo okolo 10.000 (slovom: desiat tisíc) pútnikov. Na vtedajší čas to bolo naozaj nevídané množstvo (vtedy ešte nežilo toľko ľudí ako dnes, celá Eu-

rópa mala len 10 miliónov obyvateľov). V 17. st. po stredoeurópskych dedinách žilo len od 30 do 100 ľudí, ktorí sa nedoživali vysokého veku... Priemerný vek života u mužov bol často len okolo 30 a u žien okolo 40 rokov. Kosili ich choroby, vojny a ťažká robota. Niekedy nevoľníkom k predčasnej násilnej smrti dopomohol miestny «pán života a smrti» – šľachtic. V stredoveku vojna znamenala ťaženie napr. 5.000 mužov proti 12.000 a pod. Jedine Tatári a neskôr Turci prišli so stotisícovou armádou, a vtedy už Európa bola na kolenách...

O tristo rokov neskôr, na *Rusala* **3. júna 1928** sa na odpuste v Krásnobrode zúčastnilo okolo 5.000 až 6.000 veriacich. Prišiel tam osobne, podobne ako každý rok, aj vladyka Kyr **Pavel P. Gojdič, OSBM** (1888-1960). Vladyka **Gojdič** (dnes už vyhlásený za svätého) tam neprichádzal ako iní prešovskí gr. kat. vladykovia pred ním, či po ňom,

*Svätý bazilián-episkop svjaščenučenik
Pavel Peter Gojdič.
Perokresba z r. 1932.*

že prídu tesne pred archijerejskou Liturgiou, odsľúžia ju, pohostia sa na slávnostnom chutnom poodpustovom obede a idú preč. Vladyka-bazilián Kyr **Pavel Gojdič** prichádzal na odpust *Sošestvija* už ráno, a to tak, že už od 8.00 sedel a osobne spovedal rusínskych pútnikov. Spovedal až do desiatej hodiny, kedy začala archijerejská Služba Božia. V r. 1928 na Božestvennej Liturgii hneď po zaspievaní staroslovanského Evanjelia *propovidal* po rusínsky o **Heorhij Nevickyj** (paroch z Medzilaboriec) a po Božej Liturgii ešte jeromních **Teofan Skyba, OSBM**. Po *Večirni* s dlhými modlitbami k Sv.

Duchu sa po rusínsky prihovoral k svojim veriacim sám vladyka-bazilián **Pavel Gojdič**. Na odpuste spovedal, podľa dobrého príkladu episkopa, nielen vladyka, ale aj všetci kňazi z okolia... Ako dobová správa poznamenáva, na odpuste (ktorý trval niekoľko dní – pozri str. 26, 336), sa vtedy objavili i dvaja pravoslávni svjaščenici a asi 50 ich veriacich, ktorí sa v noci vlámali do gréckokatolíckej cerkvi *Sobora sv. Joana Krestiteľa* v dedine a poškodili ikonostas...³

Vladyka **Pavel Gojdič** po Krásnobrodskom odpuste v r. 1928 navštívil Kalinov, Čertižné, Haburu i Borov. 5. júna 1928 sa zúčastnil aj baziliánskeho odpustu *Sošestvijsa Sv. Ducha* na Bukovej Hore pri Stropkove, kde bola i posviacka obnoveného chrámu. Pred Božestvennou Liturgiou na Bukovej Hore *propovidal* gr. kat. dekan o. **Myron Petraševič**, na archijerejskej Službe Božej bazilián o. **T. Skyba** (1883-1949) a po Službe Božej sám bazilián-vladyka **Pavel Peter Gojdič**.⁴

Nie zanedbateľným faktom je tá skutočnosť, že po beatifikácii vladyku-baziliána Pavla P. Gojdiča na svätopeterskom námestí v Ríme (2001) krásnobrodskí baziliáni počas odpustu *Rusalá* – 2. júna v roku 2002, zasvätili kaplnku na prvom poschodí novopostaveného monastýra (pozri str. 506-507) práve svojmu svätcovi svjaščenomučenikovi Pavlovi P. Gojdičovi (sviatok 17. júla), ktorý sa takto stal nielen odpustovým návštevníkom, ale trvalým členom Krásnobrodskej *obyтели* baziliánov.

10.000 pútnikov v roku 1946

Tesne po II. svetovej vojne, na *Rusalá* v r. 1946 na odpust do Krásnobrodského monastýra podľa dobových svedectiev prišlo tiež okolo 10.000 (desaťtisíc) rusínskych veriacich. Prišli poďakovať Hospodu Bohu a Presv. Bohorodici za ukončenie zničujúcej vojny. Prešovského vladyku **Pavla P. Gojdiča**, **OSBM**, ktorý tam samozrejme nechýbal, privítal protoihumen baziliánov o. **Polykarp Bulyk** (bol Ukrajincom z Haličiny, ktorý sa presťahoval do Československa a prijal čl. občianstvo) slovami:

«Війна знищила наші маєтки, дома, церкви, монастирі, але не знищила духа народу й любови до тих святих місць, де століттями спряжені душі знаходили духовний корм».

K sv. príčastiu vtedy pristúpilo okolo 1.000 veriacich. *Propovid'* v prítomnosti vladyku Kyr P. Gojdiča, na odpuste po zaspievaní staro-

Oblasťný národný výbor – odbor kultúry v Humennom

Číslo: 304/1969

V Humennom 28. 5. 1969

Gr.-katolícky farský úrad

Krásny Brod

Oznamujeme Vám, že na zasadnutí Oblasťnej cirkevnej správnej komisie v Humennom neoficiálne bolo konštatované, že sa dňa 1. júna 1969 mieni uskutočniť odpustová slávnosť na Monastýre v Krásnom Brode.

Nakoľko zástupca za gr.-kat. cirkev pán. Jeseník a za pravoslávnu cirkev pán. Olaxa nedošli k dohode o usporiadaní odpustových slávností, situácia je taká, že obe cirkvi nezaručia poriadok v deň odpustových slávností tuzajší odbor v zmysle zákona číslo 126/68 Zb. ne súhlasí s prevedením odpustových slávností na Monastýre v Kr. Brode.

Kňazi, ktorí by sa zúčastnili na prevedení odpustovej omše a títo organizovali, budú navrhnutí na odňatie štátneho súhlasu.

Oblasťný národný výbor
v H U M E N N O M
Za vedeckého odboru
ОБЛАСТНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
ВІДДІЛ КУЛЬТУРИ
в ГУМЕННОМУ

Destaní: Gr.-kat. biskupský úrad
Košice

Gr.-kat. farské úrady:
Medzilaborce, Borov, Čabalovce,
Radvan a ďalšie.

ERPC Prešov.

Pravoslávne farské úrady:
Medzilaborce, Vydran, Čabiny,
Sukov, Kr. Brod.

OO VB Medzilaborce

MNV Kr. Brod, Nagov, Borov,
Čabiny, Sukov, Rešovce, Radvan

Dokument z r. 1969: zákaz odpustu na Rusalá – ilustruje vtedajšiu kontrolu zo strany štátnych orgánov a všemožné obmedzovanie krásnobrodských odpustov. Sto-jí za povšimnutie aj samotná cyrilikou-azbukou písaná úradná dvojjazýčná pečiatka: «Окружний національний комітет Відділ культури в ГУМЕННО-МУ», pričom dnes po 30 rokoch sa prítomnosť Rusínov v Humennom bagatelizuje.

slovanského Evanjelia po rusínsky predniesol bazilián o. **Polykarp Oleár**. A po Službe Božej povedal *propovid'* po rusínsky sám vladyka Gojdič. Hovoril, akoby v prorockej predtuche blížiaceho sa komunistického prenasledovania (1950) i nástupu nacionalistov a latinizátorov na prešovský episkopský prestol (po r. 1968) – o vytrvalosti v dobrom.⁵

Minister kultúry SR Ladislav Snopko na odpuste v r. 1990

Na odpuste *Sošestvija sv. Ducha (na Rusalá)* v r. 1990 sa zúčastnil aj minister kultúry Slovenskej republiky **Ladislav Snopko** (1949). Prišiel na pozvanie protoihumena baziliánov a tajného episkopa o. M. J. Potaša. Ministrom kultúry bol v rokoch 1990-1992. Počas jeho funkčného obdobia bol v r. 1990 publikovaný nasledovný, mimoriadne umelecký opis odpustu v Krásnobrode:

«*Sľnečná júnová nedela. Do kopca pomaly so spevom kráčal desattisícový dav ľudí. Prešiel popri zrúcanine kostola a zastavil sa pri pódiu, za ktorým stála kaplnka. V Krásnom Brode pri Medzilaborciach, po desatročiacich zákazov, začal gréckokatolícky odpust.*

*Pomaly sa odvíjala nádherná spievaná gréckokatolícka omša. Celý čas som stál prikovaný na mieste, fascinovaný silou zážitku, o ktorom som si myslel, že dávno patrí histórii. Videl som ľudí, ktorí prišli z rôznych miest krajiny, aby si uctili svojho Boha, vyšší princíp, ktorý im pomáha prekonať aj tie najťažšie chvíle. Princíp, ktorý im pomáha pracovať a veriť v dobro, aj keď sa im ho v minulosti veľa nedostalo. Spev, ktorý v sebe na jednej strane skĺbil odhodlanie a presvedčenie vydržať a na strane druhej nehu, obsahujúcu mäkký prízvuk okolitej zvlnenej krajiny, sa mi vryl do pamäti ako princíp kultúrnej podstaty východného Slovenska. Uvedomil som si, že je potrebné, aby tento nádherný kút Slovenska, táto osobitá a svojská časť strednej Európy mohla naozaj zažiť vo svojej plnej duchovnej krásy. Aby sa tento bytostne duchovný prejav nevytratil, nerozplynul kdesi do širokej Európy. A zároveň, aby každý, kto sem príde, mohol čerpať z prastarej kresťanskej sily. Niekoľkokrát som o tom všetkom hovoril s Otcom biskupom **Hirkom**. Cez údel gréckokatolíckych veriacich som vlastne spoznával východné Slovensko...».⁶*

Pokles počtu pútnikov o 50% na prelome 2. a 3. tisícročia...

Ako píše **Zaklinskyj**, v 20. st. – až do r. 1950 (kedy bola gréckokatolícka Cirkev v Československu zakázaná) na Krásnobrodských odpustoch *Rusalá – Sošestvija Sv. Ducha* sa zúčastňovalo ešte okolo 5.000 až 6.000 ľudí.⁷

Baziliáni: o. Sevastijan S. Sabol (1909-2003), o. Jeronym A. Fedoroňko (1818-2004) a o. Marian J. Potaš (1918-2006) na odpuste na Rusalã v Krásnobrode v r. 1991.

*Odpust na Rusalã – Sošestvije Sv. Ducha v Krásnobrode v roku 1991.
Prenášanie čudotvornej ikony Bohorodici z Krásnobrodu na Manastyr.*

Keď boli po komunistickom zákaze (1950-1990) baziliáni opäť štátom dovolení, na prvom verejnom odpuste **Sošestvija Sv. Ducha v r. 1990** sa s veľkým entuziazmom podľa vyššie uvedeného svedectva samého ministra kultúry Slovenskej republiky zúčastnilo dokonca okolo 10.000 (desattisíc) veriacich. Pre terajší početný, ale o to viac zateizovaný svet to bolo nemalé množstvo.

Potom ich počet **koncom 20. a začiatkom 21. st.** prudko klesol na 3.000, ba i 2.000.

Hlavné príčiny zmenšovania počtu pútnikov

Čo nedokázali prísne zákazy satanských zemepánov s jezuitmi po boku v stredoveku, ba ani totalitný systém komunistov, to dokázali urobiť vlastní, karierizmu a prospechárstvu oddaní (Vatikánom menovaní) episkopi. K rapídному dvoj i viacnásobnému zníženiu počtu veriacich účastných na krásnobrodských odpustoch, o ktoré sa diabol márne usi-

*Odpust na Rusalã – Sošestvije Sv. Ducha v Krásnobrode v roku 1993.
Prestol bol umiestnený pred kaplnkou Pokrova Presvjatoj Bohorodici.*

Odpust Pokrova Prečistej Divy Mariji v Krásnobrode v roku 1995. Autá parkujúce pred starodávnym Monastyrom. Autobus na obrázkoch je až z Kojšova. V tom čase bola v Kojšove bezohľadne likvidovaná staroslovánčina v bohoslužbách, preto tamojší veriaci autobusom putovali po odpustoch, kde sa ešte mohli pomodliť v cyrilometodejskej reči.

loval už od dávnych dôb, došlo na prelome tisícročí umelým spôsobom a od vlastných. Robilo sa to veľmi jednoduchým spôsobom: odpusty sa prestali konať priamo na sviatok *Sošestvija* či *Pokrova*, ale prekladali sa na niektorú inú nedeľu. Informáciu o tom, kedy (v ktorú nedeľu) odpust bude, gréckokatolícki kňazi na príkaz vlastných prešovských gréckokatolíckych episkopov (Hirka, Babjak) vyhlasovali len v cerkvách dedín v najbližšom okolí a inde vôbec nie. Tak veriaci poväčšine vôbec nevedeli, kedy majú na odpust ísť...

Prešovský biskupský úrad (ordinár, neskôr sídelný episkop **Ján Hirka**, 1968-2002) po požehnaní z Vatikánu (vplyvný latinský kardinál **Jozef Tomko** pochádzajúci z Udavského pri Humennom) začal vo svojej eparchii raziť likvidáciu Rusínov (Ruténov). Realizovalo sa to cez priame či nepriame zakazovanie používania staroslovančiny a rusínčiny v bohoslužbách. Keďže baziliáni svoje krásnobrodské odpusty naďalej viedli v duchu staroslovanskom, rusínskom, a nie v duchu latínkami preferovanej slovenskej asimilácie a následnej latinizácie – "proslovenski" gréckokatolícki kňazi s tichými inštrukciami od svojho chlebobdarcu prešovského gréckokatolíckeho episkopa, vôbec nevyhlasovali, kedy bude baziliánsky odpust v Krásnobrode alebo na Bukovej Hore. To preto, aby sa ich už viac-menej úspešne slovakizovaní a latinizovaní veriaci «*nenakazili rusinizmom*». Vidiac totiž, že v Krásnobrode, či na Bukovej Hore sa ešte stále slúži staroslovansky a rusínsky, požadovali by to aj vo svojich farnostiach, kde sa násilím zaviedla, či práve zavádzala slovenčina a následne latinský obrad...

Po úradnom dovolení gréckokatolíckej Cirkvi v Československu v r. 1968 vatikánski «monsnióri» (judáši v ovčom rúchu) cieľavedomo sledovali a aj dnes sledujú (v priamom rozpore s katolicitou sv. Cirkvi) úmyselnú slovakizáciu (denacionalizáciu) Rusínov, a to vôbec nie z údajnej lásky k slovenskému národu, ale pretože chceli a chcú gréckokatolíkov previesť na latinský obrad podľa štvorstupňovej schémy latinizácie:

➔ ¹ rusínsky pravoslávny ➔ ² rusínsky gréckokatolík ➔
➔ ³ slovenský gréckokatolík ➔ ⁴ slovenský rímskokatolík.⁸

Pretože z rusínskeho pravoslávneho, alebo rusínskeho gréckokatolíka by nikdy rímskokatolíkom nevznikol! Na svete totiž neexistuje Rusín (ani Rus či Ukrajinec), ktorý by bol rímskokatolíkom. K Rusínovi (Ruténovi-Ruthénovi) rímskokatolícki kňazi nemajú nijaký prístup, lebo je medzi nimi dvojité bariéra: rečová i kultúrna. Latinskí kňazi sa vždy k Rusínom ozývajú nie po rusínsky, ale len po slovensky (pred r. 1918 po maďarsky). Vyššie uvedené dnes v plnom slova zmysle možno vidieť na *Labirštine* v okolí Krásneho Brodu, kde rímskokatolícki kňazi vo svojej "misijnej" práci pretáhovania rusínskych gréckokatolíkov na rímskokatolícky obrad sú ešte stále absolútne bez šancí. Preto sa najprv musí zlikvidovať Rusín a až keď z neho bude Slováč (Maďar alebo Poliak) až potom z neho môže byť rímskokatolíkom.⁹

Na *Labirštine*, kde sa nachádza i starodávny Krásnobrodský monastýr, Rusíni (Ruthéni) majú typické slovo na označenie neprispôsobivého, namysleného cudzinca-pristaša-rímskokatolíka, ktorý pácha na gréckokatolíkoch neprávosť – «факоб»¹⁰ [čítaj: *fakov*]. Na otázku, aby vysvetlili význam slova «fak», «fakov», mykajú plecami a tvrdia, že rímskokatolíkov, ktorí ich utláčajú, vždy takto označovali...

«Fak» (rusínsky «факоб») je praslovanský keltsko-sarmatský výraz – porov. dnešný anglo-americký pejoratívny a obscénny výraz «fuck» [čítaj: *fak*], čo znamená *pojebaný*. Porovnaj tiež angl. vulgárne «fuck off» [čítaj: *fakov*] *odjebať*, keltské-zemplínske «faklic, ofaklic» *rázne odrezat', odkrojiť...*;¹¹ maďarské «fasz» *penis, mužský pohlavný úd...*

Po roku 2005 len úbohých 1.000, maximálne 1.500 pútnikov

Keď **po r. 2005** jezuita-biskup Ján Babjak (1953) začal chodiť temer pravidelne na každoročné odpusty *Sošestvija Sv. Ducha* do Krásneho Brodu a svojvoľne-cieľavedomo a neprispôsobivo začal slovakizovať pútnikov-Rusínov (kážuc na odpuste prvýkrát v histórii!!! po slovensky a snažiac sa presadiť už aj niektoré bohoslužby po slovensky), sa na *Rusalá* v Krásnobrode zúčastňovalo ešte menej, tj. len okolo 1.000, maximálne 1.500 veriacich...

Všetci episkopi sa v celej histórii Krásnobrodského monastýra vždy prihovárali k rusínskym (ruthénskym) veriacim po rusínsky (ruthén-

sky). Vladyka-jezuita **ThDr. Ján Babjak, PhD.** (jeho otec bol gréckokatolíkom a matka rímskokatolíčka – tesne pred svojim menovaním z Vatikánu na biskupa 6x do týždňa slúžil rím. kat. omšu a len raz gr. kat. Službu Božiu, v deväťdesiatych rokoch 20. st. dokonca pôsobil ako latinský misionár v Karagande v Kazachstane) sa rozhodol Rusínov premeniť na Slovákov a tak robí precedens. Následne Rusíni *Labirštiny* i tohto gréckokatolíckeho prešovského episkopa (od r. 2008 už metropolitu-arciepiskopa) vo vzájomných rozhovoroch medzi sebou častujú pohrdlivým výrazom *fakov*, podobne ako všetkých ostatných rímskokatolíkov, ktorí ich nejakým spôsobom utláčajú.

---

¹ Porov. A. Кралицкій, «Русины Лаборскіи въ Угорщині», *Науковий Сборникъ издаваемый Лит. Обществомъ Галичко-русской Матицы*, Lvov, 1865, str. 105.

² Porov. С. Сабол, «Причинки до історії Провінції св. Кирила і Методія в Чехословаччині», *Нарис історії Василянського Чину Святого Йосафата*, Rím, 1992, str. 479.

³ Porov. «Отпустъ на Монастырѣ и на Буковой Горкѣ», *Русское слово*, Пряшевъ, 22-23 (1928) str. 3.

⁴ Porov. *tamtiež*, str. 3.

⁵ Porov. «Посіщення Преосвященного Владыки Кир Павла Гойдич, ЧСВВ по долині князя Лаборца», *Благовестник*, Пряшев, 11 (1946) str. 3.

⁶ V r. 1990 vo vydavateľstve audioplatní *Opus*, Bratislava bola pod zástitou ministra kultúry **Ladislava Snopka** vydaná LP platňa *«Hore srdcia – gréckokatolícka liturgia sv. Jána Zlatoústeho»*. Na obale tejto platne bol uverejnený citovaný opis odpustu na *Rusala* v Krásnobrodskom monastyre.

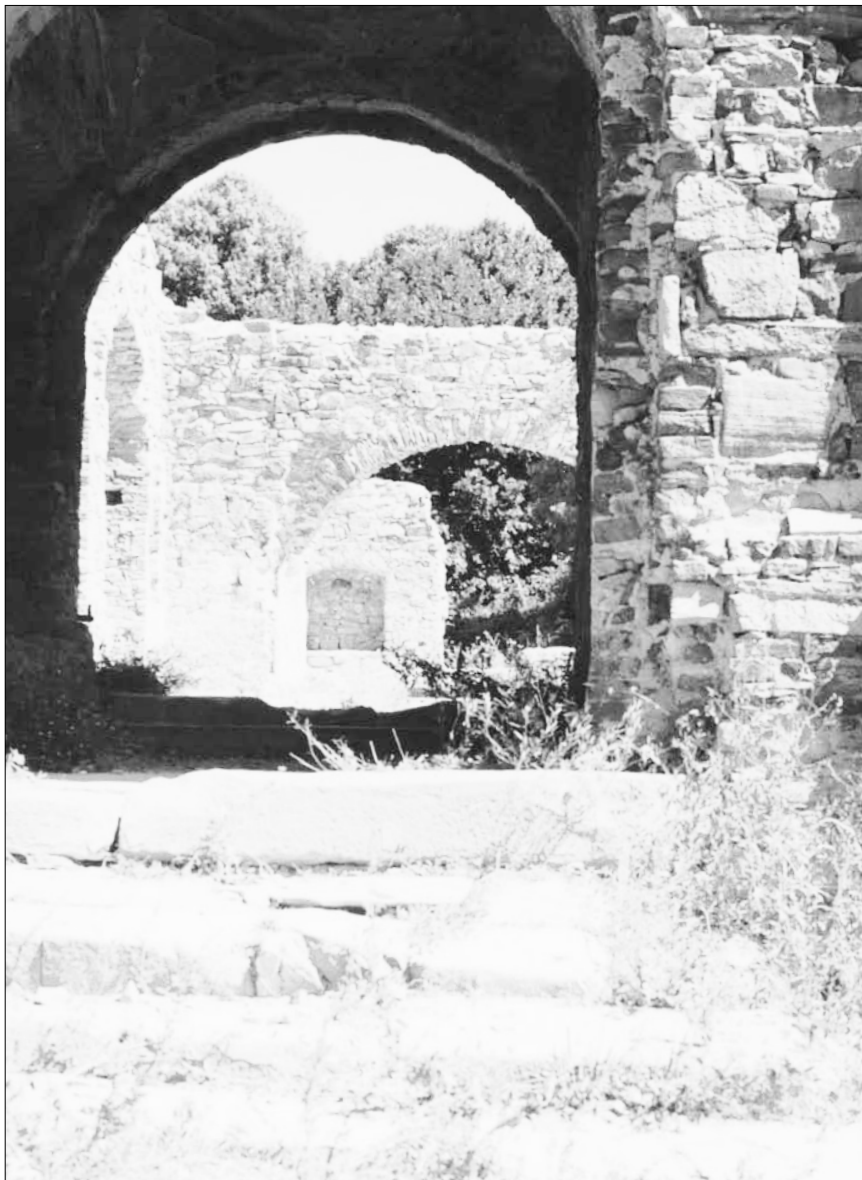
⁷ Porov. К. Заклинський, «Нарис історії Краснобрідського монастиря»; *Vedecký zborník Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku*, I, Bratislava-Prešov, 1965, str. 43; Napr. v r. 1948 na odpuste *Rusala* bolo okolo 5.000 veriacich, (porov. Габурчак, «Отпуст в Красном Броде», *Благовѣстник*, Пряшев, 13 (1948) стр. 107).

⁸ Do r. 1918, kedy Slovensko ešte neexistovalo, slovo «slovenský» bolo nahradzované slovom «maďarský». Po vzniku Československa vatikánski «monsiñori» v tej istej schéme latinizácie vymenili iba slovo «maďarský» a nahradili ho «slovenský».

⁹ Pozri dokumenty z rokov 1968-2005 publikované v knihe J.V. Timkovič, *Rusíni na Slovensku v cirkevných dokumentoch*, 1. diel, Užhorod, 2006, 638 strán.

¹⁰ Porov. *Орфографічний словник русинського языка*, Пряшів, 1994, str. 285.

¹¹ O. Halaga, *Východoslovenský slovník (historicky dokumentovaný)*, I, Košice-Prešov, 2002, str. 245, 568.

Takto vyzerá dnes vstup do majestátnych rozvalín baziliánskej cirkvi Sošestvíja Sv. Ducha v Krásnobrode posvätenej v r. 1752. Fotografia je z r. 1995...

32. Prípravy na obnovu Monastyra

Krásnobrodský monastyr zničený v I. svetovej vojne (1915) sa do r. 2001 nachádzal v rozvalinách: Po zmene politického režimu v r. 1989, keď sa baziliáni od r. 1990 opäť mohli verejne rozvíjať, sa rozhodli obnoviť tento starodávny monastyr z 9. st.

Rok 1991 – nová studňa na Manastyri

Zásľuhou protoihumena Kyr **Mariána J. Potaša**, bola v r. 1991 vykopaná tesne vedľa pôvodnej druhej studňa, pretože pôvodná nemala už dostatok vody pozri obr. na str. 438). Nová studňa bola vykopaná, či lepšie povedané vyvítaná vo vzdialenosti asi 6-7 metrov od starej a opatrená pumpou. Je vystužená betónovými obručami, zatiaľ čo stará má steny precízne vyložené kameňmi.

Nová studňa sa nachádza medzi starou studňou a kaplnkou. Ak sa počas odpustov robí posviacka vody, od r. 1991 sa už posväčuje voda

Rozvaliny Krásnobrodského monastyra a kaplnka Pokrova Presvj. Bohorodici v pohľade od predajne Jednota (vľavo), ktorú baziliáni odkúpili v r. 1996 a táto sa stala základom znovuobnoveného Monastyra. Fotografia z r. 1991.

v novej studni. Následne veriaci si ju čerpajú do fliaš a odnášajú do domov, kde ju pri rozličných príležitostiach, keď potrebujú pomoc Božiu na príhovor Bohorodici, nábožne pijú, či sa s ňou «mažú»... Túto vodu si ľudia prichádzajú čerpať počas celého roka, a to nielen preto, že je posvätená, ale aj pre jej výbornú chuť.

Dedina Krásny Brod sa v priebehu posledného polstoročia rozrástla do takej miery, že jej domy sú už vybudované i naproti rozvalinám monastyra – na druhej strane cesty. Na strane monastyra je však dedina ešte dostatočne vzdialená.

Od r. 1990 baziliáni obsluhovali pastoračne skoro celú Labirštinu

Po r. 1990 bol v Prešovskej gréckokatolíckej eparchii absolútny nedostatok kňazov. Gréckokatolícke farnosti Čabiny, Sukiv-Sukov (s filiálkou Roškivci-Roškovec) a Krasnyj Brid-Krásny Brod (s filiálkou Rokytivci-Rokytovce) znova, ako v dávnych časoch, obsluhovali otcovia baziliáni: Konkrétne v čase od r. 1990 do r. 1993 to bol o. **Polykarp Š. Jacoš, OSBM** (1961), ktorý však žil vo farskej budove vo Vyšných Čabinách, pretože farská budova v Krásnom Brode sa vtedy prebudovávala. O. Polykarp bol v tom čase duchovným správcom troch farností s filiálkami: Čabiny, Sukov (s filiálkou Roškovec) a Krásny Brod (s filiálkou Rokytovce). V nedeľu musel teda slúžiť Službu Božiu v piatich cerkvách (!), lebo každá hore uvedená obec má vlastnú cerkvu.¹ Keďže päť Služieb Božích v jeden deň sa nedá zvládnuť, jednu Službu Božiu slúžil v sobotu s platnosťou na nedeľu.

V rokoch **1993-1996** tu pôsobili iní dvaja baziliáni: o. **Anton V. Turčanik** (1963), ako správca dvoch farností a to v Krásnom Brode (s filiálkou Rokytovce) a v Čabalovciach (s filiálkou v Ňagove) = 4 Služby Božie v nedeľu (!) a o. **Vasil' J. Kunderát** (1957-1996), ako správca tiež dvoch farností v Čabinách a Sukove (s filiálkou v Roškovciach). Obaja bývali na fare v Čabinách. Farská budova v Krásnom Brode bola vtedy už svojpomocne dokončovaná.²

Krásnobrodské mariánske soboty

V roku 1992 o. Polykarp Š. Jacoš, OSBM, zaviedol na *Manastyri*

Jeromník Polykarp Štefan
Jacoš, OSBM (1961)

v Krásnom Brode pravidelné mesačné modlitbové stretnutia, tzv. *Fatimské soboty*. Každú prvú sobotu doobeda po prvom piatku v mesiaci sa rusínski (ruténski) gréckokatolícki veriaci pod vedením baziliána jeromnícha o. **Polykarpa Jacoša** schádzali v kaplnke *Pokrova Presvjatoj Bohorodici* (1759/1761) na ruinách starodávneho baziliánskeho monastyra a tu sa modlili Ružanec (8.30 hod.), Moleben k Presv. Bohorodici a potom tu bola pre nich odslúžená o 9.30 hod. aj staroslovanská Božestvenná Liturgia sv. Jána Zlatoústeho s Evanjeliom, Apoštolom a kázňou po rusínsky (ruténsky).

Fatimské soboty sa neskôr začali volať *Krásnobrodskými sobotami*³ a zúčastňovalo sa na nich pravidelne každý mesiac v prvú sobotu okolo 70 až 100 veriacich, ktorí sa tu pravidelne vyspovedali a *pričaščali*. Prichádzali tu veriaci nielen z Krásnobrodu a Rokytoviec, ale aj z Humenného, Radvane nad Laborcom, Volice, Čabín, Sukova, Roškoviec, Olky, Repejova, Medzilaboriec, Ňagova, Čabaloviec.

Pre veriacich to bolo veľmi pohodlné a vítané, pretože na *Krásnobrodských sobotách*, ktoré sa v Krásnobrodskom monastyre organizujú od roku 1992 nepretržite až do dnešného dňa (čo je spolu už skoro 20 rokov) sa zúčastňujú aj minimálne dvaja baziliánski jeromníci, z ktorých vždy jeden slúži bohoslužby a druhý nepretržite spovedá. . .

Veľa rusínskych (ruténskych) veriacich odvtedy na *Manastyri* v Krásnobrode má možnosť sa dobre vyspovedať a pookriať nielen počas dvoch veľkých odpustov v roku (na *Rusala* – odpust *Sošestvija Sv. Ducha* a *Pokrova Presvjatoj Bohorodici*), ale aj každý mesiac na tzv. *Krásnobrodských sobotách*.

Fatimské soboty u gréckokatolíkov sú jasným latinizmom (Fatima –

Jeromník Antonij V. Turčanik, OSBM (1963) spolu so svojimi monastýrskými kurátormi. Zľava: Michal Chachalák (1907-2006), Ján Baník (1938), o. J. V. Turčanik, cerkovník Vasil' Druga (1925-2003) a ďak-kantor Jozef Goliat (1929-2007) na fotografii z r. 1995 pred otvorenou monastýrskou kaplnkou Pokrova Presvjatoj Bohorodici.

miesto zjavení Panny Márie v latinskom Portugalsku), ale čo sa týka pastorácie, nemožno im uprieť aj ich pozitívny vplyv na oživenie a znovuobnovenie Krásnobrodského monastyra. Vďaka jeromníkovi Polykarpovi Jacošovi, ktorý Fatimské-Krásnobrodské soboty na vtedajších mŕtvych rozvalinách Krásnobrodského monastyra zaviedol, tieto ako by ožili nielen dvakrát do roka, ale pravidelne každý mesiac.

Rok 1995 – prvá monografia o Monastyre

Jeromník **Jozafát V. Timkovič, OSBM** (1964), napísal už počas svojich štúdií v Ríme (1987-1995) 126 stranovú knihu s názvom *Letopis Krásnobrodského monastiera, alebo kúsok zo slávnych dejín gréckokatolíkov na Slovensku*, ktorá vyšla v Prešove v roku 1995. Bola vytlačená v náklade na slovenské pomery neobvykle vysokom – 3.000 kusov.

Bola prvou historickou lastovičkou po časoch náboženskej neslobody na Slovensku a stretla sa s ohromným ohlasom a veľkou vďačnosťou nielen v samotnom Krásnom Brode a na *Labirštine*, ale aj na celom Slovensku, ba i za hranicami. Protoarchimandrit baziliánov jeromník **Isidor Ivan Patrylo, OSBM** (1919-2008) pôsobiaci v Ríme, bol jej vydaním priam nadšený a prehlásil, že by takáto monografia mala byť napísaná o všetkých starodávnych baziliánskych monastyroch na svete.

Všetci predplatelia baziliánskeho mesačníka *Blahovistník* túto knihu vtedy obdržali zdarma spolu so zaslaným číslom *Blahovistníka*... Hneď následne po jej obdržaní istý bohuznámy umelec a intelektuál z Bratislavy (rodák z Humenného, ktorý tu nechcel byť menovaný) odovzdal vtedajšiemu protoihumenovi M. M. Bilančíkovi, OSBM, vkladnú knižku so sumou štvrt' milióna slovenských korún (250.000,- Sk), čo bola vtedy horibilná suma, s poznámkou – že peniaze venuje na skoré znovupostavenie Krásnobrodského baziliánskeho monastyra. Dokonca vlastnoručne urobil-navrhol aj architektonický projekt monastyra so štyrmi vežami podobný na Bratislavský hrad...⁴ Onen dobrodinec si vrúčne želal kultúrne povzdvihnutie celého Humenského okresu a stal sa prvým

článkom celej reťaze mnohých nadšených darcov, ktorí finančne umožnili, že v rokoch 1998-2002 bol Monastýr znovupostavený. Ako bájný vták Fénix znova povstal zo svojho vlastného popola...

V r. 1995 na odpust *Pokrova Presvjatoj Bohorodici* do Krásnobrodu nečakane zavítal aj jezuita **ThDr. Ján Babjak** – riaditeľ jezuitského *Centra špirituality Východ-Západ* z Košíc, vtedy ešte nadšený za históriu Krásnobrodu. Vyššie spomenutú knihu o Krásnobrode už mal prečítanú od začiatku až do konca a celý bez seba si z nej, s nezvyčajným oduševnením a iskrou v očiach od autora kúpil ďalšie tri kusy (pre jezuitské bibliotéky).

Odpust Pokrova Presvjatoj Bohorodici v Krásnobrodskom monastýre v r. 1995.

Pred čudotvornou ikonou Krásnobrodскеj Bohorodici stoja (zľava doprava):

o. Josif Duda(1942), o. Metodij M. Bilančik, OSBM (protoihumen) a o. Ján

Babjak (neskorší prešovský sídelný episkop a arciepisľop, ktorý si práve na tomto odpuste vtedy zakúpil tri exempláre prvej (126 stranovej) monografie o Krásnobrodskom monastýre – *Letopis Krásnobrodského monastiera...* – vydanej v roku 1995).

Neskôr, v r. 2002 bol ThDr. Ján Babjak menovaný pápežom **Jánom Pavlom II.** za gr. kat. prešovského sídelného episkopa. V r. 2008 práve vďaka obom otcom Timkovičovcom a ich knihe *Rusíni na Slovensku v cirkevných dokumentoch*, bol menovaný dokonca za prešovského gr. kat. metropolitu-archiepiskopa novozriadenej gréckokatolíckej metropolie slovenskej Cirkvi *sui iuris*. Kniha bola totiž poslaná so sprievodným listom **pápežovi rímskemu i všetkým devätnástim pravoslávny patriarchom**. Pápež **Benedikt XVI.** urobil menovania zo strachu, aby kniha nena-rušila pripravované historické zjednotenie sa s pravoslávnyymi (pozri str. 464, 524).

Rok 1996 – zakúpenie budovy na pôde vlastného Monastyra

Už v auguste 1996 baziliáni (protoihumen M. M. Bilančík) odkúpili budovu bývalej predajne potravín *Jednota*, ktorá bola za socializmu (keď baziliáni boli komunistami zakázaní) postavená na monastyrskom pozemku pri asfaltovej štátnej ceste spájajúcej Humenné s Medzilaborcami.⁵

Táto prízemná budova má dve obrovské miestnosti a okrem toho

Bývalá predajňa Jednoty, ktorú baziliáni odkúpili v roku 1996, sa stala odrazovým mostíkom k znovuoobnoveniu Krásnobrodského monastyra. Foto z r. 1997.

Rev. Jozafát Vladimír Timkovič, OSBM, Monastyr sv. Vasilija Velikoho,
Vajanského 31, PREŠOV, 080 01, Slovakia, EU

<http://www.gocities.com/timkovic/>

His Holiness BENEDICT XVI (The Church of Rome)
His Holiness BARTHOLOMEW I (The Church of Constantinople)
His Beatitude THEODOROS (The Church of Alexandria)
His Beatitude IGNATIUS IV (The Church of Antioch)
His Beatitude IRENAEOS (The Church of Jerusalem)
His Holiness ALEKSY II (The Church of Russia)
His Holiness and Beatitude ILIA II (The Church of Georgia)
His Holiness PAVLE (The Church of Serbia)
His Beatitude TEOCTIST (The Church of Romania)
His Holiness MAKSIM (The Church of Bulgaria)
His Beatitude CHRYSOSTOMOS (The Church of Cyprus)
His Beatitude CHRISTODOULOS (The Church of Greece)
His Beatitude ANASTASIOS (The Church of Albania)
His Beatitude SAVA (The Church of Poland)
His Beatitude KRYSTOF (The Church of Czech Lands and Slovakia)
His Beatitude HERMAN (The Orthodox Church in America)
His Beatitude DAMIAN (The Church of Sinai)
His Eminence LEO (The Church of Finland)
His Eminence DANIEL (The Church of Japan)
His Beatitude VOLODYMYR (The Church of Ukraine)

May, 9, 2007

Dear Apostles,

Christianity needs a global effort to terminate the present diabolical ill of the human part of the One Holy Apostolic Church: **thousand-year latinization-romanization of the East**.

I am sending to your personal attention a recent analysis in Ukraine published book:

Rusini na Slovensku v cirkevných dokumentoch – Ruthenians-Rusyns in Slovakia in the church documents, 1-st part, Uzgorod, 2006, 638 pp. which is showing, that Vatican provided latinization in Slovakia also in recent 1997-2005 years. See resume of the presented book in various languages published on the pages: 611-622.

With best regards asking for your Apostolic blessing

.....
Rev. Jozafát Vladimír Timkovič, OSBM
.....

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ

Rev. Jozafat Vladimír Timkovič
OSBM, Monastyr sv. Vasilija Velikoho,
Vajanského 31, PREŠOV, 080 01, Slovakia

31. mája 2007.g.
Beograd

ПРЕЧАСНИ ОЧЕ ВЛАДИМИРЕ,

Петрофудом пријем Ваше књиге: "RUSINI NA SLOVENSKU V CIRKEVNÝCH DOKUMENTOCH – 1 DIEĽ", koju ste nam poslali na dar.

Желети Вам свако истинско добро од Бога и дали успех у раду,
изолжите прилику израза нашег поштовања,

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ

+ Habry

METROPOLITA ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA
МИТРОПОЛИТ ЧЕШСКИХ ЗЕМЕЛ И СЛОВАКИИ
METROPOLITAN OF THE CZECH LANDS AND SLOVAKIA

PRÁVOSLAVNÁ CÍRKEV V ČESKÝCH ZEMÍCH A NA SLOVENSKU

Dělostropečská 7, Praha 6 – Satalovna, CZ – 190 00.
Tel: (+420) 224 315 915, (+420) 233 324 065, fax: (- 420) 224 313 137
Post: P.O. BOX 655, CZ – 111 21, Praha 1

V Praze dne 6. června 2007
Č.j.: 154/07

Vážený bratře v Kristu,

děkuji srdečně za poučnou a důležitou knihu „Rusini na Slovensku v církevních dokumentech“, kterou jste mi zaslal.
Rád jí používám: naši kňehovní, kde bude sloužit všem zájemcům z řad našich pravoslavných věřících pro studium žilova východních bratří ve vite.

V lásce Boží

Metropolit
arcibiskup pražský
metropolitů českých zemí a Slovenska

19 czerwca 2007
Warszawa, dnia

PRÁVOSLAVNÝ METROPOLITA
WARSZAWSKI I CAŁEJ POLSKI

Al. Solidarności 52, 02-602 Warszawa

Rev. Jozafat Vladimír Timkovič, OSBM
Monastyr sv. Vasilija Velikoho
Vajanského 31
080 01 PREŠOV

Drogi Księżo!

Dziękuję serdecznie za nadesłanie pod moim adresem książki: „Rusini na Slovensku v církevných dokumentoch”.

Łączę pozdrowienia.

+ Jawa,

Pravoslavný Metropolit Warszawa i całej Polski

List pápežovi a všetkým pravoslavným patriarchom a niektoré odpovede, ktoré donútili pápeža Benedikta XVI., aby zriadil Prešovskú gr. kat. metropoliu (pozri str. 463, 524).

kuchyňu a sociálne zariadenie (WC). Pôvodne sa plánovalo, že sa prebuduje, a tak sa pretransformuje na maličký Krásnobrodský monastyr. Nakoniec sa od prestavby upustilo a začali sa pripravovať definitívne projekty na novú samostatnú budovu monasterya, čo sa aj skutočne zrealizovalo v rokoch 1998-2002. Dnes (na začiatku 21. st.) táto budova bývalej *Jednoty* výborne slúži na ubytovanie hostí, ktorí v klauzúre Monasterya bývať nemôžu, či na ubytovanie mládeže pri organizovaní letných táborov *Vasilijád*...

Rok 1996 – geniálne vyriešenie kalendárneho sporu v Krásnom Brode

V rokoch 1996-1997 bol správcom farností Krásny Brod (s filiálkou Rokytovice) a Míková (s filiálkou Malá Poľana) o. **Vladimír J. Sedláček, OSBM** (1963). Práve zásluhou tohto vtedy jedinečného baziľiánskeho jeromnícha kaplnka *Pokrova Presvjatoj Bohorodici* (z r. 1759) s čudotvornou ikonou Krásnobrodskej Bohorodici na prestole ožila každú nedeľu staroslovanskou Službou Božou so spievaním rusínskeho Apoštola a Evanjelia a s kázňou po rusínsky – odvtedy nielen 2x do roka na odpusty *Sošestvija* a *Pokrova* a 12x do roka na tzv. *Krásnobrodské soboty*, ale pravidelne každý týždeň v nedeľu.

V tom čase sa v Krásnom Brode totiž vyostřili spory medzi na jednej strane autochtónnymi rusínskymi (ruthénskymi) gréckokatolíckymi veriacimi, ktorí chceli zachovať cyrilometodejský starý juliánsky kalendár a na druhej strane predovšetkým tzv. *pristašmi* (= rímskokatolíckmi, ktorí sa priženili do Krásnobrodu), ktorí zasa chceli prejsť na nový latinský gregoriánsky kalendár, aký bol vtedy už zavedený medzi temer všetkými gréckokatolíckmi na Slovensku.

Veľmi vážny spor, ktorý značne poškodzoval nielen duchovný život, ale aj obyčajné každodenné medziludské vzťahy v Krásnom Brode, geniálne vyriešil obetavý bazilián o. V. J. Sedláček, ktorý si vypýtal od gréckokatolíckeho prešovského sídelného episkopa Jána Hirku dovoľenie «kvadrinovat» Službu Božiu každú nedeľu. Po obdržaní povo-

lenia slúžiť štyri Služby Božie v nedeľu, začal na Monastýre (v kaplnke *Pokrova*) pre nespokojencov slúžiť podľa nového gregoriánskeho kalendára a vo farskej cirkvi (*Sobora sv. Joana Krestiteľa*) v obci Krásny Brod zhodne so starodávnym obyčajom podľa pôvodného starého cyrilometodejského kalendára. Tak sa nielenže zaviedol znova pokoj, ale aj pravidelne týždenne oživila baziliánska kaplnka *Pokrova Presvjataj Bohorodici na Manastýri*, a to už v r. 1996 i napriek tomu, že samotný baziliánsky monastýr bol postavený až v rokoch 1998-2001 a posvätený až v r. 2002...

Gréckokatolícky paroch Medzilaboriec (1985-2006) o. František Krajňák (1956) so svojou manželkou Vierou a dvoma deťmi Zuzkou a Saškou pred čudotvornou ikonou Krásnobrodскеj Bohorodici na Pokrov v októbri 1996. Na prelome 20. a 21. st. o. F. Krajňák patril medzi najväčšie autority na celej Labirštine. Určite aj jemu morálne patrí nemalý percentuálny podiel, že baziliáni znovupostavili Krásnobrodský monastýr v rokoch 1998-2001. Najväčším rusínskym národným buditeľom v 19. st. bol o. A. Duchnovič, v 20. st. sv. syjaščenomučeník P. P. Gojdič, OSBM a na prelome 20. a 21. st. práve o. F. Krajňák.

Rok 1997 – nočné katechézy v parčíku «padlých hrdinov»

V r. 1997 bol 8 mesiacov správcom farností Krásneho Brodu i Mikovej (s vyššie uvedenými filiálkami) jeromních **Josafat V. Timkovič, OSBM** (1964), ktorému pomáhal jeho rodný brat jeromních **Gorazd A. Timkovič, OSBM** (1959)⁶ a jeromních **Polykarp Š. Jacoš, OSBM** (1961).

J. V. Timkovič pôsobil ako správca farností Krásny Brod a Miková od 15. januára 1997 do 29. septembra 1997. Keďže Krásnobrodský monastyr vtedy ešte nebol vybudovaný a novozakúpená budova bývalej *Jednoty* na území monastyra bola v dezolátnom stave, býval na krásnobrodskej fare pri cerkvi *Sobora sv. Joana Krestiteľá*. V tom čase v nedele a sviatky slúžil po štyri Služby Božie (kvadrinácia na špeciálny príkaz od prešovského episkopa J. Hirku): ráno o 7.00 Miková (alebo Malá Poľana – každý týždeň striedavo; v Mikovej i Malej Poľane bol vtedy už nový gregoriánsky kalendár), 9.00 Rokytovce (pôvodny cyrilometodejský starý kalendár), 11.00 Krásny Brod (starý kalendár), 13.00 *Manastyr* Krásny Brod (nový kalendár). Zároveň bol šéfredaktorom časopisov *Blahovistnik* a *Krásnobrodský zborník*, kde okrem iného robil aj grafickú úpravu oboch časopisov (1995-1999)...

Od 31. mája 1997 už na krásnobrodskej fare spolu s ním býval aj o. P. Š. Jacoš, OSBM a od 30. júna 1997 sa k nim na príkaz protoihumena pridali aj o. G. A. Timkovič, OSBM. Baziliánsky chór (Utreňu) sa modlievali každý deň v blízkej farskej cerkvi *Sobora sv. Joana Krestiteľá*. Hneď potom o. P. Š. Jacoš odchádzal pešo na Monastyr a tam zotrval celý deň na modlitbách. Ak nejaký pútnik prišiel vtedy na monastyrské rozvaliny ku kaplnke Pokrova, nachádzal tam v čiernom habite oblečeného jeromnícha Jacoša, s ktorým sa mohol duchovne porozprávať... Otcovia Timkovičovi v tom istom čase intenzívne pracovali nad redakciou časopisov *Blahovistnik* a *Krásnobrodský zborník*, duchovne obsluhovali ľudí prichádzajúcich na faru a pod. Za pastoraácie o. Timkoviča vo februári r. 1997 prešla filiálna obec Rokytovce na nový kalendár. Takto to bolo až do 29. septembra 1997, keď bol v Trebišovskom baziliánskom monastyre otvorený noviciát (noviciát bol definitívne potvrdený dekrétom z Ríma od 6. októbra 1997) následkom čoho bol o. J. V. Timkovič, OSBM, odvolaný z Krásneho Brodu a začal pôsobiť ako vychovávateľ-magister novikov v Trebišovskom baziliánskom monastyre. Od toho istého dňa o. G. A. Timkoviča protoihumen Bilančík premiestnil do Prešovského monastyra a v Krásnobrode na fare zostal sám pôsobiť jeromních P. Š. Jacoš...

Práve v medzičase pôsobenia o. Gorazda A. Timkoviča, OSBM, sa po jeho príchode do Krásneho Brodu začala sľubne rozvíjať pozoruhodná práca s tamojšou mládežou.

Krásnobrodská fara sa nachádza na malebnej vyvýšenine vedľa cintorína a cerkvi nad obcou Krásny Brod pozri obr. na str. 468). Na dvore fary vyviera dodnes spodná voda v tajuplnom sviežom prameni, z ktorého vyteká čistučká do malého asi 4x4m okrúhleho jazierka-rybníka zarasteného kvitnúcimi leknami a plného asi polmetrových rýb-jalcov – sem-tam prikrmovaných aj z fary... Nad jazierkom sa skláňajú starobylé smutné vrbý a opticky oddelujú faru od cintorína a cerkvi.

Hneď pod farou oddelenou od cesty bujnými husto rastúcimi pichľavými agátmi, sa na druhej strane štátnej cesty nachádza autobusová zastávka pre autobusy smerujúce z Prešova do Medzilaboriec. Vedľa nej čupí malinký, v lete bujnou zeleňou a kvetmi prekrývajúci parčík «padlých hrdinov» so vkusným socialistickým pamätníkom a skromnými, nožíkmi porezanými drevenými lavičkami. A práve toto malebné miesto za letných nocí ožívalo neskrtným smiechom a hulákaním bujarej krásnobrodskej mládeže vo veku od 8 do 20 rokov. Mladí ľudia pochádzali z rozličných kútov celého

Krásnobrodská gréckokatolícka fara bola vybudovaná na starých vlhkých základoch (v starodávnej kamennej pivnici pod terajšou farou je prudký prameň pitnej vody) za baziliána o. P.S. Jacoša, ktorý v tom čase býval v Čabinách (1991-1993). Dodnes v nej nie je zavedený plyn i keď celý Krásny Brod už zemný plyn do domácností zavedený má. Na tejto fare pôsobia baziliáni nepre-stajne od r. 1993 až dodnes. Od r. 1993 až po r. 2001 bola aj prechodným «Krásnobrodským monastyrom». Fotografia je z r. 1996.

Slovenska a letné prázdniny práve trávili u svojich staručkých babiek a dedkov... Táto hostujúca mládež nikdy nechodila do cerkvi a nevedela sa ani pozdraviť a ani odzdraviť na kresťanský pozdrav «*Slava Isusu Christu*». Tieto miesta Krásnobrodu boli v noci nebezpečné, lebo medzi mládežou boli aj tzv. skíni, oblečení spravidla do tmavého, s vysokými vojenskými topánkami na nohách (zvanými «kanady»), za ktorými mohli ľahko trčať i vyleštené dýky... Skíni často s vyholenými lebkami sa hrdili tým, že «nemajú radi cigánov». Preto sa ľudia tomuto miestu pod farou po zvečerení radšej zďaleka vyhýbali... hlavne, ak sa všetko zkombinovalo aj s alkoholom.

V letné horúce noci sa táto spoločnosť svojou hlučnosťou len tak predbiehala, že nebolo počuť ani cvrlikanie krásnobrodských svrčkov... Krásnobrodskí baziliáni (bratia Timkovičovi a Jacoš) pokúšajúci sa zaspáť pri otvorených oknách, museli noc čo noc počúvať vystavovacie reči parobkov či chichúňanie sa pubertáčiek – ich netajených obdivovateľiek. Zmes zvukov, výkrikov a smiechu občas prerušilo múdre zahúkanie rozvážnej čiernej sovy hniezdiacej v bütľavine starodávnej lípy, ktorá bola znepokojená neprirodzenými zvukmi vydávanými vraj rozumnými ľuďmi – tam kdesi – v hĺbke, dolu...

V jeden pozdný večer, keď hlučnosť tzv. problémovej mládeže bola obzvlášť veľká, o. **Gorazd A. Timkovič, OSBM**, vstal od svojho pracovného stola a oblečený, tak ako obyčajne, v čiernom baziliánskom mníšskom habite zišiel z fary dolu na cestu a znenazdajky sa zamiešal medzi nič netušiace nejasné tmavé siluety rozkošnickej mládeže v parku. Bola ich tam celá kopa – okolo tridsať... Jeho spolubratom sa zdalo, že asi išiel mládeži dohovárať, aby už boli konečne ticho a nerušili nočný klud v Krásnom Brode. Mládež vzápätí aj skutočne prestala byť tak hlučná, ale o. Gorazd sa nevracal na faru. A nevracal sa a nevracal, a to až do polnoci, keď sa mládež, ako obyčajne, sama rozchádzala...

Ráno vyšlo najavo, že mladým ľuďom vôbec nič nevyčítal, ale práve naopak, pridal sa do ich diskusie na rozličné témy... To sa od toho času opakovalo každý večer... Bystrá krásnobrodská mládež prestala byť tak hlučná a vulgárna ako predtým a ich bezcieľne svalnaté reči sa zmenili na zapálené vážne diskusie na rozličnú svetskú i náboženskú tematiku. Ako o. Gorazd Timkovič, OSBM, zakrátko zistil, nejednalo sa len o ateistickú mládež z miest, ktorá prázdninovala u svojich príbuzných v Krásnom Brode, ale aj o domácu krásnobrodskú rusínsku mládež, ktorá nechodila vôbec nikdy do cerkvi a to až tak, že sa zdalo, že jej v Krásnom Brode vôbec niet! Nebola to však chyba mladých, ale chyba ich rodičov, ktorí v časoch socializmu boli vysokými komunistickými pohlavármi a v postsocialistických časoch tiež dávali prednosť svojmu vysokému platu pred Hospodom Bohom, a preto svoje deti k viere v Hospoda Boha vôbec nevedli.

Po asi desiatich dňoch "nočnej katechézy" časť tejto mládeže začala za otcom

Gorazdom chodiť aj počas dňa priamo na neďalekú krásnobrodskú faru a diskusie pokračovali aj za horúcich letných dní v príjemnom tieni, ktorý vrhala budova krásnobrodскеj fary (viď fotografiu na str. 470). Začali chodiť na výlety, napr. k tajuplnému

Čortovému kameňu (o tomto zvláštnom kameni podrobnejšie pozri v kapitole č. 6 na str. 119-128), na starodávny, storočným lístím zabudnutia zapadnutý, už rozváľaný židovský cintorín (nachádzajúci na briežku, za železničnou traťou a riekou Laborec, naproti Manastýru) a pod.

Faktom je, že počas trojmesačného pôsobenia o. Gorazda Timkoviča, OSBM, v Krásnom Brode, táto mládež bez ohľadu nato, či bola pokrstená alebo nie, začala svojich otcov duchovných na ulici zdravieť pozdravom «*Slava Isusu Christu*» a ich zakalené smutné oči, pri pohľade na ktoréhokoľvek baziliánskeho kňaza sa s radosťou rozširovali. Dokonca mnohí z nich sa po prvýkrát objavili v cirkvi na bohoslužbách, a to nielen v nedeľu, ale aj vo všedný deň... Jeden

Otec Gorazd. A. Timkovič, OSBM, oblečený v baziliánskom habite v diskusii s krásnobrodskou mládežou na dvore krásnobrodскеj gréckokatolíckej fary. Fotografia z augusta roku 1997.

zo skínov po argumentácii o. Gorazda o nevýhodnosti "trpiet" počas sparných letných dní v tmavom odeve a vysokých kožených vojenských topánkach-kanadách, uznal jeho argumenty a začal sa obliekať a obúvať normálne... O činnosti s krásnobrodskou mládežou sa do počuli i gréckokatolícki kňazi pôsobiaci v okolitých farnostiach, v očiach týchto bolo však občas badať kresťanským duchom nepochopiteľnú závisť...

Blahodárnu misionársku prácu o. Gorazda Timkoviča, OSBM, v Krásnom Brode opäť prerušilo, ba úplne zastavilo nezmyselné a pre misijnú prácu zhubné premiestňovanie baziliánov. Už 30. septembra toho istého roku (1997) mu protoihumen Bilančík prikázal premiestniť sa do Prešovského baziliánskeho monastera a v novembri 1997 už bol v Trebišovskom baziliánskom monastyre (teda premiestňovanie mníchov nie tak, ako tesne po Zamojskom synode v 18. st. – každé tri roky, ale koncom 20. st. už premiestňovanie z monastera do monastera skoro každý mesiac či dva mesiace...). V práci s touto spoločnosťou všeobecne zavrňovanou krásnobrodskou mládežou už nikto nepokračoval.

«Krásnobrodský veterán» – po viac ako polstoročí opäť v Labirci

V auguste r. 1997 býval na fare v Krásnom Brode spolu s oo. Gorazdom a Jozafátom Timkovičovcami, OSBM a o. Polykarpom Jacošom, OSBM, celý jeden týždeň aj o. **Pankratij P. Hučko, OSBM** z Košíc. I napriek tomu, že mal vtedy už 84 rokov, vybral sa na pešo z Krásneho Brodu do Medzilaboriec. Chcel si v tichosti, nikým nepozorovaný (išiel v civile) poprezerat' staré miesta, kde kedysi pred 54 rokmi a pred svojim uväznením pôsobil ako gréckokatolícky svjaščenik. Keď totiž baziliáni počas II. svetovej vojny mali svoj dočasný «krásnobrodský» monaster na medzilaboreckej fare, zároveň duchovne spravovali aj Medzilaborce. Otec Pankratij Hučko spravoval Medzilaborce ako paroch v rokoch 1939-1943 (pozri str. 431).

Keď o. P. Hučko, OSBM, došiel do Medzilaboriec a kráčal smerom k cerkvi, kde kedysi slúžieval Služby Božie, náhodne sa stretával i so svojimi starými medzilaboreckými veriacimi a so slzami v očiach spolu s nimi spomínal na prvé roky svojho kňazstva. Starí ľudia ho v Medzilaborciach spontánne spoznávali na ulici, a to i napriek tomu, že bol oblečený v civile a medzičasom ubehlo vyše 50 rokov..., jedna žena ho pristavila so slovami:

— *Otče, ja vas piznajú* (meno mu už nevedela), *vy nas učili na religii*

spivati..., – a zanôtila mu starú rusínsku nábožnú pieseň, ktorú ich, ako deti, učil na náboženstve...

Konečne došiel ku gréckokatolíckej cirkvi *sv. Vasilija Velikoho*, ktorá sa nachádza uprostred Medzilaboriec. Práve vtedy bola vo veľkej prestavbe, lebo ju miestny paroch o. **František Krajňák** spolu s veriacimi rozširovali o dve bočné lode. O. Krajňák o pár dní neskôr pri istej príležitosti spomenul autorovi knihy, že tam bol akýsi zvláštny starší pán, ktorý v cirkvi plnej prachu a stavebného materiálu bol mimoriadne rozrušený, a že pri rozhovore s ním spozoroval v jeho očiach slzy... Otec Pankratij Hučko mu totiž ani slovom neprezradil, že kto je, a že bol v tejto cirkvi parochom pred vyše päťdesiatimi rokmi...

Mučeník, kajúcnik a vzor pokory – jeromník Pankratij Pavel Hučko, OSBM (1913-2002) – sa dostal ako osobnosť dokonca i do kultového socialistického filmu *Tridsať prípadov majora Zemana...*

Pavel Hučko sa narodil 21. 4. 1913 v rusínskej rodine v Mučoni (dnes v Maďarsku). Mal viacej súrodencov.

Do *Čina sv. Vasilija Velikoho* (Rádu sv. Bazila Veľkého) vstúpil 20. októbra 1928 ako pätnásťročný. Ako devätnásťročný zložil prvé sľuby na sviatok verchovných apoštolov sv. Petra a sv. Pavla 29. 6. 1932. Profesiou zložil 21. 5. 1936, za svjaščenika bol rukopoložený o dva roky neskôr na sviatok *Preobrazenia Hospodneho* podľa starého kalendára 19. 8. 1938.

Ako jeromník-svjaščenik-paroch v rokoch 1939-1943 býval a pôsobil veľmi aktívne v dočasnom «Krásnobrodskom monastyre» na Medzilaboreckej gréckokatolíckej fare. V tom čase pôsobil tiež ako profesor v baziliánskej teologickej škole a stal sa riaditeľom episkopského chlapčenského internátu v Prešove (jeho zástupcom bol jeromník Marián J. Potaš, OSBM). Neskôr, po skončení II. svetovej vojny, tj. po r. 1945 bol menovaný za parochu gréckokatolíckej farnosti v Prahe, a to s jeromníkom Hlaváčom, OSBM, ktorý mu pomáhal ako kaplán. Parochom v Prahe bol až do svojho zatknutia, tj. do r. 1947.

Mal veľmi dobré srdce a kňazskú horlivosť. V danom období bol jedným z najschopnejších a najodvážnejších baziliánov v Československu. V povoj-

nových časoch pomáhal každému, komu len mohol, a to nielen duchovne, ale podľa svojich možností i materiálne. Po skončení vojny bolo veľa utečencov, ktorí z Ruska a Ukrajiny utekali pred komunizmom a prichádzali do Československa. Prosili o pomoc u baziliánov. Protoihumen o. Sevastijan S. Sabol, OSBM, mnohých, ktorí cestovali ďalej do Čiech, odporúčal práve o. Pankratijovi Hučkovi, OSBM, ktorý už toho času pôsobil na Pražskej gréckokatolíckej fare. Ten im (a počas vojny predovšetkým Židom) nejdennokrát vystavil fiktívne matričné doklady (krstné listy a pod.), aby mohli zostať v Československu ako československí občania. Nevedelo sa totiž, že komunizmus už definitívne zasiahol aj Československo (ináč by utečenci utekali ďalej na Západ).

Po prezradení bol r. 1947 vzatý do vyšetrovacej väzby a bol odsúdený na pätnásť rokov väzenia. Bol to po svjaščenomučeníkovi Kyr Pavlovi P. Gojdičovi, OSBM, ktorý bol odsúdený doživotne, najvyšší trest odpykaný medzi baziliánmi vtedajšej Československej provincie. Sedel s neskôr uväznenými kňazmi aj s vladykom Pavlom P. Gojdičom, OSBM. Mal na neho krásne spomienky.⁷ Pozoruhodné je, že otca Pankratija Hučka, OSBM, súdil a odsúdil sudca-žid, ktorého o. Hučko poznal z detstva (hrali sa spolu v piesku) a ktorému tiež pomohol (falošným krstným listom v čase deportácie židov...). Samozrejme, že ho tento pri súde «ani nepoznal». Keď ho obviňovali, že porušil štátne zákony tým, že vydával falošné krstné listy, odpovedal, že nad štátnymi zákonmi je Boží zákon lásky k blížnemu... Vo väzení ho bili len spočiatku, neskôr, ako sám často spomínal, získal sympatie hlavného veliteľa väznice a ten zakázal personálu o. Pankratija Hučka, OSBM, biť.

Neskôr, keď bol počas socializmu v Československu dokonca nakrútený, v danom čase divákmi veľmi sledovaný a dá sa povedať i obľúbený detektívny seriál «*Tridsať prípadov majora Zemana*», jeden diel bol nepriamo venovaný aj "nepriateľovi socializmu a štátu" Pankratijovi Pavlovi Hučkovi, OSBM. Seriál, ako všetky socialistické filmy, bol tendenčný a idealizoval socializmus a jeho systém. V jednom z prvých jeho dielov patril k negatívnym hrdinom o. Pankratij Hučko, OSBM, opísaný ako nepriateľ socializmu, ktorý pomáhal ukrajinským banderovcom. Keď bol tento seriál po rokoch opäť v českej televízii na prelome 20. a 21. storočia reprízovaný, na obranu nevinného jeromnícha Pankratija Hučka, OSBM, verejne vystúpil o. Marián J. Potaš, OSBM. A uviedol na pravú mieru lživo a demagogicky uvádzané fakty...⁸

Z 15-tich rokov si «odsedel» 13 a pol roka väzenia. Po prepustení z väzby (v šesťdesiatych rokoch 20. st.) sa zrazu ocitol sám, úplne sám, bez strechy nad hlavou, opustený od všetkých na holej ulici... Baziliáni, čo boli už von z väzenia a sa už akotak uchytili, boli roztrúsení vo svete, a i napriek tomu, že boli jeho spolubratmi a poznali prikázanie lásky k blížnemu, ho neprichýlili a tvárili sa, že neexistuje...

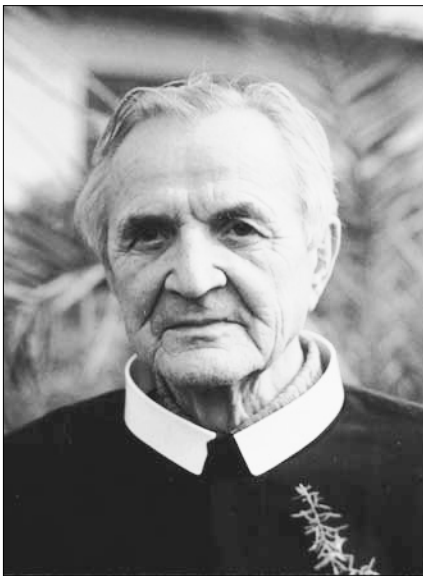
Našiel si prácu ako údržbár-kurič. V čase krajnej núdze sa mu priplietla do cesty mladá rozvedená žena s jedným dieťaťom. Ujala sa ho, pomáhala mu, až sa s ňou štátne

zosobášil (trojnásobne neplatný sobáš: 1. – nebol v cerkvi, 2. – zneplatňujúca manželská prekážka kňazstva, 3. – zneplatňujúca prekážka večných mníšskych sľubov).

Žil s ňou v odlúčení od Hospoda Boha takmer až do jej smrti. Okrem dievčatka, ktoré si konkubína priviedla z predchádzajúceho manželstva, nemali nijaké vlastné deti. Jeho viera, ako sám neskôr so slzami v očiach vravieval, visela vtedy na vlásku. Väčšina otcov baziliánov si po čase uvedomila, že to vlastne nebol ani jeho hriech, ale ich, veď ho odkopli, keď ich najviac potreboval... Predovšetkým jeromníč svätého života o. N. N. Krett, OSBM (mnoho rokov väznený tajný gr. kat. episkop), ako aj všetci neskorší Krettovi tajní odchovanci, nevynímajúc jeromnícha Pavla A. Petrašoviča, OSBM (1929), sa za neho neprestajne, možno povedať deň i noc, modlili. Kyr N. N. Krett, OSBM, ešte pred svojou smrťou neraz úpenlivo prosil aj laikov, ktorí poznali o. Pankratija P. Hučka, OSBM, aby sa modlili za spásu jeho duše.

Modlitby nezostali nevyslyšané – milosť Božia pôsobila.

V septembri 1991 jeromníč Gorazd A. Timkovič, OSBM – krátko po návrate z e-

Jeromníč Pankratij Pavel Hučko, OSBM (1913-2002). Zfotografovaný bol autorom tejto knihy na záver spoločných baziliánskych duchovných cvičení, ktoré sa uskutočnili v Trebišovskom baziliánskom monastýre v r. 1996.

migrácie z talianskeho Ríma a Juhoslávie prišiel do Košíc (kde o. Hučko žil na Pa-jorovej ulici) ku svojej matke a v parku neďaleko miesta, kde Hučko býval, sa k nemu prihovarila akási stará zhrbená žena s psíkom – bola to, ako vzápätí vysvitlo, Hučková "manželka". Nikdy v živote sa predtým s o. Gorazdom, OSBM, nevideli... Spoznala baziliánsky habit, ktorý o. Gorazd A. Timkovič, OSBM, mal na sebe, že je to ten istý habit, aký mal jej "manžel" na starej fotografii. Prozreteľnosťou Božou pohnutá, sama od seba sa prihovarila k o. Gorazdovi (= gr. Agatonovi) Andrejovi Timkovičovi, OSBM, slovami:
– *Otče, pomôžte môjmu manželovi... Môj muž mal taký istý habit ako vy... Všetci ho opustili... Je sám a veľmi smutný...*

Ako z ďalšieho rozhovoru vysvitlo, išlo o o. Pankratija Hučka, OSBM, o ktorom o. Gorazd A. Timkovič, OSBM, veľa počul (nikdy predtým ho v živote nevidel) od o. N. Kretta, OSBM, ktorý Gorazdovi bol spovedníkom. Z vyššie spo-

menutou pani išiel do ich bytu. A takto sa po prvýkrát v živote stretol s o. P. P. Hučkom, OSBM. V krátkom rozhovore sa dozvedel, že o. P. Hučko, OSBM, bol politicky rehabilitovaný, teda mu štát po r. 1989 uznal, že bol väznený ako nevinný (preto v dabingu i tituloch najnovšej DVD verzie seriálu «*Tridsať prípadov majora Zemana*» vydanej v r. 2007 nahradili meno «Hučko» menom «Max»). Pochopil tiež situáciu, že o. Hučko sa chce po mnohých rokoch spovedať a zmieriť s Bohom. Hučko mal vtedy 78 rokov a so svojou "manželkou" už žil len ako brat so sestrou. Nikto ho predtým nechcel vyspovedať, každý sa ho stránil. Kňazi mali pochybnosti, či nie je exkomunikovaný (aj protoarchimandrit o. **Isidor Ivan Patrylo, OSBM** (1919-2008), odborník v kanonickom práve neskôr potvrdil, že sa nejednalo o žiadnu exkomunikáciu, lebo Hučko nebol nikdy cirkevne odsúdený, a ani z Rádu sv. Bazila Veľkého vylúčený). Problém bol však v tom, že o. Gorazd, OSBM, prišiel do Československa len pred týždňom a situáciu zkomplikovala aj skutočnosť, že navyše ešte pred nedávnom absolvoval *tranzitus* (tj. zmenu jurisdikcie) od redemptoristov ku baziliánom. A aj keď v Juhoslávii mohol spovedať, bola pochybnosť, či má jurisdikciu na spovedanie i v Československu. Preto za účelom jurisdikcie išiel za prešovským gréckokatolíckym episkopom Jánom Hirkom. Stretli sa na I. sympóziu kánonického práva v Spišskej Kapitule, avšak Hirka z osobných predsudkov odmietol hovoriť s o. G. Timkovičom, OSBM, bez toho, žeby sa dozvedel o príčine jeho príchodu k nemu. Takto Hučko zostal nevyspovedaný ešte celý ďalší rok, lebo hneď nato, ešte v priebehu toho istého týždňa, o. Gorazd A. Timkovič, OSBM, odišiel na celý rok na baziliánsky noviciát do poľskej Varšavy. Z Božieho dopustenia takto o. Hučko čakal ešte 12 mesiacov na návrat o. Gorazda Timkoviča, OSBM. Vedel, že ho v strachu z údajnej exkomunikácie nikto nevyspovedá, len o. Gorazd.

Po návrate z noviciátu o. Gorazd Timkovič, OSBM, opäť navštívil o. P. P. Hučka, OSBM. Jurisdikciu na spovedanie aj v Československu už mal, a teda v roku 1992 ako 79-ročný sa o. Hučko zmieril s Hospodom Bohom vo sv. spovedi!

Otec P. P. Hučko, OSBM, odvtedy často chodieval i na sv. pričastie, prijal viackrát (pre svoj pokročilý vek) i pomazanie chorých. V r. 1995 mu "manželka" umrela – vyspovedala sa dva týždne pred smrťou a zároveň dostala pomazanie chorých od o. Gorazda a Josafata Timkovičovych, OSBM, súčasne.

Po jej smrti otec Pankratij P. Hučko, OSBM, prejavil svoju vôľu i oficiálne znovu vstúpiť do Rádu sv. Bazila Veľkého. Mnohí boli z rozličných dôvodov proti tomu.

Pri jednej príležitosti v prítomnosti o. Gorazda Timkoviča, OSBM a protoihumena o. M. M. Bilančika, OSBM, o. Pankratij Hučko, OSBM, písomne požiadal a pred týmito dvoma svedkami vlastnoručne podpísal svoju žiadosť o opätovné prijatie do Rádu sv. Bazila Veľkého. Avšak z neznámych príčin o. protoihumen M. M. Bilančík, OSBM, v tomto smere ako predstaviteľ Rádu nevyvinul žiadnu ďalšiu aktivitu. O. Pankratij Hučko, OSBM, ktorý bol medzičasom znova zapísaný do oficiálneho bazilián-

skeho *Katalógu*,⁹ dostal od o. Gorazda, OSBM, dokonca i starý habit a prijal ho s radostným úsmevom a slovami:

— *To už bude do hrobu.*

Ešte v tom istom r. 1995 sa oblečený v tomto habite, ako i v ďalších rokoch (vtedy už v civile) vďaka pozvaniu o. Gorazda, OSBM mnohokrát zúčastnil i spoločných vasilijánskych duchovných cvičení v Trebišovskom i Prešovskom monastyre.

Na sklonku života viackrát strávil i niekoľko dní v monastyre v Prešove. Chyba bola len v tom, že nikto z baziliánov, okrem oo. Timkovičovcov i v tomto čase oň nejavil záujem. Keďže jeho "manželka" bola mŕtva, nový protoihumen o. P. P. Haľko, OSBM, znova na podnet o. Gorazda, OSBM, slúbil, že je tu možnosť, aby opäť o. P. Hučko, OSBM, aspoň raz v živote odslúžil-koncelebroval Službu Božiu ako svjaščenik... Zostalo však len pri slovách, medzičasom u o. Hučka, OSBM, nastúpila tak strašná skleróza, že si nepamätal, čo bolo pred 5 minútami, i keď staré veci si zas pamätal vždy veľmi dobre, dokonca vedel i prekladať z latinčiny.

Posledné mesiace svojho života prežil v stave prehlbujúcej sa sklerózy naďalej vo svojom byte v Košiciach na Pajorovej ulici, kde sa o neho s ozaj príkladnou vzornosťou starala nevlastná dcéra. Prejavila k nemu viac lásky k blížnemu ako vlastní «svätí» spolubratia. Postarala sa o neho v hlbokkej starobe, príkladne ho dochovala. Zomrel 11. marca 2002 vo veku 88 rokov. Nevlastná dcéra ho pochovala – bol spálený v Krematóriu v Košiciach 14. 3. 2002 o 12.00. Baziliáni sa o smrti a pohrebe o. Pankratija P. Hučka, OSBM, dozvedeli smútočným oznámením od jeho nevlastnej dcéry deň pred pohrebom 13. marca 2002, t.j. deň pred spopolnením. Bolo už neskoro na akýkoľvek zásah. Na tichom gréckokatolíckom pohrebe, tesne pred spálením, bol prítomný košický gréckokatolícky paroch, ktorý pohreb viedol a z baziliánov o. V. Sedláček z Krásnobrodského monastyra a o. P. Jacoš z Trebišovského monastyra. Pomazanie chorých dostal o. Hučko poslednýkrát viac ako rok pred smrťou od o. Gorazda Timkoviča. Otcovia Timkovičovci sa na pohrebe nezúčastnili, lebo práve v ten istý deň protoihumen P. P. Halko, ich svojvoľne začal vyhadzovať z monastyra a trestať, lebo medzičasom upozornili Vatikán na heretickú knihu *Ludia a démoni*, ktorá vyšla tlačou a na ktorú dal dovoľenie okrem P. P. Halka, OSBM a P. Š. Jacoša, OSBM (*nihil obstat*) aj prešovský sídelný episkop Ján Hirka (*imprimatur*)...¹⁰

Otec Pankratij P. Hučko, OSBM perfektne ovládal (a to aj v posledných chvíľach hlbokkej sklerózy) niekoľko jazykov: okrem materinskej rusínčiny ovládal perfektne slovenčinu, češtinu, ukrajinčinu, maďarčinu, latinčinu, nemčinu, čiastočne i gréčtinu. Osobne sa až do smrti cítil Ukrajincom. Dokonca v sedemdesiatych rokoch 20. st. do spisovnej ukrajinčiny preložil Danteho *Božskú komédiu* (rukopis vlastní o. G. A. Timkovič).

Keďže perfektne ovládal latinský jazyk, ešte za života na návrh oo. Timkovičovcov, OSBM, začal prekladať latinsky písanú asketickú knihu: jeromnícha **Joannikija J. Ba-**

ziloviča, OSBM, *Imago vitae monasticae*, ktorá bola v r. 1802 vydaná tlačou v Košiciach (pozri str. 280-282). Keďže išlo o starodávnu latinčinu, preklad do slovenčiny bol v jeho veku nadľudskou robotou. Robil ho s veľkým oduševnením a radosťou, hovoriac, že to berie ako pokánie za svoj život. Prácu-preklad úspešne ukončil, jedná sa o tri veľké zošity rukopisu, ktoré sa dnes nachádzajú v Archíve oo. baziliánov v Prešove...

*Vičnaja jemu pamjat', chudákoví, mučeníkovi za vieru, ktorý prežil ťažký život... mnohokrát zradený a opustený všetkými... Nech jemu i nám bude Hospod' Boh milosrdný.*¹¹

Rok 1997 – najvyšší cyrilometodejský kríž na svete

Jeromních Gorazd A. Timkovič, OSBM, upevňuje maľované rozpjatá Isusa Christa v životnej veľkosti na novopostavený, v tom čase najväčší trojramenný kríž na svete. Foto zo septembra r. 1997.

Pri príležitosti 250. výročia založenia baziliánskej Krásnobrodскеj filozoficko-teologickej školy (1747-1997) bol **v septembri roku 1997** pred ruinami Krásnobrodského monasterya postavený 4,5 metra vysoký trojramenný drevený cyrilo-metodejský kríž. Postavili ho baziliáni-otcovia Timkovičovi a pri vztyčovaní a upevňovaní kríža im veľmi ochotne pomáhali Rómovia z neďalekého tábora. Na jeho posvätení boli prítomní gréckokatolíci z celej Laboreckej doliny (*Labirštiny*).¹²

Rok 1998 – svadba bohoslovca v areáli Monastýra

V sobotu večer, **6. júna 1998** v predvečer odpustu *Sošestvija Sv.*

*Vinčanka (sobáš) bohoslovca Volodimira Lapihusku a Viery Surinčakovej
6. júna 1998 na Manastýri*

Ducha na Manastýri v Krásnom Brode v kaplnke Pokrova prijali tajomstvo manželstva bohoslovec **Volodimir Lapihuska** (1971) z Medzilaboriec a **Viera Surinčaková** z Krásneho Brodu. Sobášili ich traja rusínski gréckokatolícki kňazi o. František Krajňák z Medzilaboriec, jeromníč Polykarp Š. Jacoš, OSBM, z Krásneho Brodu a jeromníč Josafat Š. Lucák, OSBM, z Čabín.¹³

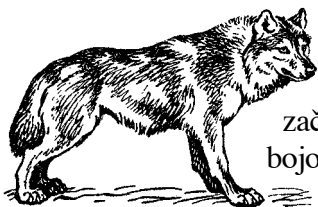
V. Lapihuska bol o mesiac neskôr 12. 7. 1998 v Prešove vladykom J. Hirkom (1923) vysvätený na gréckokatolíckeho kňaza (dnes pôsobí v rusínskej gréckokatolíckej farnosti Ruská Poruba).

Ďalší baziliáni pôsobiaci vo farnosti Krásny Brod, charakteristiky

Od r. 1997 až do r. 2000 bol správcom farnosti Krásny Brod o. **Polykarp Š. Jacoš, OSBM** (za jeho pastorácie v r. 1998 celá Krásnobrodská gréckokatolícka farnosť prešla na nový gregoriánsky kalendár).

Perfektne vie variť: v monastyre pripraví veľmi chutný obed aj z ničoho.

Od r. 2000 až dodnes (r. 2009) je správcom farnosti Krásny Brod (s filiálkou Rokytovce) **o. Metod M. Bilančík, OSBM** (1961). Jeho okrasou je mlčanlivosť a málovravnosť. Je známy svojou náklonnosťou a porozumením k zvieratám, najmä k psom. Práve v Krásnobrode začal s chovom dravých cudzokrajných (hlavne bojových) plemien. Vzácné psy sú chované oddelene na fare i v Monastyre.

Čabiny, Sukov a Roškovce od r. 1995 do r. 2003 obhospodaroval ako farár **o. Josafat Š. Lucák, OSBM** (1951). Od r. 2003 až do súčasnosti (r. 2009) pôsobí v Krásnobrodskom monastyre. Tento takmer dvojmetrový jeromník má veľmi dobré srdce, vyznačuje sa mimoriadnou veselosťou a komunikatívnosťou s ľuďmi. Ovláda perfektne *prostopinije*. Ešte za socializmu chodieval po veľkých odpustoch a kantoril.

Jeromník Josafat Štefan
Lucák, OSBM (1951)

Od r. 2002 až do súčasnosti baziliáni z Krásnobrodského monastyra opäť pastoračne vysluhujú aj gréckokatolícku farnosť Miková (s filiálkou Malá Poľana). Správcom farnosti Miková bol v rokoch 2002-2003 o. V. J. Sedláček, OSBM; v rokoch 2003-2008 o. J. Š. Lucák, OSBM a od roku 2008 až do súčasnosti o. Petro P. Halko, OSBM.

Jeromník **Volodimir J. Sedláček, OSBM** (1963) má mimoriadnú schopnosť orientácie (takmer poštového holuba) v neznámom priestore a cudzích krajinách. Okrem toho je známy svojou veľkou manuálnou zručnosťou (opraví všetko).

Jeromník **Petro P. Halko, OSBM** (1956), organizátor *per eccellenza* – zariadi kedykoľvek a čokoľvek. Žartovne vyjadrené medzi jeho

známymi: «*nemožné vybaví ihneď a zázraky do troch dní*». I vďaka tomu si ho prešovský episkop Ján Babjak, SJ, vybral za svoju pravú ruku – episkopského vikára (2003-2008). I napriek tomu, že bol a je baziliánom, žil v tom čase temer neprerušene priamo v budove Prešovskej episkopskej rezidencie spolu s biskupom. Od marca 2008 až dodnes (r. 2009) žije v Krásnobrodskom monastýre.

---

¹ Porov. *Catalogus Ordinis Basiliani S.ti Iosaphat* 1992, Nr. 17, Rím, 1992, str. 83.

² Porov. *Catalogus Ordinis Basiliani S.ti Iosaphat* 1994, Nr. 18, Rím, 1994, str. 65-66.

³ Porov. «Krásnobrodské soboty», *Blahovistnik*, Prešov, 4 (1997) str. 107; «Fatimska sobota na monastýri Krasnyj Brod», *Blahovistnik*, Krásny Brod, 9 (2008) str. 27.

⁴ Porov. J.V. Timkovič, *Letopis Bukovského monastýra (Bukovej Hory) a historické zmienky o iných baziliánskych monastýroch na východnom Slovensku*, Prešov, 2004, str. 5.

⁵ Porov. *Blahovistnik*, Prešov, 6 (1997) str. 162.

⁶ Pozoruhodný podrobný dobový opis činnosti otcov Timkovičovcov v Krásnobrode pozri v rozsiahlom článku s viacerými fotografiami: III. Сухый, «Што робить народ народом? – Віра у Бога і вживання Святого письма в язьку народнім», *Народны новинкы*, Prešov, 49-52 (1997) 4-5.

⁷ Porov. článok: Pankracius [P.P. Hučko], «Roždestvenné sviatky Vladyku Pavla, OSBM za väzenským múrom», *Blahovistnik*, Prešov, 12 (1996) str. 311-312.

⁸ Všetky tu uvedené údaje o seriále «Tridsať prípadov majora Zemana» i o obhajobe o. Mariána J. Potaša, OSBM, sme prebrali z: «Vzpomínka na o. Pankratije Hučka, ČSVV», *Jedynym serdцем – zpravodaj řeckokatolíků*, Praha, 2 (2002) str. 6-7.

⁹ Porov. *Catalogus Ordinis Basiliani S.ti Iosaphat* 2000, Nr. 20, Romae, 2000, str. 51, 90.

¹⁰ Pozri autentické dokumenty publikované v knihe J.V. Timkovič, *Rusíni na Slovensku v cirkevných dokumentoch*, 1. diel, Užhorod, 2006, str. 87-107, 275...

¹¹ Tento životopis napísal o. Gorazd A. Timkovič, OSBM, tesne po smrti o. Pankratija P. Hučka, OSBM. V posledné roky života bol spovedníkom o. Hučka a často ho priateľsky navštevoval. Údaje a dátumy uvedené v životopise boli získané priamo od o. Hučka.

¹² Porov. «Što novoho v našych parochijach», *Blahovistnik*, Prešov, 11 (1997) 303.

¹³ Porov. «Što novoho v našych parochijach», *Blahovistnik*, Prešov, 7 (1998) str. 182; «Našy novojereji», *Blahovistnik*, Prešov, 7 (1998) str. 183.

33. Vzkriesenie Krásnobrodského monas- tyra (1998-2001) a jeho posviacka (2002) v dusivej atmosfére latinizácie

Krásnobrodský monastyr bol vo svojich dejinách najmenej šty-
rikrát zničený:

- 1.) zač. 14. st. prolatínskym kráľom **Karolom Róbertom z Anjou**,
- 2.) v r. 1603 protestantskými **Drugethovcami**,
- 3.) v r. 1708 cisárskymi katolíckymi labancami,
- 4.) a v r. 1915 rakúskym delostrelectvom počas I. svetovej vojny a následne jezuitskou reformou baziliánov.

V rokoch 1998-2001 bol Krásnobrodský monastyr po takmer 90 ročnej pauze opäť znovuobnovený a v r. 2002 posvätený. Hlavným inšpirátorom vzkriesenia v r. 1915 rozstrieľaného Krásnobrodského monastyra bola

- ① potreba duchovného centra pre *Labirštinu*, Humenský okres a celú severovýchodnú časť Slovenska,
- ② praktická potreba noviciátskeho domu pre baziliánov Provincie sv. Cyrila a Metoda na Slovensku
- ③ a obnova jeho slávnej histórie a tradície, ktorú oživila v r. 1995 vydaná kniha *Letopis Krásnobrodského monastiera, alebo kúsok zo slávnych dejín gréckokatolíkov na Slovensku*.

Rok 1998 – žiadosť o toleranciu k rusínskej Cirkvi *sui iuris*

7. júna 1998 sa Krásnobrodského odpustu zúčastnilo na ten čas nezvyčajné množstvo pútnikov. Okrem vladyku Kyr **Jána Hirku** a 15 rusínskych gréckokatolíckych kňazov počet účastníkov dosiahol vyše 4.000 osôb, čo je 2x viac ako obyčajne (v poslednom desaťročí 20. st. sa na tomto odpuste zúčastňovalo v priemere len okolo 2.000 veriacich).

Преосвященный Владыка
Монс. Иоан Гирка
Пряшів

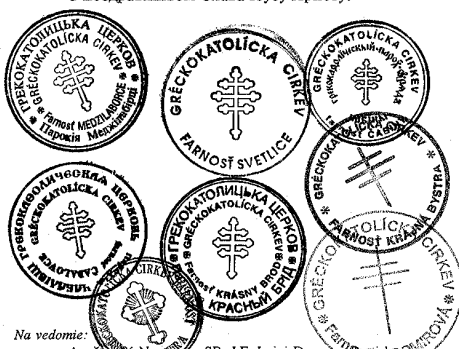
7. 6. 1998

Діло
Пожадання на рішення пасторально-справних проблемів.

Нижє підписані гр. кат. священники – Русини покiрно просимє і жадаємє Вас преосвященный Владыко взаємно з нами рiшити слiдуєчі пасторально-справны проблемы:

- 1.) Респектовати ідентичність русинських парохій і їх права на властну літургію, теологію, духовне розвивання і дисципліну (cap. 28 §1 ССЕО).
  - 2.) Узнати *Выбор* гр. кат. русинських священників, котры заступуют вірників русиньской Церкви *sui iuris*. Члены *Выбору*:
    - o. Франтішек Крайняк,
    - o. Ярослав Поповец,
    - o. Йосафат В. Тямкович, ЧСВВ.
  - 3.) З даным *Выбором* конзултовати опросы установіть священників і новосвящеників – Русинів на русиньскы парохії.
  - 4.) По конзултаціі з *Выбором* пріяты до семінаря в Пряшові русиньского священника, котрый бы старав ся о духовну, обрядову і культурну формацію русиньскых богословів.
  - 5.) Ненарушувати ідентичність русиньской Церкви *sui iuris* в русиньскых парохіях як то документують недавны жалостны події:
    - в деканаті Свідник (парохія Свідник, Грабівчк, Шапінець...),
    - в деканаті Стрпків (парохія Мікова, Буківці...),
    - в деканаті Воронів н/Т (парохія Пискурівці...),
    - в деканаті Гуменне (парохія Руська Поруба...),
    - в деканаті Снина (парохія Гостовіці...),
    - в деканаті Меджілабірці (парохія Калинів, Радвань, Олька...),
    - в деканаті Стара Любовня (парохія Камйонка, Великий Липник...).
- Прото жадаєм, штобы русиньскы деканаты і парохії справовали священники, котры ся голосять ку Русинам.

Про добро нашой Церкви і нашого народу просимє Вас преосвященный Владыко, тоты нашы пожадання взяти до увагы і рiшити.
З поздравліньом Слава Ісусу Христу!

Na vedomie:
Aposol v Bratislave v SR, J.E. Luigi Dossetti, O.F.M. Cap.
Most. Rev. J. M. Procyk, D.D., Metropolitan Archbishop of Pittsburgh,
Кир Иван Семедий, Епископ-Ординарий Мукачевської Епархії,
Biskup Slavomir Miklovs, D.D., eparchy of Krizeveci.

o. Крайняк Фр.
o. Моссафат Дуда
o. Й. М. Муцук ЧСВВ
o. Тарас Тимощук ЧСВВ
o. Моссафат В. Тямкович, ЧСВВ
o. Іван Бісунко
o. Райкар Ледон ЧСВВ
o. Антоній Турчанець, ЧСВВ
o. Ярослав Поповец
o. Ярослав К.
o. Тямкович

Na Krásnobrodom odpuste dňa 17. júna 1998 jedenásti rusínski kňazi odovzdali vладыkovi Jánovi Hirkovi písomnú požiadavku, aby konečne zastavil likvidáciu gréckokatolíkov rusínskej Cirkvi sui iuris na severovýchodnom Slovensku...

Počas odpustu bol prekrásny čas, svietilo slnko. Prešovský sídelný episkop vladyka J. Hirka v budove bývalej *Jednoty* (str. 463), ktorá bola vtedy jedinou budovou baziliánov na území Krásnobrodského monastyra, tesne po slávnostnom obede sa úradne stretol so zástupcami rusínskych (ruthénskych) kňazov, ktorí ho oficiálne požiadali o toleranciu k rusínskej Cirkvi *sui iuris* na Slovensku. Prešovskému vladykovi odovzdali pri tejto príležitosti oficiálnu žiadosť písanú po rusínsky (str. 482).¹

Rok 1998 – farebná reprodukcia čudotvornej ikony Krásnobrodskej Bohorodici vydaná tlačou (5.000 kusov)

Počas pôsobenia baziliánov otcov Timkovičovcov na krásnobrodskej fare sa im ešte v r. 1997 podarilo u o. **Joana Bajcuru**, u ktorého sa v tom čase ukrýval a pred zlodejmi tajne prechovával originál čudotvornej ikony Krásnobrodskej Bohorodici zo 14. st. (pozri str. 68-69), urobiť z tejto ikony kvalitnú fotografiu na diapozitív. O rok nato, v r. 1998 protoihumen M. M. Bilančík, OSBM, dal podľa tohto diapozitívu vytlačiť po prvýkrát v histórii Krásnobrodskú čudotvornú ikonu vo veľkom formáte A4 (vo farbe) v náklade 5.000 kusov.

Následne 200 kusov z danej na papieri vytlačenej ikony dali baziliáni otcovia Timkovičovci (vtedy už pôsobiaci v Trebišovskom baziliánskom monastyre) zarámovať. Reprodukcie ikony (zarámované i nezarámované) boli dané k distribúcii medzi veriacich za dobrovoľný príspevok, ktorý bol určený na znovupostavenie Krásnobrodského baziliánskeho monastyra... Takto sa vlastne začala verejná zbierka, ktorá umožnila, že v rokoch 1998-2001 bol Krásnobrodský monastyr naozaj úspešne obnovený v celej svojej kráse, akej sme svedkami dnes.

Vedecký časopis *Krásnobrodský zborník* – po troch rokoch existencie zakázaný

Na tradícii vysokej školy existujúcej a úspešne pôsobiacej v Krásnobrodskom monastyre na prelome 18. a 19. st. bol v r. 1996 baziliánmi Provincie sv. Cyrila a Metoda na Slovensku založený teologicko-

MONASTYR

Za Krasnym Brodom je dolina
nachoďť sja v ňij rozvalina;
Dnes tam vidime lem rujiny
velikoj istoričnoj ciny:
Sut'svidkom slavy Slavjaňskych syňiv
otciv Vasilijaňiv – Rusiňiv.
Monachy i dušpastyri
tu perebyvali v monastyri –
pobožno žyli, postili,
za svij narod sja molili.
Iz toho kusočka svita
rozšyrjuvala sja osvita,
dnes nam o ťim pravdivo svidčať
i knižky otcja Duchnoviča.
Tu pri monastyri u chrami
kolo ikony Nebesnoj Mamy
nikoli ne bylo pusto.
Zdaleka tu na odpusty
– jak to pozname z istoriji –
prichodili procesiji.
A okrim blahosloviňa
pro sebe i pokoliňa
odty, iz Krasneho Brodu
odnesli si svjačenu vodu.
Do daleka išov chyr
pro Krasnobridskij monastyr.
Choc vojnova ohňa sila

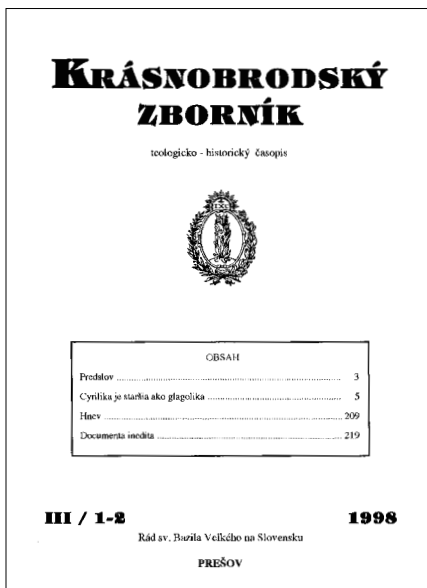
mury monastyrja zvalila,
ta čudotvorna ikona
nas dostatočno perekonať,
že z voľi Christa i Mariji
ne zanikajuť tradiciji:
I dnes tu ľudi z okol'ici
prichodať ku malij kapličci
i podľa staroho zvyčaju
Vladyku miž sobov vitajuť.
Tu otcj Vasilijany
Čabinčanam, Ňagivčanam...
pidkriplajuť viru pravu,
vertajuť tym miscjam slavu;
No išči štos choťať zrobiti –
novyj monastyr postaviti!
A zato požertvujme ščiru
na toto d'ilo ofiru
a Boh naj blahoslovit' plan
našych otciv Vasilijan.

Josif Kudzej, Ňagov
(*Blahovistnik*, Prešov,
6 (1997) str. 162)

historický vedecký zborník pod názvom *Krásnobrodský zborník*. Jeho stálu redakčnú radu tvorili dvaja otcovia baziliáni **ICLic. ThBc. PhBc. Jozafát V. Timkovič** a **ThLic. Ing. Gorazd A. Timkovič**, ktorí dlhé roky študovali aj vo večnom meste, v ďalekom Ríme... Takýto vedecký zborník vydávali a obyčajne vydávajú len najlepšie európske vysoké školy a univerzity, plné špičkovej vysokoškolskej profesorskej inteligencie.

Titulná strana posledného čísla odborného teologicko-historického časopisu Krásnobrodský zborník (1998).

(1996-1998), kedy ho 6. februára 1999 neprajné latinské sily (rímskokatolícka vysokopostavená cirkevná hierarchia) cez slabú a k latinizácii povolnú gréckokatolícku hierarchiu, tj. cez protoarchimandrita-generálneho rímskeho predstaveného baziliánov **Dionýza P. Lachoviča, OSBM** zo závisťi svojvoľne a bez udania akejkoľvek objektívnej, či neobjektívnej príčiny zakázali. Latiníci na konci moderného 20. st. primitívnym stredovekým spôsobom zakázali odborný vedecký (!!!)

V danom čase zborník takejto kvality a zamerania neboli schopní na Slovensku vydávať ani rímskokatolíci, ktorí na Slovensku podobné zborníky začali zakladať až po r. 1999.

Po objavení sa druhého čísla *Krásnobrodského zborníka* (1997) do Prešova nečakane zavítal na návštevu k baziliánske-mu protoihumenovi Bilančíkovi cirkevný historik, náboženský publicista, univerzitný profesor a rímskokatolícky kňaz (teraz už sídlený nitriansky biskup) **Prof. ThDr. Viliam Judák, PhD.** (1957), ktorý šokovaný vysokou odbornou úrovňou *Krásnobrodského zborníka* si prišiel osobne preveriť, kto a ako ho vydáva...

Odborne vysoko fundovaný *Krásnobrodský zborník* vychádzal dvakrát ročne v priebehu troch rokov

časopis, a to v tajnosti a bez náznaku akejkoľvek hanby.² Otcovia baziliáni Timkovičovci, ktorí tvorili redakčnú radu *Krásnobrodského zborníka*, museli následne predplatiteľom-čitateľom poštou vrátiť predplatné za štvrtý ročník *Krásnobrodského zborníka* (na r. 1999).

Rok 1999 – Akafist k Presvjatoj Bohorodici (3.000 kusov)

Už v rokoch 1996-97 prepísal **Michal Bittner** z Kamienky (okr. Stará Ľubovňa) starodávny staroslovanský text *Akafistu k Presvjatoj Bohorodici* z cyriliky do latiniky. Akafist následne kontroloval o. Gorazd A. Timkovič, OSBM a jeho grafickú úpravu urobil o. Jozafát V. Timkovič, OSBM (ktorí vtedy pôsobili už v Trebišovskom baziliánskom monastyre). Autorom historickej štúdie o akafiste, ako i návodu, ako sa ho modliť, ktoré boli publikované na konci akafistovej knižky, bol o. Gorazd A. Timkovič, OSBM.

S požehnaním protoihumena M. M. Bilančika, OSBM, bol tento *Akafist* po súbežnom cirkevnom schválení od prešovského sídelného episkopa Kyr J. Hirku vydaný v r. 1999 tlačou v peknom náklade 3.000 kusov. Na farebnej obálke novovydanej modlitebnej knižky sa objavila opäť ikona Krásnobrodскеj čudotvornej ikony v jej absolútne plnej a dokonalej kráse.

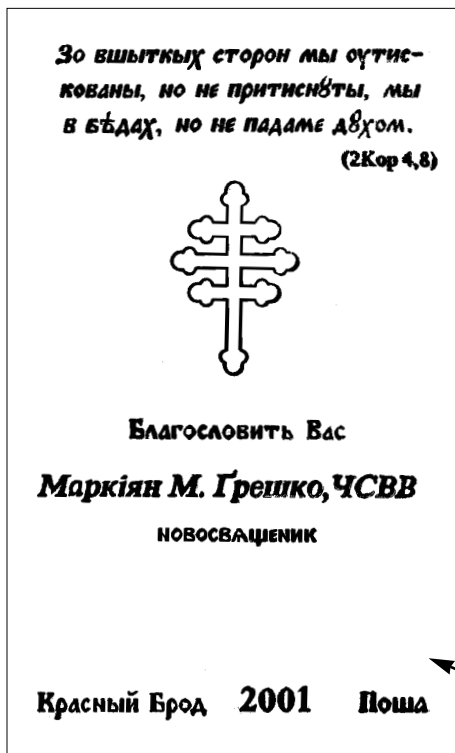
V tom čase Prešovské gréckokatolícke episkopstvo vyvíjajúce svoje publikačné aktivity výlučne len v slovenskom jazyku, ešte knižôčku *Akafist k Presvjatoj Bohorodici* v slovenskom jazyku v takej kvalite, ako to previedli baziliáni s *Akafistom* v staroslovančine a po rusínsky – nemalo. V nasledujúcich mesiacoch biskupstvo urýchlene vydalo *Akafist k Presvätej Bohorodičke* v slovenskom jazyku tiež s farebnou obálkou, na ktorú však nedali Krásnobrodskú čudotvornú ikonu, ale ikonu inú. Kvalitou tlače i grafickou úpravou sa však slovenská «narýchlo zbúchaná» verzia *Akafistu k Akafistu* vydanom baziliánmi porovnávať nedá.

Rok 2000 – obnovený exteriér kaplnky Pokrova

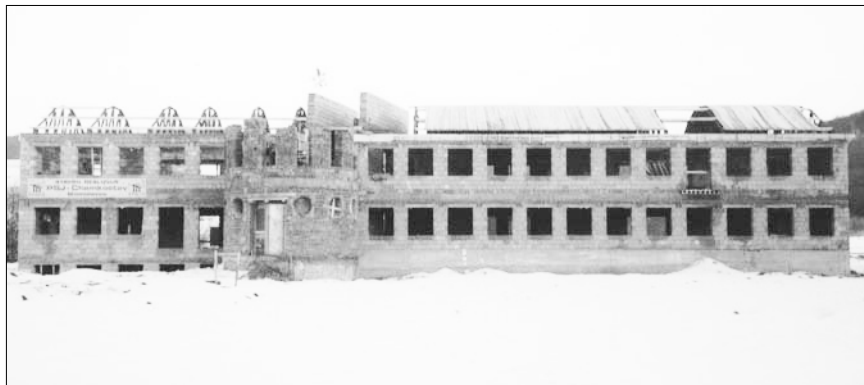
Kaplnka *Pokrova Presvjatoj Bohorodici* je dnes vo veľmi dobrom stave. V r. 2000 ju zvonka opäť úplne, i keď zbytočne vynovil protoihumen **Polykarp Š. Jacoš** (1961). Modernú, nedávno urobenú (v r. 1974) brizolitovú omietku musel na príkaz štátnych pamiatkárov dať osekať a urobiť omietku z «pôvodných» materiálov (čiže vápennú), ako sa to robilo v 18. st. Exteriér bol následne natretý žltou a bielou farbou. Originál ikony Krásnobrodskej Bohorodici sa však v nej už nenačádza, ale len presná kópia. Originál je dnes odložený na bezpečnom mieste v novopostavenom Krásnobrodskom monastýre.

Rok 2001 – vysviacka M. M. Greška na kňaza

V nedeľu **10. júna 2001** na odpust *Sošestvija Sv. Ducha* bola pri kaplnke *Pokrova Prečistej Dívny Mariji* znova mimoriadná udalosť. Bol tu vysvätený na gréckokatolíckeho kňaza mladý nádejný bazilián **Markijan M. Greško, OSBM** (1975). Na kňaza ho rukopoložil prešovský sídelný episkop Kyr **Ján Hirka**.³ M. Greško, OSBM, bol rukopoložený v Krásnobrode na svoju vlastnú žiadosť, i keď v tom čase mohol byť rukopoložený v prešovskej gréckokatolíckej katedrále a vtedy dokonca aj žil a pôsobil v Prešovskom baziliánskom monastýre na Vajanského 31.

Rusínsky (ruténsky) písaný text na zadnej strane prímčného obrázka o. M.M. Greška, OSBM.

Nová budova Krásnobrodského monastyra počas budovania v decembri 1998 a februári 1999. Ľavá časť monastyra (pod kuchyňou a jedálňou) je podpivničená.

*Nový Krásnobrodský monastyr v štádiu budovania v júni 1999.
Vľavo dole: pohľad z predu a vpravo dole: pohľad zo zadu.*

Dokumentárny film o Krásnobrodskom monastýre

Slovenská televízia, štúdio Košice v r. 2001 nafilmovala dokumentárny film pod názvom «Monastier v Krásnom Brode». Dokument trvá 10 minút. Námet urobil **Ing. Miroslav Porada**, scenár: **Jozef Mríz**, technická spolupráca: **Štefan Faltín**, kamera a réžia: **Ladislav Šidelský**. Hlavnou myšlienkou tohto desiatiminútového filmu je však «stará anticirkevná pesnička», že sa vraj v Krásnobrodskom monastýre na odpustoch predávali a kupovali ženy. Je to staré očiernenie, ktoré vyšlo z dielne egerského latinského grófa-biskupa v r. 1718 – pozri kap. 11.

Rok 2001 – prvý obyvateľ nového Krásnobrodského monastýra

V novovybudovanom Krásnobrodskom monastýre ešte pred jeho

Jeromnich Volodimir Jurij Sedláček, OSBM (1963) žije v Krásnobrodskom monastýre temer neprerušene od r. 2001 až po súčasnosť (2009).

oficiálnou posviackou ako prvý začal žiť o. **Volodimir J. Sedláček, OSBM**, a to už v novembri 2001. Krátko nato, od **9. do 15. decembra 2001** sa uskutočnili v novovybudovanom Krásnobrodskom monastýre duchovné cvičenia baziliánov spolu s rusínskymi svet-skými kňazmi. V čerstvo vybudovanom monastýre, ako v každej novostavbe, bolo vtedy ešte veľmi vlhko a surovo, bola to totiž prvá sezóna, keď sa novopostavená budova začala vykurovať. Rekolekcie viedol protoihumen **P. P. Halko, OSBM**. Zúčastnilo sa ich 5 baziliánov (o. **J. Lucák, OSBM**, o. **V. Sedláček, OSBM**, o. **J. Novák, OSBM**, o. **G. Timkovič, OSBM** a o. **J. Timkovič, OSBM**) a 8 rusínskych (ruthénskejších) eparchiálnych kňazov (o. **A. Janočko**, o. **N. Janočko**, o. **F. Krajňák**, o. **V. Lapihuska**, o. **V. Pančák**, o. **J. Popovec**, o. **M. Smetanka**, o. **R. Vaco**).⁴

4. marca 2002 ihumen Prešovského monastýra o. **J. V. Timkovič, OSBM**, po porade s o. **V. J. Sedláčkom, OSBM**, vysadil za Krás-

nobrodským monastyrom prvých 20 ovocných stromčekov (jablone, slivky, ringloty, hrušky, egreše...).⁵ Na jeseň toho istého roku krásnobrodskí baziliáni tu nasadili ďalšie desiatky ovocných stromov.

Ľudové misie po rusínsky – zakázané (r. 2002)

Misie v mestečku Medzilaborce (1999), neďaleko od Krásneho

Brodu, prevádzané otcami baziliánmi Timkovičovcami, boli duchovne mimoriadne úspešné. Stalo sa to predovšetkým vďaka Svätému Duchu a tiež aj vďaka miestnemu gréckokatolíckemu parochovi o. **Františkovi Krajňákovi** (1956) a jeho nábožnej manželke-katechétky (pozri foto na str. 466), ktorí obaja, ruka v ruke ľudí (otec duchovný dospelých a katechétky deti v škole

na hodinách náboženstva) na misie veľmi dobre pripravili. Keďže sa práve v tom čase zároveň budoval nový Krásnobrodský monastyr, na mi-

siách bola vyhlásená zbierka na dokončenie rozostavanej budovy Monastyra. V Medzilaborciach vtedy nadšení veriaci vyzbierali presne 53.000,- Sk (päťdesiattri tisíc slovenských korún), čo bola na vtedajšie časy a vtedajšie zárobky veľmi vysoká suma. Len pre porovnanie, v krásnobrodskej gréckokatolíckej farskej cirkvi sa v tom čase v bežnú nedeľu «do zvončeka» nazbieralo 120 Sk.

Od oficiálneho povolenia verejnej činnosti baziliánov na Slovensku (r. 1990) až po súčasnosť baziliáni previedli spolu jedenásť sv. ľudových misií:

1.) v r. 1994 vo Veľkom Lipníku;⁶

*«Тому, хто є переможитель,
дам сісти зо мною на мій трон, так
як і я був переможительом
і сів зо своїм Отцьом на його трон»
(Ап. 3,21)*

СВЯТЫ МІСІЇ
через отців Василіянів
Борів 15. – 19. 8. 2001

Zadná strana misijného obrázka. Misie vedené baziliánmi boli vždy v materinskom rusínskom jazyku veriacich.

- 2.) v r. 1997 v Bardejove (26.-28. VI.);⁷
- 3.) v r. 1998 v Ladomírovej a súbežne v Šemetkovciach (26.-28. III.);⁸
- 4.) v r. 1999 v Medzilaborciach (24.-28. III.) a v tom istom roku
- 5.) v Čirči (3.-5. XII.);
- 6.) v r. 2000 v Ňagove (14.-18. IX.);
- 7.) v r. 2001 v Habure (24.-27. V.), a v tom istom roku
- 8.) v Borove (15.-19. VIII. 2001),
- 9.) v Becherove (27.-30. IX. 2001),
- 10.) v Regetovke (8.-11. XI. 2001),
- 11.) v Uliči (16.-19. XII. 2001).⁹

Na misiách v r. 1994 bol hlavným kazateľom jeromních-protoihiumen a tajný gréckokatolícky episkop **Kyr M. J. Potaš, OSBM** (1918-2006). Misie v Bardejove v r. 1997 nemali hlavného kazateľa, ale kázalo tam viacero baziliánov. V Ladomírovej bol hlavným kazateľom o. **G. A. Timkovič, OSBM** a v Šemetkovciach o. **P. Š. Jacoš, OSBM**. Na všetkých ostatných misiách od r. 1999 včítane bol hlavným kazateľom o. Gorzd A. Timkovič, OSBM. Od r. 1999 na misie chodili spolu rodní bratia Timkovičovci a ostatní baziliáni prichádzali pomáhať spovedať obyčajne len v posledný deň misií. Misie mali prenesmierny ohlas a miestni otcovia duchovní si ich pochvalovali, lebo v ich farnostiach naozaj nastalo duchovné oživenie spôsobené predovšetkým dobrou spovedňou a blahodárnymi účinkami sv. pričastia. **V r. 2002 boli zakázané...** odvtedy baziliáni na Slovensku nerobia žiadne ľudové misie...

Ako vidieť z predošlých údajov, otcovia misionári sa naozaj úspešne «rozbehli» (v poslednom roku 2001 dali zo všetkých jedenástich až päť misií) a v nastávajúcom roku 2002 plánovali až niekoľko desiatok misií v rozličných gr. kat. rusínskych (ruténskych) farnostiach, avšak starý závistník diabol prekazil ich iniciatívu osvedčeným dvetisíc rokov starým spôsobom – zákazom zo strany vlastných.

V r. 2002 v dňoch 17.-20. III. sa mali uskutočniť v poradí už dvanáste ľudové misie v rusínskej obci Kolonica, ale vtedajší latiníkmi huckaný protoihiumen **P. P. Halko, OSBM**, ich zakázal pár hodín pred ich začiatkom. Chcel takto potrestať o. Jozafáta V. Timkoviča, OSBM, zato, že poslal do Ríma na **Kongregáciu pre doktrínu viery** na prešetrenie heretickú knihu *Ludia a démoni*, na ktorú dal dovoľenie nielen on sám (Haľ-

ko) a «*nihil obstat*» bývalý protoihumen **P. S. Jacoš, OSBM**, ale aj «*imprimatur*» sám prešovský sídelný episkop **Ján Hirka** (porov. str. 497). Hirka podnecovaný latiníkmi vtedy medzi štyrmi očami vyzval protoihumena Halka, aby potrestal Timkoviča a «do robenia hriechu poslušný» Halko to hneď previedol. Tesne pred misiami v Kolonici poslal o. Jozafáta V. Timkoviča, OSBM, za trest do trvalého exilu do cudzej zeme – na Ukrajinu. Následne sa Timkovič odvolal na pápeža rímskeho, že ho episkop Kyr Ján Hirka spolu s protoihumenom P. P. Halkom, OSBM, nespravodlivo trestajú zato, že komunikuje s Vatikánom. Podľa cirkevného práva totiž akákoľvek komunikácia-korešpondencia s Vatikánom nesmie podliehať absolútne nijakej cenzúre a naopak, kto by sa pokúsil túto komunikáciu cenzurovať, má byť prísne potrestaný... Následkom hore uvedeného konfliktu nastal v obci Kolonica nemalý škandál, lebo otcovia misionári neprišli na misie. Protoihumen P. P. Halko, OSBM (2000-2003) totiž na misie neposlal nijakú náhradu – iných baziliánov. A ľudia v radostnom očakávaní niekoľkodňových misí si povyberali dokonca aj dovolenky z práce...

*Jeden z najväčších dobrodincov baziliánov na prelome 20. a 21. st. – rusínsky (ruténsky) gréckokatolík **Pavel Marták** (+2004) so svojou manželkou **Alžbetou** pred ikonou sv. Bazila Veľkého, ktorá je umiestnená na ikonostase Prešovského monastýra na Vajanského 31. Na dokončenie Krásnobrodského monastýra podaroval 50.000,- slov. korún a za pôsobenia o. Timkovičovcov v Prešovskom monastýre podaroval na ukončenie tamojšieho ikonostasa a okennej vitráže s tvárou Isusa Christa (mandylion) v monastýrskej cirkvi ďalších 300.000,- slovenských korún.*

Vzkriesenie Krásnobrodského monastiera (1998-2001) a jeho posviacka (2002)...

Vyššie spomínaná kniha *Ludia a démoni* nakoniec bola v auguste 2003 sv. Cirkvou odsúdená ako heretická, avšak heretici neboli dodnes potrestaní, ale naopak – už 17. novembra 2003 sa, znova huckaní latiníkmi, dokonca pokúsili otcov Timkovičovcov vyhodit' z Rádu sv. Bazila Veľkého...¹⁰

Ako bol Krásnobrodský monastyr znovuvybudovaný

Znovuobnovenie Monastiera v plnej miere iniciovala kniha *Letopis Krásnobrodského monastiera alebo kúsok zo slávnych dejín gréckokatolíkov Slovenska* vydaná v Prešove ešte v r. 1995. Táto kniha uprela všetky zraky na Krásny Brod a dala morálne dôvody k obnoveniu tohto starodávneho monastiera. Po jej prečítaní napr. istý nadšený dobrodinec z Bratislavy (neželá si byť menovaný) spontánne venoval protoihumenovi **Bilančikovi** 250.000 slovenských korún na jeho obnovu.¹¹

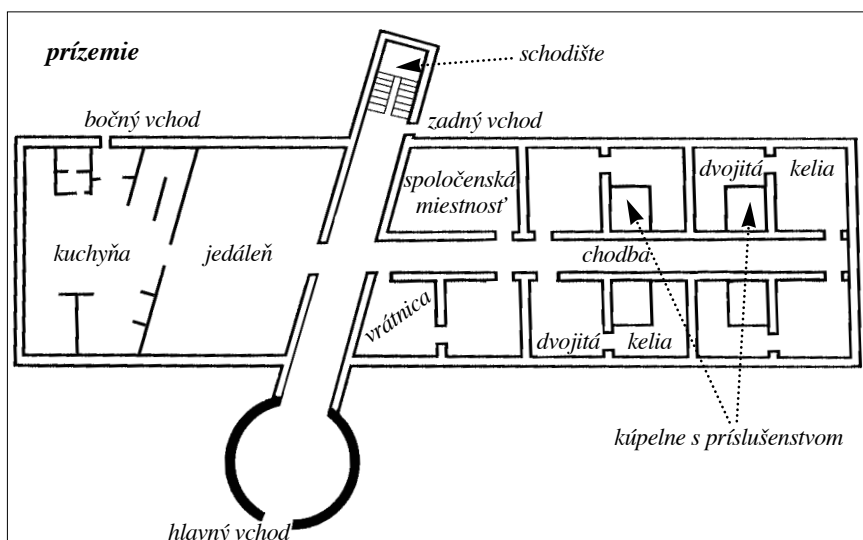
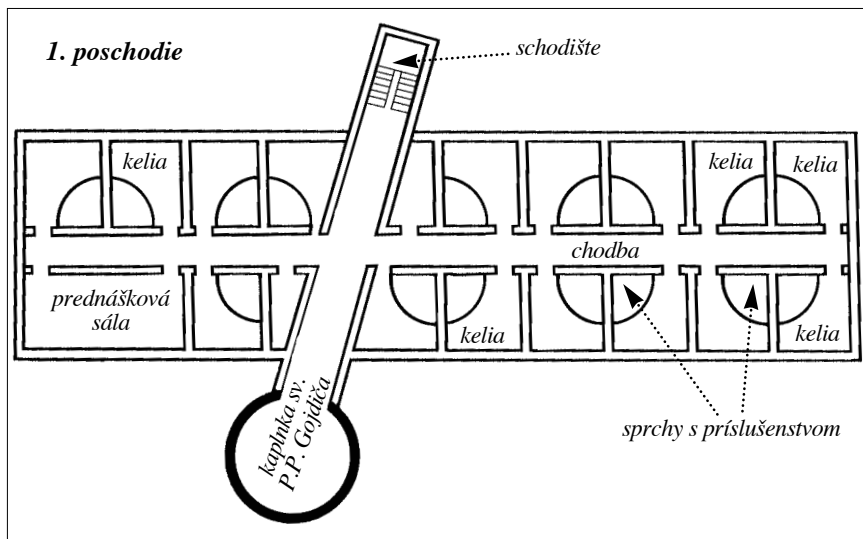
Metodij M. Bilančík, OSBM – vtedajší protoihumen Rádu sv. Bazila Veľkého na Slovensku (1994-2000) takto začal historickú obnovu Krásnobrodského monastiera...

Autorom projektu je **Akad. arch. Ing. Karol Gregor** z Prešova a vedúcim projektantom **Ing. arch. Marta Fecková** z Prešova. Budovu Monastiera vybuďovala stavebná firma *Chemkostav Michalovce*. Okolie (chodníky, stromy a kry) naprojektovala **Ing. P. Škorodenská** z Košíc.

Symbolika pôdorysu Monastiera

Mohutný teplomer zakotvený v základoch Monastiera (pozri pôdorys na str. 494) má všetkým jeho obyvateľom navždy pripomínať hlavnú charizmu mníchov Rádu sv. Bazila Veľkého, akou je láska k Hospodu Bohu a láska k blížnemu (porov. Mt 22,37-40). Táto nesmie nikdy vychladnúť, a to ani v nastupujúcich apokalyptických časoch (porov. Mt 24,12). «Latka» je položená vysoko, čo symbolicky ukazuje na «teplomeri» vysoko umiestnená škála (porov tal. «scala» *schody, schodište*). Pripomína slová nášho Hospoda Isusa Christa: «*Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom. Aby ste sa aj vy vzájomne*

Pôdorys Krásnobrodského monastiera vybudovaného v r. 1998-2001. Má 16 jednoizbových a 4 dvojizbové ubytácie. Monastier má základy zo železobetónu. Kuchyňa a jedáleň sú podpivničené. Nad kaplnkou v podkroví sa nachádza knižnica plná starodávnych kníh, ktoré tu boli prevezené z Prešovského monastiera (2002). Symbolický teplo-mer v pôdoryse pripomína povinnosť udržiavať «teplotu» lásky k blížnemu (Jn 13,34).

milovali, ako som ja miloval vás», (Jn 13,34). Ako je jasne vidieť z pôdorysu stavby, zdrojom lásky-tepla je kaplnka sv. Pavla P. Gojdiča, OSBM, kde sa baziliáni každodenne modlia, rozjímajú a slúžia Služby Božie.

Umiestnenie nového Monastýra

Nový monastýr bol umiestnený nie na pôvodnom mieste na starovekom návrší, ale (v pohľade od západu) trochu vľavo a viac vzadu. Je to však ešte stále v pôvodnom areáli starodávneho Monastýra... Hlavným dôvodom tejto novej lokalizácie bol fakt, aby najnútornejší areál pôvodného starodávneho monastýra nebol archeologicky narušený a tak sa čo najviac zachoval pre budúce generácie vo svojej pôvodine.

Ako už bolo spomenuté vyššie, monastýr sa začal budovať za protoihumena **M. M. Bilančíka** v r. 1998... Určité problémy spôsobila spodná voda, ktorá sa na mieste novobudovaného monastýra nachádza len jeden meter pod povrchom zeme... a prenikla i do pivničných priestorov novostavby. Ale súčasná technológia to pri realizácii monastýrskej pivnice vyriešila špeciálnym poterom. V tvorivej práci Bilančíka krátko pokračoval protoihumen o. **Polykarp Š. Jacoš, OSBM** (2000) a po ňom túto vznešenú a Bohu milú prácu budovania završil slávnostnou posviackou Monastýra 2. júna 2002 protoihumen o. **Peter P. Halko, OSBM** (2000-2003)...

2. jún 2002 – Bohu sláva! – udalosť storočia – posviacka novej budovy Monastýra

Na posviacke novej budovy Monastýra dňa **2. júna 2002** počas odpustu *Sošestvija Svjatoho Duchu* (na *Rusaľa*) sa zúčastnili až štyria gréckokatolícki episkopi z troch štátov:

- ✓ vladyka Kyr **Ján Hirka**, prešovský gr. kat. sídelný episkop,
- ✓ vladyka Kyr **Slavomir Miklovš**, križevacký gr. kat. sídelný episkop z bývalej Juhoslávie,
- ✓ vladyka Kyr **Milan Chatur, CSsR**, titulárny (pomocný) episkop

kresimský – košický gr. kat. apoštolský exarcha

✓ a vладыka Kyr **Jurij Džudžar**, gr. kat. pomocný episkop mukačevský.

Okrem vладыkov sa radostnej slávnosti zúčastnilo okolo 30 kňazov a 3.500 pútnikov. Z Ríma sa v mene generálneho predstaveného baziliánov na tejto udalosti storočia zúčastnil jeromník **Lev Goldade, OSBM** z USA. Hlavnú kázeň mal v rusínskom jazyku o. **Ján Gajdoš** (1927), generálny vikár.

Vладыka Kyr J. Hirka mal slovo po rusínsky na konci Služby Božej a úplne na záver sa vладыkovi srdečne poďakoval protoihumen P. P. Halko, OSBM.¹²

Interiér kaplnky sv. Pavla P. Gojdiča, OSBM, v novopostavenom Krásnobrodskom monastýre. Ikony napísal akademický maliar Mikuláš Klimčák.

Príroda sa rozplakala nad neprávotťou

Počas Služby Božej, na ktorej sa uskutočnila historická posviacka Monastýra, bolo veľmi pekné počasie – doslovne jasné nebo. Tesne pred koncom Služby Božej sa však v dialke objavil malilinký osamelý obláčik, ktorý sa rýchlo približoval... Obloha sa rýchlo zatiahla. Ihneď po ukončení Služby Božej, ešte počas záverečného príhovoru episkopa Jána Hirku, sa nečakane spustil veľmi silný búrlivý, akoby tropický lejak, a to až taký, že si nikto zo zúčastnených niečo podobné nepamätal. Hirka musel predčasne prejav ukončiť... Akoby sám Hospod' Boh cez prírodné živly zabránil v pokračovaní prejavu. Tony a tony dažďovej vody sa rútili z oblohy na *Manastýr*. Voda doslovne tiekla novovytvorenými potokmi a pritom ľudia vôbec nemali daždníky... Na tradičný obchod okolo kaplnky *Pokrova Presvjatoj Bohorodici* už nikto ani len nepomyslel. Prekvapený dav v nemalom úžase, náhle úplne do poslednej nitky premočený, spolu s episkopom a kňazmi sa doslovne rozutekal všetkými smermi podľa hesla «*pomôž si každý, ako sám vieš*».

Ako dodnes spomínajú účastníci onoho odpustu na *Rusala* v r. 2002, takýto zvláštny, náhly, mohutný a prekvapujúci dažď nikto nikdy vo svojom živote nezažil. Hovoria:

«*Bylo to jednoducho čudo, telo vody, tak naraz i z takov silov. Nemož to ani opisati, treba to zažyti. A z ničoho nič!*».

Na onej historickej posviacke Monastýra sa otcovia baziliáni Timkovičovci nezúčastnili, lebo ich už vtedy protoihumen o. Halko nespravodlivo trestal, že do Vatikánu poslali na ohodnotenie heretickú knihu *Ludia a démoni*, ktorú schválili a vytlačili o. Halko a episkop Ján Hirka... Táto kniha bola Vatikánom o rok po posviacke Monastýra (v auguste 2003) aj skutočne kvalifikovaná ako veľmi nebezpečná a heretická a na Slovensko prišiel oficiálny zákaz jej čítania a distribúcie.¹³ Keď sa na odpuste dvaja hlavní aktéri tejto neprávosti ujímali slova (Hirka, Halko), vtedy ako keby sama príroda sa rozplakala a prerušila ich nábožné «farizejské rečičky»... Po nečakanom prudkom daždi sa na slávnostnom obede zúčastnilo okolo 200 do nitky premočených hostí... Nikto z nich však nič nechápal, prečo sa príroda s nimi tak «zahrala», všetci len so začudovaním krútili hlavami...

Knihu si možno objednať:
Vladimír Timkovič
Štefanikova 11
040 01 Košice, Slovensko
tel. číslo: 00421905496778

www.spravy.narod.ru